ماساکۆ و دیانا

دوو پرێنسیسی نازداری بێ ناز

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی رۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسیار: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

ماساکۆ و دیانا

دوو پرێنسیسی نازداری بێ ناز

وەرگێڕان و ئامادەکردنی

شێرزاد هەینی

ناوی کتێب: ماساکۆ و دیانا – دوو پرێنسیسی نازداری بێ ناز
وەرگێڕان و ئامادەکردنی: شێرزاد هەینی
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ٧٠٨
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە: ئاراس ئەکرەم
بەرگ: مریەم موتەقییان
چاپی یەکەم، هەولێر ٢٠٠٨
لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارە ١٧٢ی ساڵی ٢٠٠٨ی دراوەتێ

پرێنسیس ماساکۆ

پرێنسیس ماساکۆ

دیلی ناو کۆشکی ئیمپراتۆریەتی ژاپۆن

نووسینی: بن هیلز

و: محەمەد ئەمین

وەرگێرانی بۆ کوردی: شێرزاد هەینی

چەند پیاوێک بە جلوبەرگی ڕەشەوە لە دەمژمێری شەش و نیوی بەیانی، لە بەیانییەکی ڕەشی تۆکیۆدا بۆ ژیانی ژنێک مژدە و هێمای ڕۆژانێکی بەختیاری نەبوون. ئەو ڕۆژە ئاووهەوا خۆش نەبوو، لە ئاسمانەوە بەیانییەکەی زوو بارانێکی خۆش دەباری. دەرگەوانێک هەردوو لای دەروازەکەی لەو جووتە کەسە کردەوە.

هەر یەکە و چەترێکیان بەدەستەوە بوو، بەپاڵتۆی ڕەشەوە داپۆشرابوون، لە ئۆتۆمبێلێکی لیمۆزینی ڕەشەوە دابەزین. شوفێرەکەیان بە پەنجەوانەی سپییەوە لە پشتی سووکانەوە دەبینرا، ماتۆڕەکانی پیاوانی پۆلیسی تایبەت بەو بۆنەیەش بەڕیزەوە لە پێشەوەبوون. کە لە تەلەڤزیۆنەوە چاوم لەو دیمەنە دەکرد، پرۆسەکەم بە دیمەنێکی پرسە دەهاتە پێش چاو، نەک مەراسیمی بووک گواستنەوەیەکی شاهانە.

لەو ناوەدا خانەوادەی (ئاوادا) دەژیان، ماڵی بووکەکە لە گەڕەکی (میگرۆ) بوو. نزیکەی ٤٠٠ وێنەگری تەلەڤزیۆنی و ڕۆژنامەنووس ئامادەبوون، لەوانە کەسانی وای تێدا بووە پێنج مانگ بوو بەردەوام چاودێریی ئەو ماڵە و ئەو خێزانەی کردبوو، بۆ

ڕاگرتنی ئۆتۆمبێلەکەشی هەفتانە ٤٠٠ دۆلاریشی دابوو، بەو شێوەیە چاودێریی پێشهاتەکانی کردووە.

دەکرێ پرسیاریش لە هۆکاری بوون و پێویستی ئەو ئاژاوەش بکرێت؟

هەموو کێشە و ڕووداوەکەش ئەگەری ژنهێنانی جێنشینی ئیمپراتۆری ژاپۆن، پرێنس ناروهیتۆ هیرونومیا تەمەن ٣٣ ساڵان بوو، ئەو ئیمپراتۆریەتەی بە کۆنترین ئیمپراتۆریەت لە مێژوو دەژمێردرێت، گرینگی ڕووداوەکەش لەوەدایە ئەو پرێنسە لە هەموو شازادەکانی پێش خۆی ژنهێنانەکەی دوا کەوتووە. بۆ مانەوەی ناوی خێزانەکەیان دایک و باوکی ئەو کوڕە تاقانەیە، بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ شەیدای دۆزینەوەی بووکێک بوون بۆ جێنشینەکەیان، ئەوان بێهودە بوون لە دۆزینەوەی بووکێک، چونکە کوڕەکەیان بە کەس ڕازی نەدەبوو، حەوت ساڵ خەریکی بوون، پاش ئەو کۆششە گەیشتنە ئەو ڕایەی ئەو کیژەی خۆشی دەوێت ڕازی بکەن شووی پێ بکات. پاش کۆششێکی زۆر (ئاوادا ماساکۆ) قایل بوو شوو بەو پرێنسە بکات، ئەو کیژە دەرچووی زانکۆی هارڤاردە، شەش زمان دەزانێت، بە عەقڵیەتە سەرکەشەکەی ڕازی بوو، بەڵام بە جۆشەوە پێی وت:

ئەگەر بۆ پشتیوانیی خۆت منت دەوێت، من بە داواکەت ڕازیم.

پرێنسیش لە کاتی ڕاگەیاندنی مارەبڕینەکەدا وتبووی:

من بە هەموو توانای خۆم پشتیوانیت دەکەم و دەتپارێزم.

پاش ئەوەی ئەو نهێنییە گرینگەی وڵاتی ژاپۆن لە مانگی ینایری ساڵی ١٩٩٣ ڕاگەیاندرا، ئەوانەی ئاگاداری دەزگاکانی ڕاگەیاندن بوون، بە تایبەتی تەلەڤزیۆن و گۆڤارە ناسراوەکانی وڵات بە کلۆفەوە چاوەڕوان بوون. گۆڤارەکانی وەک (تابلۆند) ئەو ژنهێنانەیان وەک بۆنەکەی ئەمیر تشارلز و پرێنسیس دیانا گرینگ و گەورە دەبینی. لەبەر هەستکردنی بوونی ڕۆمانسییەتێکی دروستکراو لەو پەیوەندییەدا دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ژاپۆنی بە شەرمەوە باسیان کرد. چونکە ئەو گەرموگوڕییەی لە پەیوەندییەکەی نێوان تشارلز و دیانا هەبوو لەوەیاندا هەستی پێ نەدەکرا، دیانا و ماساکۆ بۆ گەیشتن بە تاج و بە کەژاوەکە جیاوازییان هەبوو. دەزگاکانی ڕاگەیاندنی دەرەوە بە ناسکی و بە وریایی باسیان نەکرد. گۆڤاری (فانیتی) بابەتێکیان بە

ناوونیشانی (قوربانییەکەی ماساکۆ) بڵاو کردەوە، لە نیۆزیۆرکیش بە ناوونیشانی (پرێنسیسە قەدەغەکراوەکە) وتارێکی بڵاو کردەوە، بەڵام گۆڤارەکە بە ناچاری لە چاپەکەی بە زمانی ژاپۆنیدا ناوونیشانەکەی گۆڕیبوو بە (لەدایکبوونی پرێنسیسێک)، ئەوەشی بۆ ئەوە بووە تا گەورەکانی میللەتەکە تووڕە نەکەن.

لە پاش ئەو دەمانەی شەرابی خۆشی نۆشی، ڕۆژانەی ماساکۆ چاودێری کراوە، لەو دەمانەوە کە مێوانەکان دێری سۆزیان لە لاپەڕەکانی پێشوازییدا تۆمار کرد، پاش ئەوەی بەشی خۆیان لە دیاری کۆکردەوە و ڕۆیشتن.

بە بینینی چاودێرانی خۆرهەڵاتی هەتا ئەوانەی نەوە و هاوتەمەنی ماساکۆن، وا دەزانن ئەو بووکە ئازابووە و توانی واز لە پیشە و کار و بەرنامەی ژیانی بهێنێت، هەر ئەوانە نا، بەڵکو لە خێزان و هاوڕێکانی و دواڕۆژەکەشی دوور کەوتەوە. ئەو ژنە پاش ئەوەی چووە ناو کۆشکی ئیمپراتۆریەت لەو جیهانی نهێنی نێوان پرۆتۆکۆلە زاڵمەکان و کۆتوپەیوەندە کۆمەڵایەتییەکان بزر دەبێت و دەشاردرێتەوە.

لەو کۆشکەدا هێشتا دابونەریتە کۆمەڵایەتییە کۆنەکان باوی ماوە، ئەوانەی مێژوویان بۆ سەدەکانی ناوەند دەگەڕێتەوە. ئەو ژنە بەپێی ئەو دابونەریتانە دەبێ بۆ هەر کەسێک لە ناو کۆشکدا ڕووبەڕووی ببێتەوە، بە ڕێزەوە بنووشتێتەوە، لەگەڵ مێردەکەشی بەردەوام بە شێوەی ڕەسمی ڕەفتار بکات، دەوری سەرەکی ئەو ژنە لە بۆنە ڕەسمییەکاندا، تەنیا ئەوە دەبێت سێ هەنگاو لە پشتەوەی بوەستێت، بۆ کۆشکی ئیمپراتۆریەتیش جێگرێک دروست بکات. هەموو هەڵسوکەوتەکانیشی بە وردی چاودێری دەکرێت، هەموو قسەیەکی ئەو، لە لایەن بەرپرسانی کۆشکەوە دەکۆڵدرێتەوە و پیاوانی ئاینیش ئەوانەی بەردەوام جلی ڕەش دەپۆشن، مافی ئەوەیان هەیە چاودێریی چالاکییەکانی بکەن. ئاژانسی بنەماڵەی ئیمپراتۆریەت و دامەزراوە بیرۆکراتییەکان باڵی بەسەر ڕەوشی ئەو خێزانە داهێناوە، چاودێران لە دواڕۆژی ئەو شازادەیە لە ناو ئەو خێزانە دەترسێن، وا دەبینن ئەوەی بەسەر ماساکۆ دێت، کارەساتەکەی دیانا لە چاو ئەو تەنها گەشتێک بووە.

بنەماڵەکەی ماساکۆ بۆ ماڵئاواییەکەی لە ڕۆژی گواستنەوەکەی هەموو وەستابوون، (یومیکۆ) و دایکی بە جلوبەرگی ڕەنگ بێجییەکەی نیگایەکی تیژی تێ

بڕیبوو، هەردوو خوشکە جمکەکەی (سنا سستوکۆ و ریکۆ)، کە بە تەمەن لەو گچکەتر بوون، لە دوای دایکیان وەستابوون، باپیرانیشی لە پشتەوە ریز بووبوون، هەردوو خوشکەکەی تا ئۆتۆمبێلە لیمۆزینەکە هاوشانی ڕۆیشتن، بە جووتە سەیوانەکەیان لەسەر سەری بۆی ڕاگرتبوو تا بە بارانەکە تەڕ نەبێت. بووکەکە نەیتوانی فرمێسکەکانی چاوانی ڕاگرێت، دایکی وەک ژەنراڵێک چۆن سەربازانی بەرەو جەنگ بەڕێ دەکات ڕاوەستابوو، شانازی بەوە دەهات کیژەکەی بەرەو ماڵە مێردەکەی بەڕێ دەکات. باوکی بووکێش بە شانازییەوە هیوای بۆ خواست کیژەکەی کە بوویتە کەسایەتییەکی گشتی بتوانێت بە کار و ئەرکەکانی هەڵسێت و فەرمانەکانی بە چاکی ڕاپەڕێنێت.

پەیمانی ژن و مێردایەتی لە ژاپۆن وەک وڵاتانی خۆرهەڵات نییە، بە بچووکترین کێشە هەڵبوەشێتەوە، ئەو پەیوەندییە لای ژاپۆنییەکان پیرۆزە، بۆیەش ملیۆنەها کەس لە تەلەڤزێۆنەکان تەماشایان دەکرد. وەنەبێ ئەو پەیوەندیەش تەنها لە لای ئەو بنەماڵەیە پیرۆز بێت، سەرجەم میللەتی ژاپۆنی بە چاوی ڕێزەوە نیگا لەو مەسەلەیە دەکەن.

کۆشک یان قەڵاتە پەرژینکراوەکە..؟

لەو ڕۆژەوە چیتر ماساکۆ ئەندامێکی خێزانی (ئاوادا) نەما، ناویشی لە تۆماری خێزانەکەی کوژایەوە، لەو ڕۆژەوە بووە ئەندامێکی بنەماڵەی ئیمپراتۆریەتی ژاپۆنی. لەبەرئەوەی کرا بە ئەندامێکی ئەو بنەماڵەیە، بۆیە چیتر مافی ئەوەشی نەما بەشداریی هەڵبژاردنەکان بکات، وەک کەسێکی ئاسایی ژاپۆنی دەنگ بدات. ئەو ژنە لەو ڕۆژەوە بۆی نییە پەساپۆرتی هەبێت، بۆی نییە پسوولەی تەئمین و پسوولەی دابینکردنی تەندروستی، هەتا بۆشی نییە پسوولەی لێخوڕینی ئۆتۆمبێلیشی هەبێت. لەو ڕۆژەوە لە هیچ لیستێک ناوی نەماوە و ناکرێ بسەلمێنرێت ئەو ژنە لەو ڕۆژەوە بوونیشی هەیە. ئەو بۆ ماوەی چەند مانگ، ڕەنگە بۆ چەند ساڵێکیش بۆی نەبێت سەردانی ماڵە باوانیشی بکاتەوە. ئەوەش بە پێچەوانەی ژیانی تایبەتی تشارلز و دیانا بووە، لەو خێزانەدا بە هیچ شێوەیەک ژن بۆی نییە بیر لە جیابوونەوە بکاتەوە، لە دابونەریتی ئەو خێزانە لە ژاپۆندا بوونی تەڵاق نییە.

ماساکۆ لە یادی ساڵانەی لەدایکبوونیدا نامەیەکی کورتی خەمگینی بۆ ماڵەوەیان نووسیبوو، لە نامە کورتەکەدا بۆنی ڕەوشە ناخۆشەکەی ژیانی دەهات، لە نامەکەیدا نووسیبووی: (وەزعێکی زۆر نالەبار چاوەڕوانم دەکات، بەڵام هیوام زۆرە بتوانم ئەو قۆناخە ببڕم).

کەژاوەی بووک و زاواکە بە ناو شەقامەکانی تۆکیۆ بەرەو کۆشکە پەرژینکراوەکە بە هێمنی دەڕۆیشت. هەندێ کەس وا دەزانن ئەو کۆشکەی لەسەر ڕووبەری ٤٦ هکتار دروست کراوە. کە لە هەشتاکاندا ئابووری وڵاتانی ئەسیا زۆر گەشەداربوو، لە سەردەمی ئاشتیدا بەهای ئەو کۆشکە بە قەد بەهای وڵاتی کەنەدا دەبوو. پێش کارە تیرۆریستییەکەی یازدەی سێپتەمبەریش چوارچێوەی ئەو کۆشکە بەردەوام لە لایەن ٣٠ هەزار پۆلیسی ئاسایشەوە پارێزراو بووە. ئەوەش لە ترسی کۆمەڵە توندڕەوە ئیسلامییەکانەوە نەبووە، بەڵکو لەوێش دەستەی توندڕەوی دژ بە سیستەمی ئیمپراتۆریەتەکە هەیە. هەتا سەرەتای حەفتاکانیشەوە شیوعییەکان فراکسیۆنێکی گرینگی ناو پەرلەمانی وڵات بوون، ڕۆژنامەکەشیان یەکێک بوو لە ڕۆژنامە بەرچاوەکانی خوێنەرانی ژاپۆنی، ئەوانیش کۆششیان بووە سیستەمی ئیمپراتۆریەت بگۆڕن.

دەستەیەکی پەرواێزکراویش هەبوو، کاریان بۆ ئەوە دەکرد، لە ڕەچەڵەکی هەر کیژێک بکۆڵنەوە، ئەوەی پرێنس دەیەوێت بیهێنێت، نەوەک خوێن و تۆی بێگانە لەو بووکە هەبێت، ئەوانە ڕێگر بوون لەوەی پرێنس کیژێک لە بنەماڵەیەکی پاشایەتی ژاپۆنی بهێنێت، هەروەها لە خێزانێکی دیکەش دووبارە ئەوانە بواریان نەدابوو ئەو ژن بهێنێت، خوێنی تر تێکەڵیان بێت. مەرجی ئەوانیش دەبوایە بووکەکە لە تیرەی میللەتی (ئاینۆ) ی بە ڕەگەز (کۆری) نەبێت، جا ئەگەر ئەو کیژە سێ پشتیش لە ژاپۆن ژیابێت، ئەوانە بۆیان نییە لەگەڵ بنەماڵەی ئیمپراتۆر یان هەر خێزانێکی تری ناودار، تێکەڵ بن.

ئاشکرایە وڵاتی ژاپۆن ئارامی و ئاسایشی تەواوی تێدا بەرقەرارە، بەڵام دەزگا بەرپرسەکانی حکوومەت کاری بێوچانیان کردبوو بۆ ڕاگرتنی ئارامی کەژاوەی بووک و زاواکە، تا گەیشتە ئەو ڕادەیەی بوار نەدرابوو کەسانی نزیکی شوێنەکە،

ئۆتۆمبێلەکانیان لە ماڵەکانیشیان و لە ناوچەکە ڕاگرن، نەوەک هێرشێک بکرێتە سەر کەژاوەکەیان. کەسانی شارەزا لە نوقومبوونی ژێرئاویان دانابوو لە ناو حەوزەکانی ئاوی کۆشکیش پشکنین بکەن، نەوەک لە ناو ئەو ئاوانەوە پەلاماری کەژاوەکە بدرێت.

لە نێوان دیانا و ماساکۆدا:

مەراسیمی دیانا و ماساکۆ جیاوازیی زۆری هەبوو، هەرچەند بەرنامەڕێژیی باش و زۆریش بکرێت، لێرە و لەوێ هەڵەیەک دەبێت، لەو ئاپۆڕە زۆرە ئاشووبەیەک هەر دەبێت، بۆ نموونە دیانا لە کاتی سوێند خواردنەکەیدا لە پێش بەشی زۆری ئامادەبووان، نزیکەی ٣٥٠٠ کەس لەوانە چەندین شازادەی ئەوروپی لە کاتدرائیەی قدیس پۆل لە لەندەن، دیانا لە کاتی ناوهێنانەکەی پرێنس (ئەمیر) تشارلز دەمی تێک ئالآبوو.

هەروەها لەو دوو ئاهەنگەدا جیاوازیی تر زۆرە، ئاهەنگەکەی دیانا لە لایەن یەک ملیار بینەرەوە بینراوبوو، بەڵام ئاهەنگەکەی ماساکۆ زۆر بەنهێنی و بەبێدەنگی بووە، ئەوەش بەپێی دابونەریتی کۆنی ژاپۆنییەکانەوە بووە، هەروەها لە ئاهەنگەکەی ماساکۆ ئەنگوستیلە نەبووە، لە جیاتی ئەنگوستیلە پێشکەشکردن چەپکە گوڵێکی زەرد لە ناو گوڵدانێک دانراوە، لە تەنیشتییەوەش گوڵدانێک لە درەختی هەمیشە سەوزی، لەوانە هەرگیز گەڵای ناوەرێت دانرابوو.

پاش ئەوەی ئیمپراتۆری ژاپۆن (هیرۆ هیتۆ) دانی بە بەرپرسیەتی لە هۆکاری شەڕی دووەمی جیهان دانا، هەیبەتی ئیمپراتۆریەتەکە وەک جاران نەمابوو، بەڵام هێشتا بۆ میللەتی ژاپۆنی هێما و سیمبۆلە.

جێنشین پرێنس (پرێنس) ناروهیتۆ، هەر لە منداڵییەوە لە هەموو بۆنەکانا بەشداری کردووە، جێبەجێکردنی ئەو مەراسیمانەش چەندین دەمژمێری ویستووە. ئەو بەیانیان زوو لە خەو ڕادەبێت، پێش ئەوەی کارنامەی ڕۆژانەی بکات، بە ئاوی پیرۆز دەبێ خۆی پاک بکاتەوە، دەبێ یادی ١٢٥ ئیمپراتۆری پێش خۆی بکاتەوە.

ئیمپراتۆر بەرپرسی بنەماڵەکە و خزمەتکاری تەواوی زۆربەی پەرستگاکان و

شوێنە پیرۆزەکانی ژاپۆنە. دەزگا ڕەسمییەکانی حکوومەت دەیەوێت ئەوە بە جیهان نیشان بدات، کەوا ژاپۆن وڵاتێکی دەستووری تەواوە، بەڵام ناکرێت دەستبەرداری دابونەریتەکانی تایبەت بە کولتووری ئیمپراتۆریەت بن، ئەوەش بۆ ئەوەیە ناسنامەی تایبەتی ژاپۆنی وەک نەتەوە بە نەمری بمێنێتەوە. ژاپۆنییەکان لەو ئاهەنگەشدا وەک ئاهەنگی دیانا تشارلز نەبوو، ویستبوویان سوودی ئابووری بداتەوە، کە ملیۆنەها بینەر دیمەنەکانی بینی، دەوری هەبووە لە قازانجی ئابووری بۆ وڵاتەکەیان، سیمای باشەی بۆ میللەتی ژاپۆنی داوەتەوە.

ئەو پارەیەی لە ئاهەنگەکەدا سەرف کراوە، کە بەشێکی پارەکە بەر میللەتەکە کەوتووە، زۆرتر لە ٤٠ ملیۆن دۆلار بووە، پێشبینی ئەوەش دەکرا سەرفکردنی ئەو پارە زۆرە ناڕەزاییی میللی لێ بکەوێتەوە، ئاهەنگەکە سێ ڕۆژی خایاند، ٢٧٠٠ کەس داوەت کرابوون، شەش خوانی گەورەی نانخواردن ڕیز کرابوو، یەکێک لەوانە بۆ میوانە بێگانەکان بوو. لە کاتی سوێند خواردنەکەی ماساکۆ ٩٠٠ کەسی بە ڕەگەز ژاپۆنی ئامادەبوون، هەموو لە ناو یاریگایەک وەستابوون، لەبەر بارانە بە لێزمەکە، هەموو سەیوانەکانیان کردبووەوە. لە پێشەوەی ئامادەبووان سەرۆک وەزیران (کیشی میازاوا) و ئەندامانی حکوومەتەکەی وەستابوون، بێجگە لەوانە بەرپرسە گەورەکانی حکوومەت و قازییەکان و باڵیۆزەکان و پیاوانی گەورەی ناسراوی وڵات و پارەدارەکانیش وەستابوون. ئەوەی بۆیان نەبوو ئامادە بێت ئیمپراتۆر و ژنەکەی بوو، بەپێی پرۆتۆکۆڵەکانی باوی ئەو بنەماڵەیە ئەو دوو کەسە بۆیان نەبوو بەشداریی ئاهەنگی ژنهێنانی جێنشینی ئیمپراتۆر بن.

پێش ئەوەی زاوا دەستی بووکەکەی بگرێت، ئەو لە دایکی لە قوتابخانەیەکی کاسۆلیک فێر بووە، دەبێ دەستی بە ئاوێکی پیرۆز بشوات و ڕۆبێکی تایبەت بەو بۆنەیەوە لەبەر بکات. بەدلەکەی ئەو و فستانەکەی بووکەکە لە کۆتاییی سەدەی نۆزدەمەوە، لە سەردەمی ئەوپەڕی شانازی و شکۆداریی ئەو بنەماڵەیە چێنراوە، کە لە پێش هەزار ساڵەوە لە (کیوتۆ)ی پایەتەختەدا دەژیان. فستانی بووکەکە کێشی ١٦ کیلۆگرام بوو، ٣٥٠ هەزار دۆلاری تێ چووە.

کامێرەکان زۆرتر چاویان لەسەر بووکەکە بوو، کە بە سێ هەنگاو لە دوای زاواوە

بوو، لە پشتەوە دیارە ئەو لە بووکەکە کورتتر بوو، ئەو بەژنی لە ڕێژەی پیاوانی ژاپۆنی کورتتر بوو، بۆیەش هەموو کیژێک بەو ڕازی نەدەبوون، لەبەرئەوەش بووە برا گچکەکەی زووتر ژنی هێنابوو.

ناروهیتۆ سپۆرت دەکات و جەستەیەکی باشی هەیە، لە دوورەوە دیارنییە چاوی کراوەتەوە یان داخراوە.. بەکورتی ئەو جێگەی سەرنجی کیژان نەبووە. زاوا بەدلەیەکی پیاوانەی نازداری لەبەر بوو، قەمیسە حەریرەکەی ڕەنگی بێجی بوو، بە حەریریش تێر کرابوو. چەپکە گوڵێکی گەورەشی لە دەست بوو، شەپقەیەکی ڕەشیشی لە سەر بوو. هەر شەش کەناڵە تەلەڤزیۆنە ژاپۆنییەکان بە وردی و بە سەرنجەوە دیمەنی ئاهەنگەکەیان تۆمار دەکرد، یەکێک لەو کەناڵانە لەبەر برادەرایەتیی پرێنس بە ئەکتەری ناوداری ئەمەریکی (برۆک شیلدز)یان داوەت کردبوو، ئەو ئەکتەرە ژنە لەگەڵ پرێنس بەیەکەوە، پێش دە ساڵ هاوپۆلی خوێندن بووینە لە زانکۆی ئەکسفۆرد. بۆ باسکردن و بەردەوامی ناوهێنانی پرێنس یەکێک لە کەناڵەکان لە دەمژمێری شەشی بەیانییەوە، ١٤ دەمژمێر بەرنامەی تایبەتی ساز کردبوو. هەر بەو بۆنەیەوە حکوومەت لە تاوانی ٣٠ هەزار تاوانبار خۆش بووبوو، هەموو ئەوانە ئەندامی حزبی دەستەڵاتدار بوون و تاوانەکانیانیش پەیوەندیی بە گەندەڵی سیاسی بووە.

هەڵمەتێکی دڕندانە:

پاش ئەوەی ماساکۆ بووە ئەندامێکی ئەو بنەماڵەیە، دەرسی پەیوەندیی کۆمەڵایەتی و هەڵسوکەوتکردن لەو ماڵە تازەیەدا وەرگرێت، وەک دەستهەڵگرتن لە موڵکییەتی تایبەت و زەردەخەنە و هاوکێشەی شیاوی ناسک و گەرم و هیبەت و ڕۆیشتن سێ هەنگاو لە دوای مێردەکەی، ئەوەش پاش ئەوە هات کە لە یەکەم کۆنگرە ڕۆژنامەگەرییەکەی ڕەخنەی زۆری لەسەر ئەو بابەتانە لێ گیرابوو. ئەگەرچی ئەو کۆششی زۆری کردبوو جەماوەرەکە قسەی نەبێت.

لە سێ سەرچاوەوە ڕەخنەی لێ گیرابوو، یەکەمیان لە لایەن ئاژانسی بنەماڵەی ئیمپراتۆرەکە، ئەوان ڕایان وابووە ئەو کیژە لەبەرئەوەی ماوەیەکی زۆر ژیانی لە

دەرەوەی وڵات بووە، بۆیە ئاساییە وەک کەسێکی تر ژاپۆنییەکی بێگەرد نەبێت، ناتوانێت هەموو دابونەریتەکانی بنەماڵەکە بزانێت، زۆریش ئازادانە و زیاد لە پێویست بۆچوونەکانی خۆی دەربڕێت. ئاژانسەکە هەڵمەتەکەی توندبوو، ئەوەش بەهۆی ڕۆژنامەنووسەکانەوە ئەو جۆرە قسانە بە شێوەیەکی نارەسمییەوە دەردەچوون، لە ناو ئەوانەدا پڕۆپاگەندەی ئەوەش بڵاو بوونەوە، گوایە بنەماڵەکەی تێکەڵییان بە گەندەڵییەکی بۆگەنەوە هەبووە.

سەرچاوەی دووەمیش، هەردوو بنەماڵە بەناوبانگە کۆنەکەی ژاپۆنی (کیۆج و کازاکوو) بوون، ئەو دوو بنەماڵەیە لەبەر شکۆیی ناوی بنەماڵەکەی ئیمپراتۆر، پێش نیو سەدە ناوەکەی خۆیان نەمابوو.

سەرچاوەی سێیەمیش ئەو دەستەیە بوون، کە بە ناوی ڕەخنەگرەکان ناسراون، ئەندامانی ئەوانە کیژە خوێندکارەکانی کۆنی قوتابخانەی گاکوشین بوون، ئەوانەش دەسەڵاتی بەرچاویان هەبوو.

ئەو دوو بنەماڵەی لە سەرەوە ناویان هاتووە، تا ماوەیەکی کورتی زووش، بووکەکانی بنەماڵەی ئیمپراتۆریەت لەوان بووە. ئەوانە لەوە نیگەران بوون کە ئاکیهتۆ و هەردوو کوڕەکەی لە ناو میللەتە سادەکە ژنیان هێناوە، تووڕەییەکەیان گەیشتە ئەو ڕادەیەی چەندین وێنەی کیژانی دەرچووی زانکۆیان لە کۆمپیوتەر ڕاکێشابوو، پرسیاری ئەوەیان کردبوو ئەوانە لەو بووکە شیاوتر بوون بۆ پرێنسی وڵات. ئەو کیژانە کە زانیویانە پرێنس یەکێکی تری ویستووە، هەموو نیگەرانییان نیشاندابوو. ئەوانە و دەزگاکانی ڕاگەیاندنیش کەمتەرخەمییان لە هەڵبەستانی پڕۆپاگەندە نەکردبوو.

ڕۆژنامەنووسی ژاپۆنی (منیور هاماو)، لە بەرنامەی the shows بە بەڵگەی چەندین کتێبەوە شکۆ و پایەداریی دەزگای بنەماڵەی ئیمپراتۆریەتی زۆر پارێزگار نیشان دا، لە یەکەم کۆنگرە ڕۆژنامەنووسییە هاوبەشییەکەی ئەمیر و ژنەکەی پاش مارەبڕینەکەیان، لە بەرنامەکە ماساکۆ باسی بەرنامە و پڕۆژەی داهاتووی خۆی کردبوو، ئەوەی شیاوی باسە کۆنگرە ڕۆژنامەنووسییەکە تۆمارکراو بوو، وەک بەرنامە خۆرئاواییەکان زیندوو نەبوو. ئەوانەی چاویان بە بووکەکە هەڵنەدەهات لە

جیاتی ئەوەی گوێ لە دیدارەکە بگرن، سەعاتیان دانابووەوە تا بزانن بووکەکە چەند قسە دەکات، لە کۆتایی وتیان ئەو ٩ دەقە و ٣٧ چرکە قسەی کردووە، واتە ئەو ٢٨ چرکە لە ناروهیتۆی دەستگیرانی زۆرتر قسەی کردووە.

***

پاش ئەوەندە ساڵە ئەوە یەکەم جارە بوار بدرێت، ماساکۆ قسە بۆ هاووڵاتییان بکات. دیاربوو لەو ڕەوشە زۆر بێزار بووبوو، هیچی بۆ نەمابووەوە تەنها جیابوونەوە نەبێت، تەڵاقیش بۆ ئەو بنەماڵەیە شەرمەزاری زۆر دروست دەکات. لەو ساتانەش بۆی نەبووە لە پێش خەڵکەکە لەبەر قسە بکات، نەوەک وێنەگران و ڕۆژنامەنووسان ئەو هەلە بقۆزنەوە، نەدەبوو بۆ یەک چرکەش ڕوو بە بزە بێت، زۆر لەمێژ بوو بەرپرسانی ڕۆژنامەکان چاوەڕوانی ئەو هەواڵە بوون، تا دوا مانشێت بۆ هەواڵەکە دابنێن و لەسەری بنووسن (پرێنسیسە خەمگینەکە).

پرێنسیس (ئەمیرە) توانی ڕەوشی خۆی کۆنترۆڵ بکات، بەبێ هەڵە ناوەڕۆکی پرۆتۆکۆلەکە تەواو بکات، لەو بۆنەیەدا ئەوەی ڕووی دا و قسەی لەسەر هەبوو پەیوەندی بە بووکەکە نەبوو.

بنەماڵەی بووکەکە بە ناچاری دەبووایە دیاری زۆر گران پێشکەش بە خانەوادەی زاوا بکەن، لەبەرئەوەشە خێزانە ژاپۆنەکان لەبەر گرانی و زۆری دیارییەکان، کیژەکانیان نادەنە کوڕانی خانەوادەی ئیمپراتۆر. کەم خێزان ئامادەیە یان دەتوانێت بەرگەی ئەو پارە زۆرە بگرێت، وەک خانەوادەی ماساکۆ، لەو بۆنەیەدا بۆ کڕینی دیارییەکانیان ٤ ملیۆن دۆلاریان سەرف کردبوو. زاواکەی ئەو بنەماڵەیە لە خەفەتی ئەو پارە زۆرەی بۆ دیارییەکان سەرفی کردبوو، خۆی کوشتبوو.

ناروهیتۆ و ماساکۆی ژنی وەک پرێنسەکانی تر، لە کۆشکی گەورەدا ناژین، ئەوان لە کۆشکێکی ئاساییی لاچەپی ناوەوەی قەڵاتەکەدا دەژین. پرێنسەکانی پێشوو لە ناو کۆشکی (ئاکاسکا) ژیاون، ئەو کۆشکەی لەسەر شێوەی کۆشکی فرسایی پاریس دروست کراوە، ئەوەی لویسی شازدەمینی تێدا ژیاوە. ئەو کۆشکە لە سەردەمی پرێنسی پێشوو (یوشیهتیۆ) باوکی گەورەی ناروهیتۆ، ئەوەی پاشان بە ئیمپراتۆرە خەمگینە گێلەکە ناوی دەرکردووە، لە ساڵی ١٩٠٩ دروست کراوە.

لەبەرئەوەی پارەیەکی زۆری تێ چووبوو، تا پارێزگاری بکرێت، ماوەیەکی زۆر بەکار نەهاتبوو. لە ساڵی ١٩٦٩ بنەماڵەی ئیمپراتۆر بە ماوەی پێنج ساڵ کاری چاککردنەوەیان تێدا کردبوو. ئینجا وەک میوانخانەیەکی ڕەسمی حکوومی بەکار هاتووە.

باڵندەیەک لە ناو قەفەسێکی زێڕیندا:

ئەو کۆشکەی پرێنس و ژنەکەی تێدا دەژین، پاسەوان و چاودێری تێدا نییە، بە درگە تێلەکەی چواردەوری و دانانی چەند کامیرەیەک دەزانی ئەو کۆشکە کۆشکی پرێنسە. زووتر لەگەڵ پرێنس و ژنەکە لەو کۆشکەدا، دایک و باوکی و خوشک و براکەی و شیشبووی مامۆژنی ئەوەی لە ساڵی ١٩٩٥ مرد، لەگەڵیاندا دەژیان.

ئەوانەی ئەو کۆشکەیان دیوە، دەڵێن کۆشکەکە دوو نهۆمی شێوە ژاپۆنییە، ڕووبەری ٦٧٠ م٢ ی زەوی گرتووە، بەشێکی بۆ ڕابواردنی ئاساییە و بەشەکەی تریشی، بە کەرەستەی خۆرهەڵاتی ڕازاوەتەوە، گۆشەیەکی ئەو کۆشکە تایبەتە بەو ژن و مێردە. لە ناو حەوزە جوانەکانی چواردەورەکەی ماسی ڕەنگینی گرانبەها بوونیان هەیە، نرخی هەر یەکێک لەو ماسییانە، دەگاتە هەزارەها دۆلار، لە گۆڕەپانی کۆشکەکەش یاریگەیەکی سەبەتە و باخچە و ڕەزی چێنراو بە جۆرەها میوە و سەوزە دەبینرێت.

هەندێک لە شارەزایان، (ماساکۆ) بە باڵندەیەکی گیراوی ناو قەفەس یان لە ناو باخچەیەک دەبینن. پێنج ساڵ پاش شووکردنی ماساکۆ، بە ئاژانسەکانیان ڕاگەیاندبوو، کەوا ئەو لە پشت پەردەی کۆشکی ئیمراتۆریەتەوە دەژیت. ئەو ژنە پێش شووکردنەکەی کاری دیپلۆماسی لە وەزارەتی دەرەوەی ژاپۆنی کردووە، خوێندنیشی لە سێ زانکۆی گەورەی جیهان تەواو کردووە، زۆریش بە ناو جیهاندا گەڕاوە و کتێبێکی لەسەر ئابووریی بازرگانی ژاپۆنی داناوە. لە وەڵامی پرسیارێک ساڵی پار چۆنت ڕابواردووە، وتوویەتی:

ساڵی پار لە پەنجەرەیەکی کۆشکەکەمانەوە نێری سیسرکەیەکم بینی، دیاربوو خەمگین بوو، دڵم بۆی سووتا، بردمەوە لای خۆم و چاودێرییم کرد، توانیم مێینەیەکی بۆ پەیدا بکەم، بەیەکەوە مانەوە تا مێینەکە هێلکەی زۆری دانا. ئەوەش وەڵامی ئەو

پرسیارەیە لەو سێ ساڵە من خەریکی چیم!

ماساکۆ لەو ڕۆژەی هاتووتە ناو ئەو کۆشکە، هەستی بە زیندانی ئەو قەفەسە تازەیە کردووە. بووک و زاوا پێشتر هیچ پەیوەندیی سێکسییان نەبووە، لە شەوی یەکەمی بووک و زاوایەتییان گەرموگوڕییان پێوە نەبووە، دیدارەکەیان سارد بووە، ئاهەنگی ئێوارەکەیان بێ شامپانیا و بێ مۆم و بێ جاکۆزی بەڕێوە چووە. لە ماساکۆ داوا کرابوو پێکی (ساکی) تژی بکات، تا مێردەکەی بە خۆشیی ئەو نۆشی بکات.

ڕۆژانی دوایی ماساکۆ پێشوازی لە مێوانانی پیرۆزبایی کردبوو، کەس لە تۆکیۆ نەمابوو بۆ پیرۆزبایی سەردانی کۆشکی نەکردبێت، لەوانە سیاسەتمەداران و خاوەنکاران و ڕۆشنبیران و نووسەران و ئەکتەران و ئەستێرە ڕۆشنەکانی سینەما و تەلەڤزیۆن. تەنها پاڵەوانانی زۆرانبازانی سۆمۆ هەموویان نەچوون، چونکە لە ئاهەنگێکی پێشووتر، یەکێکیان ماسییەکی سەبووری برژاوی پێشی تەواو کردبوو، لە ژاپۆندا مێوانەکان، سامان بە بووک و زاوا دەبەخشن، ئەوانیش دیارییان پێشکەش دەکەن.

نەبوونی مانگی هەنگوینی:

ماساکۆ چاوی لەوە نەبوو، لە ڕۆژانی مانگی هەنگوینی گەشتێکی تایبەتی بکات. پێشتر تشارلز و دیانا لەسەر پشتی کەشتییەکی پاشایەتی، لە چواردەوری دەریای ناوەڕاست لە ماوەی ڕۆژانی مانگی هەنگوینیدا گەشتێکی تایبەتییان کردبوو. بەڵام دەبووایە ناروهیتۆ و ماساکۆش ئاهەنگی پێشوازی لەو شارە ساز بکەن، کە تا سەدەی هەشتەم پایەتەختی کۆنی وڵات بووە. لەو چەند هەفتەیەی ئاهەنگ و پێشوازی و بۆنەی تایبەتی هەبوون. ئەوەی جێگەی باس و شیاوی ئاماژەیە، ڕاستییەک هەیە دەکرێ ناوی بێت، ئەویش (پرۆفیسۆر وارویک ماکابین) سەرۆکی بەشی ئابووری لە کۆلێژی توێژینەوە و دراسەتەکانی ئەسیا و زەریای ئارام لە زانکۆی ئوستراڵیای نەتەوەیی لە کانبیرا، ئامادە ببوو. ئامادەبوونیشی لەم ئاهەنگەدا، لە چوارچێوەی ئەو بەردەوامەیدا بووە، کە ماوەیەکی زۆر لە نێوان تۆکیۆ

و واشنتۆن هاتوچۆی بووە، پێش بیست ساڵ خەریکی ئامادەکردنی بڕوانامەی دکتۆرا بووە لە ئامۆژگای بروکنگەر، وانەی تایبەتیشی بە ماساکۆ وتۆتەوە، بۆ یارمەتیدانی لە خوێندنی ئابوورییەکەی، بۆیەش زۆر باش ئەو کچەی دەناسی و برادەرایەتی پتەویان لە نێواندا هەبووە، دۆستایەتییەکەشیان بە زیندوویی ماوەتەوە.

ئەو پرۆفیسۆرە ئوسترالییە تاکە مێوانی بێگانە نەبوو، زۆربوون ئەو میوانانەی لەو ئاهەنگەدا بەشداربوون. مەراسیمەکە ١٨ سەعاتی خایاندبوو، ئەو ماوە درێژەش میوانەکانی چاک هەراسان کردبوو. کە بووک و زاواش چوونە ژوورەوە، لە دەرگاکەیان درا، بەرپرسی کۆشکی ئیمپراتۆریەت کیزو سۆزوکی کێک و شیرنەمەنی پێشکەش کردن، پێشکەشکردنی ئەو شیرنەمەنییەش وەک نەریتێک چوار شەوی یەکەم بە بووک و زاوا دەدرێت. لەو کۆمەڵگە پیشەسازییە پێشکەوتووەی وڵاتێکی وەک ژاپۆن، تا ئیمڕۆش خەڵکەکە لەسەر دابونەریتی کۆمەڵگەیەکی کشتوکاڵی دەڕوات و لەسەر نەریتە لادێیەکەیان دەڕۆن. ئەوەش نیشانەی ئەوەیە سەرچاوەی بژێوی ژاپۆنییەکان لە چاکەوە سەرچاوەی بووە. ئیمڕۆش باوکی ژاپۆنی بە ڕۆڵەکانیان دەڵێن:

(ڕۆڵەکانم دەبێ برنجەکەی بەردەمتان هەموو تەواو بکەن، تا جووتیارەکانمان لە برسان نەمرن). هاوینان شارنشینەکانی تۆکیۆ و ناگۆیا و ئوساکا بۆ یادکردنەوەی باپیرانیان دەچنەوە گوندەکانیان.

ئەگەرچی بنەماڵەکەی (ئاوارا) سێ پشتە لە گوندە شاخاوییە بە بەفرەکانی موراکامی گواستوویانەتەوە تاکادا (ئێستا شاری جوتسوی ناوە)، پاش ئەو سەرچاوەیەش تیمێکی تایبەت بۆ لێکۆڵینەوە بە دووری ٤٠٠ کم لە دووری تۆکیۆ بۆ دۆزینەوەی ڕەچەڵەکی ئەو گەیشتبوونە ناوچەکە، لەگەڵ مێژوونووسی ناوچەکە (توتسور) دڵنیابوون لە ڕەچەڵەکی بنەماڵەی بووکەکە.

ئەو ڕۆژەی گەیشتمە تۆکیۆ، ڕۆژی یادکرنەوەی (ماتسۆری) بوو، بەشێکە لە سەمای شێر، ئەوەش بەبیرهێنانەوەیە، کەوا وڵاتی چین لە دەریاوە تەنها چەند کیلۆمەترێک لە ژاپۆنەوە دوورە. هۆگا چاوەڕوانم بوو، منی بردە مۆزەخانەی (ئاوارا)، لەوێ مێژووی بنەماڵەکە بە نووسین و بە وێنە و بە دارەکەی بنەماڵەکەیان هەیە.

کە ماساکۆ شووی بەو بنەماڵە کرد، واتە ڕەشبوونەوەی ناوی بنەماڵەکەی، بەپێی یاسای ژاپۆنی هەموو خێزانێک دەبێ لە مردن و لەدایکبوون و ژنهێنان و جیابوونەوە و ئەحکامی جنائی بۆ تۆمارکردن ئاگاداری دەزگاکانی خۆیەتی بکەنەوە. ئەوەی روون نییە بۆچی بنەماڵەی ماساکۆ کە هاتوونەتە تۆکیۆ تۆماری تایبەتی خۆیان نەگواستیتەوە، بۆیە کە کیژەکەیان داخوازی کردووە، ماڵی زاوا بۆ تەماشاکردنی تۆمارەکەیان چوونەتە مۆراکامی. پاش ئەو شووکردنەش وەک ئەندامێکی خێزانەکەیان نامینێت، دەبێتە کەسێکی بنەماڵەی مێردەکەی، هەتا مردن لەگەڵ ئەوان دەمێنێتەوە، کە مردیش پاش سووتاندنی لە گۆڕستانی ئیمپراتۆریەتیش دەنێژرێت. لەو وڵاتەدا، ئەگەر کیژ لە ژیانی هاوسەریشیدا سەرکەوتوو نەبوو، ناگەڕێتەوە لای دایکی.

هۆگا پێی وتم، لە سەدەی شازدەهەمەوە سێ شەڕی گەورە قەوماوە، کۆتاییەکەی بە سەرکەوتنی سەرکردە توکوگاوا ئاسۆ کۆتایی هاتووە، یەکگرتنەوەی ژاپۆن لە تۆکیۆ، پایتەختی نوێی لێ کەوتووەتەوە. لە ساڵی ١٨٥٣ سەرکردە (ماثیو کالبریث بیری) بەسەر پشتی نۆ کەشتی جەنگی کە ژاپۆنییەکان ناوی (کەشتییە ڕەشە مەبەست شەڕخوازییەکە)یان لێ نابوو، گەیشتبووە کەنداوی تۆکیۆ، بەو گەشتە سێ سەدە تەنهایی و گۆشەگیرییەکەی ژاپۆن کۆتایی پێ هاتبوو. لەو ڕۆژەوە دەسەڵاتی وڵات گەیشتەوە ئیمپراتۆر و کۆتایی بە حوکمی سامورای هاتبوو.

فێربوون، فێربوون، فێربوون:

لە ڕۆژانی یەکەمەوە بنەماڵەی ماساکۆ، بایەخی زۆریان بە فێربوون دابوو، بەوەش توانییان پێگەی کۆمەڵایەتیی خۆیان بدۆزنەوە، پاش ئەوەی چەندین سەدە بوو لە دەستیان دابوو. بە سێ پشت (تاکیو ئاوادا) کاروانەکەی بڕیبوو، باپیری ماساکۆ بواری سازاند، تا باوکی بگاتە پلەی بەڕێوەبەری قوتابخانەی دواناوەندی لە شاری جوتسۆ، پاشان کرا بە سەرۆکی ئەنجوومەنی پەروەردەی شارەکە، ٩٠ ساڵیش ژیاوە. ئەو خوێندن و پەروەردەی بە سەرمایەکی باش زانیوە، باوکی بۆ نەوەکەی بەجێ بهێڵێت. ئەو سێ وشەیەی بەردەوام لە بەر خۆی وتۆتەوە: فێربوون، فێربوون، فێربوون.!

ئەگەرچی باری ئابووریشی زۆر باش و یارمەتیدەر نەبوو، بەڵام یارمەتیدەر بووە هەر حەوت منداڵەکەی (لەوانە دووانیان کیژ بوون) لە چلەکان و پەنجاکان خوێندنی زانکۆ تەواو بکەن، کوڕەکان خوێندنیان لە زانکۆی ژاپۆن تەواو کردووە، ئەو زانکۆیە لە ٨٩ زانکۆیەکەی ئەو وڵاتە باشترە. کوڕە گەورەکەی بووەتە مامۆستای ئەدەبی چینی لە زانکۆی سنشۆ، تاکاشی بووەتە پارێزەر، ئوسامۆ گەیشتە پلەی سەرۆکی ڕێکخراوی گەشتوگوزاری نەتەوەیی، ماکوتوی کوڕە گچکەکەشی بووەتە پشکێنەر لە نووسینگەی بەنداوەکان لە وەزارەتی گواستنەوە. هەردوو کیژەکەشی شوویان بە پیاوی سەرکەوتوو کردووە، یەکەمیان شووی بە تاداشی کاتادای بەڕێوەبەری ئیداری کۆمپانیایەکی گەورە کردووە، دووەمیشیان شووی بە کازدهایر کاشیوابرای بەڕێوەبەری ئیداری بانکی پیشەسازیی ژاپۆنی کردووە. ماساکۆش لە ناو ئەو خێزانە گەورەیە پەروەردە بووە، مام و پلەکانی کەسانی سەرکەوتوو بوون لە کاری ڕۆژانەیان. ئەوانەش هەر لە منداڵییەوە کاریگەرییان لەسەری زۆر بووە.

باوکی ماساکۆ، هیساشی ئاوادا لە ساڵی ١٩٣٢ لە دایک بووە، ئەوەندەی لە نیگاتا شارە شاخاوییەکەیان ژیا هیچی لە ژیان نەبینیبوو. لەو شارەدا لە ترسی بەفری زۆر، هاووڵاتیان خانووی سێ نهۆم لە دار بەرز دەکەنەوە، جاری وا هەیە لە زستاندا بەرزی بەفرەکە دەگاتە ٥ مەتر. تا ئیمڕۆش ساڵانە دەیان کەس دەکەونە ژێر بەفرەوە، بنمیچی خانووەکانیان بەسەردا دەڕمێت.

باوکی ماساکۆ خوێندکارێکی زیرەک بوو، بۆیە لە زانکۆی تۆکیۆ (هارڤارد) کورسییەکی بۆ تەرخان کرابوو، هونەرە جوانەکان و زانستی خوێندووە، لە تەمەنی ٢١ ساڵیدا توانی تاقیکردنەوەی دامەزراندنی لە کاری دیپلۆماسی و قونسلییەت لە وەزارەتی دەرەوە ببڕێت، کە لەو بوارە دامەزرا بۆ خوێندن لەو بوارە چووەتە زانکۆی کەمبریدج، سەرەتا یاسای خوێندووە، پاشان بڕوانامەی دکتۆرای وەرگرتووە، ئەو زووتر لە لایەن هاوڕێکانیەوە بە پرۆفیسۆر ناوی هاتووە. ئەو پیاوە تا ئیمڕۆش وەک کەسێکی بەتوانا و کەسایەتی بەهێز و زیرەک ناوی دێت، هەروەها بە کەسێکی داخراویش ناسراوە، بە گەرمی ناچێتە بەر دڵان و هەستی لێبووردنی کەمە.

حاکمە ڕاستەقینەکان:

سیر ئادم ڕۆبرتس مامۆستای زانکۆی ئوکسفۆرد و گەروە توێژەر لە پەیوەندییە نێونەتەوەییەکان، ماوەیەکی زۆر دەرسی بە ماساکۆ داوە، زۆریش لە نزیکەوە هاوڕێیەتی کردووە، ئێستاش ماوە ماوە لە کۆشکی ئیمپراتۆرییەتەوە سەردانی دەکات. ئەو مامۆستایە دۆستایەتی لەگەڵ باوکیشی هەبووە، ئەو ماوەی مامۆستای میوان بووە لە زانکۆی ئوکسفۆرد دیداریان بووە، لە چەندین کۆنفراس و کۆبوونەوەی لێکۆڵینەوەی نێودەڵەتی بەیەکەوە بەرنامەیان هەبووە. ڕۆژنامەنووسی ئوسترالی گریگوری کلاک بەو شێوەیە باسی باوکی ماساکۆی پرێنسیسی کردووە:

ئەوەندەی من لەو پیاوە گەیشتبم، کەسایەتییەکی وشکی هەیە، دوورە لە هەستی سۆزداری، بە ئاسانی ڕەخنە قبووڵ ناکات.

باوکی ماساکۆ چەندین کار و فەرمانی لە وڵاتدا بینیوە، بۆ کاری دیپلۆماسی گەیشتووەتە مۆسکۆ، لەوێیەوە بەرەو نیویۆرک ڕۆیشتووە، پاشان گەیشتووەتە واشنتۆن، دواییش بۆ لاهای، لەو گەشتەیەدا وەک پرۆفیسۆری میوان لە زانکۆدا وانەی یاسای نێونەتەوەیی داوەتەوە، بە پەیژەکانی وەزیفەدا سەرکەوتووە تا گەیشتووەتە لووتکەی وەزارەت.

نوێنەرە ئیدارییەکانی وەزارەتەکان، واتە ئەندامانی جیهازی بیرۆکراتی دەوڵەت، لە لای ژاپۆنییەکان بە پێناسەیەکی سووکەوە ناویان هاتووە، ئەو سیاسەتمەدارانەی ڕاستەوخۆ بە بەرنامەی دیموکراسیی خۆرئاواوە بەڕێوە چووە، بایەخی نییە، چونکە ئەوانە بە سیاسەتمەداری گەندەڵ دەناسرێن. ژاپۆنییەکان حەقیانە بەو چاوەوە تەماشای بەرنامەی سیاسیی وڵات بکەن، چونکە پاش شەڕی دووەمی جیهانی چەندین حکوومەت گۆڕان، ژمارەی ئەو سەرۆک حکوومەتانەی هاتوونەتە سەرکار لە وڵاتی ئیتاڵیاش زۆرترە، چونکە ئیتاڵیا بەوە ناسراوە کە زۆرترین حکوومەتی تێدا گۆڕاوە. ئەوەش هێمای نائارامی سیاسییە. تا ساڵی ٢٠٠١ لە ماوەی ٥٦ ساڵدا، ٤٦ جار حکوومەت گۆڕاوە و چەندین جاریش گۆڕینی وەزارەتەکان بووە، بۆ نموونە لە حکوومەتەکاندا وەزیر تەنها چەند ڕۆژێکی کەم ماوەتەوە و گۆڕاوە. لەبەر زۆری گەندەڵی چەندین جار ئەندامانی گەورەی حزبی دیموکراسیی لیبڕاڵی دەستەڵاتدار

زیندانی کراون، لەوانە سەرۆک وەزیرانی پێشووتر کاکۆی تاناکۆ.

پاش ئەوەی قەیرانی گەندەڵی و ئابووری ساڵی ١٩٩٠ لە وڵات گەشەی کرد، کەسانی بیرۆکراتی وەک هیساشی ئاوادا ڕۆڵیان هەبووە لە چاککردنی ڕەوشی وڵات، ئەوانە خۆیان وەک کەسانی حاکمە راستەقینەکانی وڵاتەکەیان دەبینی.

ئاوادا لە تەمەنی سی ساڵیدا، لە ساڵی ١٩٦٢ ژنی هێناوە. ئەو وەک ژاپۆنییەکان بە پێشبڕکێی میللی ژنەکەی بەرنەکەوتووە، چونکە ئەو وەک ژاپۆنییەکان لە بۆنەی تایبەتی OMIAI دایکی ماساکۆی هەڵنەبژاردووە، کە لەو بۆنەدا چەند پسپۆڕێک، پیاوان بۆ بەرکەوتنی بووکێک کۆ دەکەنەوە، یەک لە حەوت گەنجە ئامادەبووە ژنخوازەکان بووکێکی بەردەکەوێت، ئەو ژنەکەی بە هۆی برادەرێکی سیاسیی پیری هاوڕێ ناو حزب و کاری وەزارەتەکەی بووە، کە ناوی هوتاکیو فوکودا بوو. لە ژاپۆن ڕێژەی جیابوونەوە، بۆ نموونە نیوەی جیابوونەوەی نێوان ژن و پیاوە لە ئەمەریکا.

ساموورای:

کە هاوڕێیەکەی یومیکۆ ئیغا شیرای بۆ دۆزییەوە، دایک و باوکی بە دەستنیشانکردنەکە ڕازی بوون. شیرا لە چەندین ڕووەوە باش بوو، کیژێکی جوان و بەرچاو بوو، تەمەنی پێنج ساڵ لە خۆی گچکەتر بوو، ئەوەی باش بوو لە پێشینەیەکی ڕاستەوە هاتبوو، باشیش پەروەردە کرابوو، لە زانکۆی کیۆ ئەدەبی فەرەنسی تەواو کردبوو، لە کۆمپانیایەکی فڕۆکەوانی کارمەند بوو. شیرا باوکی کارمەندێکی دەوڵەمەندی بانک بوو، پاشان بووە بە بەڕێوەبەری ئیداری بانکی پیشەسازی، ئەو بانکە یەکێک بووە لە دە بانکە گەورەکەی جیهان و سەرمایەکی زۆری پێکەوە نابوو. ئەو بانکە پاش ئەوەی قەرزێکی زۆری بەخشی ئیفلاسی کرد. باپیرەکانی دایک و باوکی لە هێزی دەریاوانی ژاپۆنی و لە کاتی شەڕەکانی ژاپۆنی رووسی لە سەرەتای سەدەی نۆزدەم سەرکردە بووە، ئەوانیش لە کۆنەوە دەگەڕێنەوە بۆ ساموراییەکان.

لە ساڵی دووەمی ژنهێنانەکەی شیراو مێردەکەی نۆبەرەیان کیژبوو و ناویان نابوو، ماساکۆ. پرێنسیس ماساکۆ لە نەخۆشخانەی گەڕەکی تورانومون لە تۆکیۆ، لە ٩ ی دیسمبەری ساڵی ١٩٦٣ لە دایک بووە. لەبەرئەوەی نۆبەرەکەیان کیژ بووە، بۆیە بەو

بۆنەوە ئاهەنگیان نەگێڕاوە! ئەو دەمەی ئەو لە دایک بووە، خێزانەکەی لە شوقەیەکی گچکەی دوو ژووری نووستن و دوو ژووری دانیشتن و ژوورێکی خواردن و مەتبەخێکی سەر بە وەزارەتی دەرەوە دەژیان.

ژاپۆنییەکانیش وەک زۆربەی ئاسیاییەکان زۆرتر حەز دەکەن کوڕیان ببێت، چونکە ئەوانن ناوی فامیلییەکە دەپارێزن، ئەوەش بۆ خێزانە دەستڕۆیشتووەکان و ناودارەکان زۆر مەبەست بووە، دیارە ئەوانیش یەکێکن لەوانەی پێویستییان بە کوڕ بووە، تا ناوەکەیان راگرێت. ئەگەرچی لە زۆر یاساکانی ژاپۆنی نێر و مێ هاوبەش و یەکسانن، بەڵام هێشتا مووچەی نێری کارمەند زۆرترە لە مووچەی مێینە هاوکارەکانیان، ئێستاش هەر پیاوەکان باڵادەستن کە پلە بەرز و دیارەکانی کەرتی تایبەت و کەرتی گشتییان بەردەکەوێت.

***

ئاریک جونستۆنی ڕۆژنامەنووسی بەریتانی، ماوەیەکی زۆر پەیامنێری چەندین ڕۆژنامەی خۆرئاوایی بووە، ئێستاش جێگری سەرنووسەری ڕۆژنامەری JAPAN TIMES ی ژاپۆنییە، کە بە زمانی ئینگلیزی دەردەچێت. ئەو چەندین ڕاپۆرتی لەسەر بنەماڵەی ئیمپراتۆریەتی ژاپۆنی ئامادە و بەرهەڤ کردییە، لەسەر کەسایەتی ماساکۆش ڕای وایە کلیلی کەسایەتی ئەو لەو پەیوەندییە ئاڵۆزەی لەگەڵ باوکییەوە سەرچاوەی گرتووە. ماساکۆ تەمەنی تەنها ١٨ مانگ بووە، لە سەردەمی حوکمی سەرۆک لیونید بریجینیف، کە ماڵیان لە گەڕەکێکی تۆکیۆ دەگوازێتەوە گەڕەکی دیپلۆماسی لە جەرگەی کرملینی مۆسکۆ، دایکی لەبەر کارە دیپلۆماسییەکەی مێردی، بە ناچاری واز لە کاری پرۆفیسۆرییەکەی لە زانکۆ دەهێنێت، بەرەو مۆسکۆ بەڕێ دەکەوێت.

ئەو ڕای وایە شاری مۆسکۆ باندۆری زۆری لەسەر کەسایەتیی ماساکۆ هەبووە، زۆر گەڕان و گواستنەوە لاوازیی ئینتماشی لا پەیدا دەکات، ماساکۆ کە شووی کردووە نیوەی ژیانی لە دەرەوەی ژاپۆن بەسەر بردووە، وەک بێگانەیەک وڵاتەکەی بینیوە، باخچەی ساوایان و خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و دواناوەندی لە مۆسکۆ و نیویۆرک و تۆکیۆ و بۆستن تەواو کردووە، زمانی رووسی و ژاپۆنی و ئینگلیزی زانیوە، لەو قۆناغانەی ژیانی کۆمەڵێک هاوڕێی هەبووە. خوێندنی زانکۆشی لە

زانکۆکانی هارڤارد و تۆکیۆ و ئۆکسفۆرد تەواو کردووە. برادەرەکانی بە دوو شێوە باسی کەسایەتیی ئەو دەکەن، وەک کەسێکی نێونەتەوەیی گەشاوە و وەک ژاپۆنییەکی ژن و دایک.

یوکی کۆدۆ، کیژێکی هاوتەمەن و هاوپۆلی ماساکۆ بووە، ئەویش لە زانکۆی تۆکیۆ لە کۆلیژی یاسا خوێندوویەتی و ماجستێری لە زانکۆی لەندەن تەواو کردووە، لە سالۆنەکانی زانکۆی تۆکیۆ ماساکۆی ناسیوە، بەیەکەوە لە کافتیریاکەی قاوەیان خواردۆتەوە، بەو شێوەیە پێناسەی دەستە خوشکەکەی کردووە:

ماساکۆ خاوەن کەسایەتییەکی بەهێز نییە، وەک ئاو شلە، لەبەرئەوەی لە چەندین شوێن ژیاوە بۆیە ناسنامەیەکی ڕاستەقینەی دیاری نییە، بۆیەش زوو دەتوانێت خۆی بگونجێنێت، نەیتوانیوە کەسایەتی تایبەت بە خۆی بەرجەستە بکات. ڕۆژانە دەگۆڕێت، ڕۆژی وایە جینز لەبەر دەکات و ڕۆژێکی تر بە سویتر دێتە دەرەوە، بۆ بەیانی بەدلەی ڕەسمی لەبەر دەکات، زۆریش هەست بە نارێکی و بە بێ بەرنامەیی دەکات. کە باوکی وەک ئەندامی نێردراوێکی نەتەوە یەکگرتووەکان دەچێتە ئەمەریکا، ئەویش لە تەمەنی ١٥ ساڵییەوە لە مۆسکۆ بەرەو ولایەتە ئەمەریکییەکان بەڕێ کەوتووە، بە دروستی بۆ نیویۆرک ڕۆیشتووە. ئەو وەزیفەیەی باوکی کارێکی دیپلۆماسی گەورە بووە لە وەزارەتی دەرەوە. کە خێزانەکە مۆسکۆیان جێ هێشتووە کەسیان بۆ دوورکەوتنەوەیان لەو شارە فرمێسکیان نەڕشتووە. دەیانزانی کەشوهەوای ئەو شارە زۆر خۆشترە و لە بازاڕەکانی ئەو شارەش تامی زۆر لە گەڕانەکان وەردەگرن، لەسەر کەناری ڕووباری هدسۆنیش ئارامی و خۆشی دەدۆزنەوە، هەروەها خێزان و کەسانی دیپلۆماسی و دەوڵەمەندان و کارمەندانی بانکە گەورەکانیش دەناسن. بارەگاکەی ئەو دامەزراوە دەکەوێتە ناو یەکێک لە تاوەرەکانی گەڕەکی دیپلۆماسی لەسەر کەناری ڕووباری خۆرهەڵات، ماساکۆ لەو شوێنە سێ ساڵ ژیاوە.

وڵاتێکی نوێ و زمانێکی نوێ:

ماساکۆی پرێنسی دواڕۆژ، سالانە زمان و وڵات و ژیانی نوێی هەبووە، لە تەمەنی پێنج ساڵیدا لە نیویۆرک لە باخچەی ساوایانی گشتی ژمارە ٨١ وەرگیراوە،

مامۆستاکانی ئەو باخچەیە ئەو مناڵە هێمن و ئارامەیان لە بیرماوە. چوار مانگی یەکەمی لە ژوورەکەی دادەنیشت و هیچ لەو زمانە تێ نەدەگەیشت، بەڵام گوێگرێکی باش بوو، زۆر نەماوەتەوە دووبارە باوکی گەڕاوەتەوە وڵاتەکەی، ئەمجارەیان کراوەتە سکرتێر و ڕاوێژکاری هاوڕێیەکی خۆی (تاکیۆ فوکودا)، کە کراوە بە وەزیری دەرەوە. پاشان بووە بە سەرۆک وەزیران. باوکی ماساکۆ شەڕەفی ئەوەی بەرکەوت هاوڕێیەتی ئیمپراتۆر هیرۆ هیتۆ لە یەکەم گەشتی ئەوروپی پاش شەڕی دووەمی جیهان بکات، ئەگەرچی چەندین لایەن بەشداری پێشوازییەکان نەبوون، بەڵام دیداری چڕوپڕیان ئەنجام دابوو.

دایک و باوکی ئەو زارۆکانە، لەبەرئەوەی زۆر لە وڵاتانی جیهان دەگەڕان، تا لە کولتووری ژاپۆنی دوورنەکەونەوە، کۆششیان بەردەوام بوو، لە ماڵەوە بە زمانی خۆیان قسەیان کردووە، خواردنیان خۆماڵی ژاپۆنی بووە، بەڵام ماساکۆ کە گەڕاوەتەوە وڵات زۆر بە زەحمەتی لەگەڵ کۆمەڵگەکەی جارانی ڕاهاتووە. لەبەرئەوەی کوڕ و کچ لە قوتابخانەی رومی کاسۆلیک تیکەڵ نەبووە، بۆیە دایکیان حەزی دەکرد منداڵەکانی ڕەوانەی ئەو مەکتەبەیان بکات، هەر خۆشی لەو قوتابخانەیە دەرچووە. کە لەو قوتابخانەیە وەرنەگیراوە، ئەوە یەکەم دوا جاری بوو لە دەستنیشانکردنی قوتابخانە سەرکەوتوو نەبێت. لە پێنج قوتابخانە دەرسی خوێندووە، لە هەموویان سەرکەوتوو بووە. لە ڕۆژانی خوێندنیدا فێری ژەنینی ئامێری پیانۆ و یاری تنس بووە.

کومی هارای دەستە خوشکی وتوویەتی، ماساکۆ لە خوێندکارە سەرکەوتووەکانی قۆناخەکەیان بووە، بەڵام لە زماندا لە خوێندکارەکانی تر باشتر نەبووە، ئەو زۆر جار ئەگەر مامۆستا هەڵەی کردبا عینادی لەگەڵیان کردووە و بێدەنگ نەبووە، زۆریش پلەکانی نایاب بووە، ئەگەرچی چەندین زمانی زانیوە، کۆششی بۆ فێربوونی زمانەکانی ئەڵمانی و فەرەنسیش کردووە.

هاوینان بنەماڵەی ئیمپراتۆر لە خانووێکی تایبەتی خۆیان لە بەنداوی کارۆزاوا، پشووەکەیان بەسەر بردووە، ئەو شوێنە بارەگای هاوینەی چینە بالادەستەکان و گەڕاوە خۆرئاواییەکان بووە، بە هۆی ئەو ترێنە خێرایەی پەیدا ببوو، ڕێگەی نێوان

هاوینەهەوارەکە و تۆکیۆی پایتەخت تەنها نیو دەمژمێر دەبوو.

برادەرایەتی کۆمی هارا و ماساکۆ دە ساڵ بەردەوام بوو، زۆر سەردانی ماڵەوەی یەکتریان دەکرد، هاموشۆیان گەرم بوو، بەیەکەوە دەچوونە گەشتی دوورودرێژ و سپۆرتیان بەیەکەوە کردووە، سەردانی یانەی زۆریان کردووە، لە چێشتخانەی خۆش و لە قاوەخانەی زۆر دیداریان بووە، هارای وتوویەتی:

ماڵی ماساکۆ زۆر پارێزگار بوون، ڕۆیشتن لە ناو ماڵەکەی ئەوان ڕۆیشتن بووە لەسەر هێلکە، هەر چواردەوری ماڵەکەیان کتێب بوو، ئەوەی سەیربوو لەو ماڵەدا ئامێری تەلەڤزیۆنی بوونی نەبوو، دایک و باوکی ماساکۆ پێشبینی زۆر زۆریان لە ماساکۆ دەکرد.

هاراو ئاریک جۆنستۆن کۆک و هاوبیرن کەوا باوکی ماساکۆ کەسێکی دەسەڵاتداری توند بووە لە ژیانی ماساکۆ، بەڕاستی ئەو کیژی باوکی بووە، وەک کوڕێکی ئەو ماڵە گەورە کراوە، ئەویش حەزی دەکرد لەبەر ڕۆشنایی باوکی بجووڵێتەوە.

لە ساڵی ١٩٧٩ باوکی ماساکۆ، هیشاشی ئاوادا پلەی نوێنەرایەتیی وڵاتەکەی لە مۆسکۆ وەرگرت، پاشان بووەتە ئەندامی وەفدی وڵاتەکەی لە نەتەوە یەکگرتووەکان، کە گەڕاوەتەوە کراوە بە ڕاوێژکار لە وەزارەتی دەرەوە، پاش ماوەیەکی کورت پۆستی سەرۆک وەزیرانی بەرکەوتووە.

پرێنسە کەنەدییەکە:

لە ڕۆژانی پشوودانەکانیدا، پرێنس کەشێکی سریالی دەخولقاند، لەسەر مێزەکەی بەردەمی تابلۆیەکی داناوە، وێنەی تابلۆیەکەش دوو گەنج بوون کەمانچەیان دەژەنی، شوێنەکەش باخچەی داری چابوو.

پرێنس ناروهیتۆ لە ساڵی ١٩٧٤ بۆ یەکەمین جار سەفەری دەرەوەی کردووە، کە ئەو سەفەرەی کردووە تەمەنی ١٤ ساڵ بووە، ئەوەش بە پێچەوانەی ماساکۆ بووە، ئەو لە تەمەنی چوار ساڵییدا لە وڵات دەرچووە، لە وڵاتانی ئەمەریکا و رووسیا ژیاوە، بەتایبەتی لە نیویۆرک و لە مۆسکۆ. پرێنسیش وەک زۆربەی ئەندامانی بنەماڵەکەی

زۆر کەم لە وڵات دەرچوون، زۆربەی تەمەنی ژیانیان لە ناو وڵات بەسەر بردووە.

لە پاش دەرئەنجامەکەی شەڕی دووەمی جیهانی، ژاپۆنییەکان ترسیان لە دەرەوە هەبووە، کۆششیان کردووە ئەو سامە بشکێنن، هیرۆ هیتۆ باپیری ناروهیتۆ یەکەمین ئیمپراتۆری ژاپۆنی بووە، لە ماوەی ٢٦٠٠ پێی لەسەر خاکی بێگانە و دەرەوە داناوە. پرێنس تاکامادۆی مامیشی لە دەرەوەی خوێندووە، بۆ خوێندن گەیشووەتە کەنەدا، بۆیە بەو پرێنسەیان وتووە پرێنس کەنەدی. ئەو لە زانکۆی کۆنیز خوێندوویەتی و لەوێش ژیاوە، تا لە ئەنجامی یاری ئاسکۆاش لە سەفارەتی کەندی لە تۆکیۆ بە نەخۆشیی دڵ مردووە. وا کاتی ئەوە هات ئیپمراتۆری ئایندەی ژمارە ١٢٦ ی ژاپۆن تامی ژیان بکات و بە سەردان بچێتە ئوستراليا. لەسەر پێشنیازی ئەندامێکی بنەماڵەکەیان بۆ خوێندن لە زانکۆی کانبیرا چووەتە ئوستراليا، لەبەرئەوەی لەو وڵاتە خوێندن بە زمانی ئینگلیزییە و کەشوهەواکەی خۆشە و لە ژاپۆنیش زۆر دوور نییە، بۆیە خوێندنی لەو وڵاتەدا هەڵبژاردبوو.

ئەگەرچی وا سی ساڵ بەسەر شەڕی دووەمی جیهانی ڕابورد، ژاپۆنیش ببووە هاوبەشێکی باشی بازرگانی ئوستراليا، هێشتا بەشێکی زۆری هاووڵاتی ئوسترالی بە چاوی ڕق و دوژمنایەتی تەماشای ژاپۆنییەکان دەکەن، دیارە کەوا ژاپۆنییەکان لە ڕۆژانی شەڕەکاندا زۆر دڕندانە ڕەفتاریان لەگەڵ دیلە ئوسترالییەکان لە سەربازگە و گرتووخانەکان کردووە.

لە ١٨ی ئۆگسستی ساڵی ١٩٧٤ پرێنس بۆ خوێندن گەیشتبووە ملبۆرن، یەکەم شت ڕووی لە دەرگای چێشتخانەیەکی ژاپۆنی کردەوە، زووش بۆ دیتنی یەکەم ئاژەڵی کەنغر لە ژیانیدا سەردانی زووی شارەکەی کردووە، لەو سەردانەیدا وەفدێکی رەسمی هاوشانی بووە، دەستەیەک پاسەوانانی کۆشکی ئیمپراتۆریەتیشی لەگەڵدا بووە، بۆ ڕێکخستنی جلوبەرگ و پێویستییەکانی فەرمانبەری تایبەتی لەگەڵ هاتووە. بە گەیشتنی پرێنس دەستەیەکی تر لە سکرتێری دووەمی سەفارەتی ژاپۆنی لە کانبیراو دەستەیەکی فریاکەوتن لە حکومەتی ئوسترالی بە سەرپەرشتیی جێگری سەرۆکی بەشی پێشوازی و ئەفسەرێکی پۆلیس و ئەفسەرێکی پەیوەندی ڕاگەیاندنیش گەیشتنە ناو ستافەکەی پرێنس لە ئوستراليا. ئەگەرچی هاتنەکەی

وەک پشوودانێکی تایبەتی بوو، بەڵام هەر ڕووداوێک، یان پێشهاتی هەر هەڵەیەک، زیانی زۆری بە پەیوەندیی هەردوو وڵات دەگەیاند.

لاساییکردنەوەیەکی ئەمەریکایی:

بە گەیشتنی پرێنس ڕۆژنامەنووسان دەست بە کامێراوە گەیشتنە ناوچەکە، ڕۆژنامە گەورەکانی ژاپۆن بە وەرگرتنی دوا هەواڵی پشوودانەکە کەوتنە کار، بە هەموو شێوەیەکی ئیجابی چالاکییەکانیان گواستەوە، چەندین وێنەی پرێنسیان لە چەندین شوێن و بۆنە بڵاو کردەوە، لە هەموو جیهان وێنەی پرێنس بڵاو کرایەوە. وێنەیان بڵاو کردەوە، یاری تنس دەکات، تەماشای تەیری بەتریق دەکات، بەسەر بەرزایی ئایاز دەکەوێت، وێنەیان بڵاو کردەوە لەسەر شەڕەفی حاکمی ولایەتی فکتۆریای ئەو کات، سیر ڤۆن کیر لە پێش جەماوەرە و کەمانچە دەژەنێت.

پرێنس کە ناوی وەزیری دەرەوەی پێشووی ئەمەریکی هنری کیسنجەری هێنابوو، جێگەی سەرنج بوو، چونکە ئەو کەسایەتییەیە لە لای ژاپۆنییەکان خۆشەویست و بەڕێز نەبوو، لەبەرئەوەی لە سەردەمی ئەودا ئەمەریکا دانی بە کۆماری چین ناوە و شەڕی ڤیتنامیش بەرپابووە. دیارە پرێنس هەر لە تەمەنی ١٤ ساڵییدا ئارەزووی کاروباری نێونەتەوەیی هەبووە.

پرێنس بە دوو ساڵ توانی بە نووسینەوە زمانی ئینگلیزی فێربێت. بەڵام نەیتوانی بەردەوام بێت. جارێک بۆ یاری گۆلف داوای کردبوو دوور بکەوێتەوە، یاوەرەکانی خۆیان پێڕانەگیرابوو، پێیان وتبوو، ناکرێ دوور بکەوینەوە، نەوەک لەو ناوچانە مینێکی کۆنی ژاپۆنی سەردەمی شەڕەکان لەژێر پێمان بتەقێتەوە؟! ئیمپراتۆر هیروهیتۆ یاری گۆلفی لە ژاپۆن قەدەغە کردبوو، بە بیانووی ئەوەی یارییەکە لاساییکردنەوەیەکی ئەمەریکییە. ئەگەر زانیبیای ئەوە نەوەکەی لە ئوسترالیا یاری گۆلفی کردووە، ئەو دەروازەکانی دۆزەخ دەکرانەوە. تا ئوسترالییەکانی یاوەری پرێنس خۆیان لەو گێژاوە رزگار بکەن، بەرنامەیان دانا تا کامیرە بەدەستەکان دوور بخەنەوە، وتیان پرێنس لە ناوچەی (ئەنتدندەید) دایە. بەوەش چاوی میدیایان لە پرێنس دوورخستەوە. لە ناو ئاهەنگی ئێوارەیەکی هوتێلی ئوزون، ماوەیەک پرێنس

دیار نەما، هەموو داروودەستەکەی زۆر پەریشان و تەنگاو بوون، پاش ماوەیەکی کورت زانرا لە ساڵۆنەکەی بلیاردی تەنیشتە خۆیانەوەیە، هەموو هەناسەی ئۆخەیان هەڵکێشا.

بەڕاستی بنەماڵەیەکی شایستەن:

پرێنس زۆر گوێڕایەڵی کۆت و بەرنامەکانی کۆشک نەدەبوو، ئەو لە هەموو ئەندامانی تری خێزانەکەی سەربەستانەتر دەجووڵایەوە. ئەوەی ڕۆژانە بەدوای ڕەچەڵەکی بنەماڵەکەدا دەگەڕێت، ئەوە دایک و باوکی ماساکۆیە.

باپیرە گەورەکەیان بەرپرسە لە بەکوشتندانی زۆرتر لە ٢٩ ملیۆن کەس لە هاووڵاتیانی چواردەوری خۆیان. باپیرە گەورەکە، ئەوەی لە ژنێکی خزمەتکاری خۆیانەوە لە دایک بووە، پاش ئەوەی تووشی نەخۆشی گرویی هاتووە، ماوەیەکی درێژ لە خەڵک دابڕاوە، تا لە ساڵی ١٩١٣ بەشداریکردنەوەی دانیشتنی پەرلەمانی کردووە. لە جیاتی نامە نووسراوەکەی دەستی بخوێنێتەوە، نامەکەی لە ناو دەستی لوولداوە و وەک تەلسکۆب بە چاوانی وەناوە و تەماشای خەڵکی پێ کردووە!

باپیرێکی تری بە ناوی موتسو هیتۆ، ئەوەی بەدانەری نوێی ژاپۆن دەناسرێت، ئەوەیان ١٥ زارۆکی لە پێنج ژنان هەبووە، هیچ لەوانەش ژنی نەبوون، بەڕاستی خێزانێکی سەیرن!!

یەکەمین ئیمپراتۆری دەستووری وڵاتیش باوکی ناروهیتۆبووە، ئەو وەک خوداوەند نەپەرستراوە، هیرو هیتۆ لە پاش ساڵی ١٩٤٦ دەستبەرداری ئەو نەریتە بووە، ئەوەش یەکێک بووە لە مەرجەکانی دەستدانی ژاپۆنییەکان، بۆ هێزەکانی ئەمەریکی لە شەڕی دووەمی جیهان. ئەو لە تەمەنی ٧٠ ساڵیدا زۆربەی شکۆکانی ژاپۆنی گێڕاوەتەوە، بە کردەوەکانی رووی میللی بە پایەی ئیمپراتۆریەتەکان داوە. ئەوەش بۆچوونی (کینیث رۆفی) مامۆستای مێژوو و بەڕێوەبەری سەنتەری توێژینەوەی ژاپۆنی لە زانکۆی بۆرتلاند و نووسەری کتێبێ بەناوی (ئیمپراتۆریەتی میللەت)ی کە خەڵاتێکیشی لەسەر وەرگرتووە.

لە ساڵی ١٩٨٩ ئیمپراتۆر ئاکیهیتۆ تاجی ئیمپراتۆریەتی وەرگرتووە، لەو ڕۆژەوە

چاکسازی دەست پێ کردووە، بەردەوام بەرنامەی تازەی بۆ وڵاتەکەی دادڕشتووە، دەست و پەنجەی گۆڕانەکانی دیاربووە، لەبەر زۆری پێشێلییەکانی ژاپۆنییەکان لە ڕووداوەکانی شەڕی دووەمی جیهان، داوای لێبووردنی لە هەموو وڵاتانی چواردەورەی خۆیانەوە کردووە. کە بە شێوەیەکی مۆدێرن لە ساڵی ١٩٥٩ ژنی هێنابوو، لەسەر ئاستی چینە ئورستقراتییەکە دەنگی دایەوە، چونکە لەسەر بناخەی خۆشەویستی ژنی هێنابوو، نەک لەسەر شێوە باوەکەی جارانی بنەماڵەکەیان. هیروهیتۆ بێ هیوابوو لە پەیداکردنی جێنشینێک بۆ تاجەکەیان، چونکە ژنەکەی چوار کیژی یەک لەدوای یەکی بووە، بۆیە زۆر لە برادەرەکانی ئامۆژگارییان دەکرد، با دۆستێک بگرێت، پەندێکی کۆنی ژاپۆنی هەیە دەڵێت؛

ئەگەر ژنەکەت کوڕی نەبوو، بەڕەڵای کە!

ئەو دیاردەیە هەتا ڕۆژانی حوکمی هیروهیتۆش ئاسایی بووە، نیوەی ئیمپراتۆرەکانی ژاپۆن کوڕی ناشەرعیان هەبووە، بەڵام ئەو نەیویستووە دۆستێک بگرێت، تا لەو دۆستەی کوڕێکی بۆ تاجی ژاپۆن ببێت. لەو ساڵەی هێزەکانی ژاپۆنی هێرشیان کردۆتە سەر چین لە ٢٣ ی دیسمبەری ١٩٣٣ ئاکیهیتۆ لە دایک بووە. ئەو کوڕە لە تەمەنی یەک هەفتەییدا لە دایک و باوکی وەرگیراوە و ڕەوانەی داینگەی تایبەتی کراوە، لە تەمەنی سێ ساڵییدا گەڕاندراوەتەوە ناو بنەماڵەکەیان، لەسەر دەستی باشترین پەروەردەکار پەروەردە کراوە، هەفتانە یەک جار و لە بۆنە تایبەتییەکانی وەک سەری ساڵی زاینی دایک و باوک و خوشکەکانی بینیوە. یەکێک لە ئیمپراتۆرەکانی چین جارێک نووسیبووی:

ئەگەر من لە باوەشی چەند دایکێک گەورەبووم، بەڵام لە سۆزی دایک بێ بەش بووم. هەروەها بوبی لە ناو شارە شوورەکراوەکە بەو شێوەیە پەروەردە کراوە.

یەکێک لە پرێنسیس ژاپۆنییەکان بە توشیاکی کاواهارای نووسەری ڕاگەیاندووە، من کە دایکم مردووە، یەک دڵۆپە فرمێسکم بۆ هەڵنەڕێشتووە، بەڵام کە دایەنەکەم وازی لە بەخێوکردنم هێناوە زۆر دڵتەنگ بووم، زۆری بۆ گریاوم. ئاکیهیتۆ تەمەنی منداڵییەکەی لە کاتی شەڕ بەسەر چوو، کە ولایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا هەردوو شاری ناگازاکی و هیرۆشیما بە بۆمبە ناوەکییەکەی وێران کرد، ئاکیهیتۆ و برا

بچووکەکەیان بۆ هیتاشی دوور خستەوە. کە باوکی هاتە سەر رادیۆ و تەسلیمبوونی ژاپۆنی ڕاگەیاند، ئەو تەمەنی تەنها ١٢ ساڵان بوو.

فەزیلە گەورەکە:

ئاکیهیتۆ بەختیار بوو، کە پێشەوای هێزەکانی ئەمەریکای داگیرکەر لە ساڵی ١٩٤٦ ژەنرال (دۆگلاس ماک ئارثر)، ئامۆژگاریی ئیمپراتۆری کردووە، بۆ کوڕەکەی ڕاهێنەری بێگانە پەیدا بکات، مامۆستایەکی ژنی ئەمەریکییان بە ناوی (ئەلیزابێث گرای فینینگ) بۆی تەرخان کرابوو، تا زمانی ئینگلیزی فێر بکات، مامۆستاکەی تا ناوەکەی ڕاست و باش بڵێتەوە ناوی (جیمی) ی لێنابوو. ئەو ژنە مامۆستایە دەوری زۆری بینیوە لەسەر خەملاندنی کەسایەتی و ژیانی ئەو، توانی سیمای مرۆڤایەتی بەرزی لا دروست بکات.

ئاکیرا هاشیموتو، ئەو ژنە ماوەیەکی زۆر هاوڕێی هیروهیتۆ بووە، سەبارەت بە خودانکردنی منالْ ئەو ڕستەیەی لێ دەگێڕنەوە:

(من ئەو پیاوەم نەمتوانی شەڕەکە ڕاگرم، پیاوی وەک من ناتوانێ منالێش بەخودان بکات، ئەدی کێ پەروەردەی بکات..؟؟).

ئەگەرچی بەو جۆرەش قسەی کردووە، بەڵام ئەویش هەمان بەرنامەی پێشووتری کە چەندین سەدەیە بنەماڵەکەیان پەیڕەوی دەکەن، کردوویەتی. ئەویش باجی ئەو بەرنامەیەی داوە.

تا نەوەکەی سۆزی دایک و باوکیان هەبێت، وەک خۆیان نەبن، ناروهیتۆی پرێنس چەندین کۆتی کۆنی پچڕاندووە، یەکێک لەوانە ڕازی نەبوو لەسەر ئەساسی دابونەریتی بنەماڵەکەیان ژن بهێنێت، ئەو بڕیاری دا، بە خۆشەویستی هاوسەری ژیانی دەستنیشان بکات.

کوڕانی ئەو بنەماڵەیە ژنیان بە بەرنامەی ڕێکخراو لە لایەن ماڵەوەیان بووە و دەزگای کۆشکیش ڕەزامەندی لەسەر داوە. ئەو کیژەی بۆ پرێنسەکان دەستنیشان کراوە، کیژی یەکێک بووە لەو ٥٠٠ بنەماڵەی بەگزادەکانی نزیک خۆیان، یان لە خزمە دوورەکانیان. دەزگای کۆشک چەندین بووکیان بۆ دۆزیوەتەوە، لیستی ناوەکانیان لە

پێش داناوە، بەڵام ئەو بەوانە ڕازی نەبوو، تا لە ساڵی ١٩٥٧ جارێکیان لە ڕۆژێکی پشووی ئاساییدا، لە بەنداوی کارۆزاوای شاخاویی یاری تنسی چوارکەسی کردووە، لەوێ چاوی بە کیژێک بەناوی میشیکۆ شودا کەوتووە. ئەو کیژە بووە ژنی ئیمپراتۆرو دایکی ناروهیتۆ. شودا کیژێکی جوانی خوێن شیرینی نازدار بوو، لە زانکۆی سیشێن خوێندنی تەواو کردبوو، کیژی پیاوێکی دەوڵەمەند بوو، هاید سابورا شودای باوکی خاوەن کارگەیەکی گەورەی ئارد بوو. تەمەنی بووکەکە ٢٣ ساڵان بوو، سێ ساڵ لە ئیمپراتۆر گچکەتر بوو، چەند سانتیمەترێک لەو کورتتر بوو. دەزگای کۆشک و ناگاکوی ژنی ئیمپراتۆر، لەو هەڵبژاردنە رازی نەبوون. میشیکۆ شوداش وەک ماساکۆ زۆر دووچاری کێشەیماڵەوە دەهات، لە ئەنجامدا نەخۆشیش کەوت. دوو ساڵ پاش ئەو دیدارە، بە ڕەزامەندی دەزگاکەو ژنە ئیمپراتۆرەکە، ئاکیتهۆ میشیکۆی هێناوە، ئاهەنگەکەیان لە شێوەی ئاهەنگی ناروهیتۆو ماساکۆیان گێڕابوو.

***

دووەم لادانی رادیکالی لە دابونەریت و ڕێنماییەکانی ئیمپراتۆریەت، پەرەوەردەکردنی مناڵەکانی ئەو بنەماڵەیە بە بەرنامەیەکی تری باشتر بوو، چیتر زارۆک بە تەنهایی و لانەوازی گەورە نەکرێت، وەک چۆن ئاکیتهیتۆ ژیا. کوڕی یەکەمی ئەو بنەماڵەیە لە ساڵی ١٩٦٠ لە دایک بووە. لیژنەیەکی تایبەتی لە زانایانی ئەمپریالی بۆ ناونانی کۆبوونەوە. ناروهیتۆ ماناکەی (فەزیلەی مەزن) دەگەیێنێت، ئەو ناوەی پرێنس بە وەرگرتنی تاجی ئیمپراتۆریەت دەگۆڕێت و ڕۆژژمێرێکی نوێ دەست پێ دەکات. میشیکۆ خۆی لەسەر بەرنامەی ئەمەریکی و لەبەر رۆشنایی کتێبی پەروەردەی هاوچەرخی زانای ئەمەریکی بنیامین سپۆک راستەوخۆ سەرپەرشتی پەروەردەکردنی مناڵەکانی کردووە. بۆ یەکەم جار لە مێژووی ئەو بنەماڵەیە، بۆ ماوەی ١١ مانگ کۆرپەکەی بە شیری خۆی شیردا. ئەو ژنە مەتبەخی تایبەتی هەبوو، خۆشی خواردنی ئامادە دەکرد، ئەوەش لادانێکی تری نەریتی رێساکانی ئیمپراتۆریەت بوو.

ژاپۆنییەکان بە دەزگای کۆشکی ئیمپراتۆریەت دەڵێن (وەزارەتی سەر هەورەکان)، ئەو دەزگایە خاوەنداریەتی ئیمپراتۆریەتێکی مەزنی پیشەسازی و عەقاری بە

سەرمایەداریەتی چەندین ملیارد دەکات. بەڵام ئیمڕۆ ئەو دەزگایە وەزنی جارانی نەماوە، کراوەتە ئاژانسێک و دە یەکی جارانی لە دەست نەماوە، سەرچاوەی سەرمایەکەشی لە باجی هاووڵاتیانەوەیە. بەرپرسەکانی ئەو دەزگایەش بە وەراسەت و بە میرات وەردەگیرێت. بۆیە ناکرێ بنەماکانی چاکسازی تێدا بکرێت.

هاماو، کەسێک بووە لە نزیکەوە پرێنس ناروهیتۆی ناسیوە، ئەو لەبەر چاودێرییەکی وردەوە ڕۆژانەکەی نووسیوەتەوە.

ئەو وێنانەی پرێنس تشارلز لە تەمەنی چواردە ساڵی، کە لە بەرگی گۆڤاری تابلۆید بڵاو کرابوونەوە، وێنەی لەم جۆرە لە ژاپۆن بوونی نییە. پرێنس تەمەنی تەنها یەک ساڵ بووە، کە هاماو وەک مامۆستایەکی تایبەت بۆ ئەو دانراوە. دەستەی کارکەرانی ناو کۆشکی خۆرهەڵات، ژمارەیان زۆرە، سەد کەس دەبن، لەوانە هەشتیان پاسەوانن، سێ پزیشک و سێ چێشتلێنەرو (یەک لەوانە بۆ ئامادەکردنی خواردنی ژاپۆنی و یەکێکیان بۆ ئامادەکردنی خواردنی خۆرئاوایی، ئەو سێیەمیشیان بۆ سازکردنی شیرنەمەنی) بوون، بێجگە لەوانەش دەستەیەک کارکەر کاری شووشتن و ئوتووکردنی جلوبەرگەکان دەکەن، پێڵاو بۆیەکردن و خاوێنکردنەوەی کەرەستە زیوینەکانیش کارکەری تایبەتییان هەیە.... کە پرێنس دەچووە دەرەوە چەندین ڕۆژنامەنووس بەدوای دەکەوتن.

ماساکۆ ئارەزووی زۆری لە یاری بیبسۆل و ئامادەکردنی خواردنە، پرێنس ناروهیتۆش وەک جاران سەرکەوتنی شاخی لا خۆشە، ئەویش وەک ماساکۆ پشووی کۆتایی هەفتە لە شارۆچکەی کارۆزاوا بەسەردەبەن.

ئارەزووەکەی پرێنس بۆ سەرکەوتنی چیای بەرزیش، دەگەڕێتەوە بۆ ئارەزووەکەی باوکی، ئەویش لە ژاپۆن و نیپال و ئەلاسکا و بەریتانیا و ئوستراليا بەسەر ١٤٠ لووتکەی بەرزی چیای بەرز کەوتووە. پێش شەڕی دووەمی جیهان، ئەندامانی ئەو بنەماڵەیە هەموویان دەرسیان لە زانستە سەربازییەکان وەردەگرت، بەڵام پاش ئەو شەڕە وڵاتی ژاپۆن پابەندبوونی بێ چەکی و نەبوونی سەربازی لە لایەن رای گشتی لەسەر چەسپاو دەستووریش پەسندی کردووە. بەو جۆرە هەموو ڕوویان لە خوێندنی ئەکادیمی کردووە، ئیمپراتۆری ئێستا ئاکیهیتۆ ٢٦ توێژینەوەی ئامادە کردووە. برا

گچکەکەی ناروهیتۆ، ئاکیشینۆ دکتۆرای لە زانستی چاندن بەدەست هێناوە. ئارەزووی سەرەکی پرێنس دوورکەوتنەوە بووە لە کۆشک و کۆتەکانی. یەکێک لە هاوڕێیە نزیکەکانی پرێنس ئەندرۆ ئارکلی ئوسترالی بوو، بەیەکەوە لەگەڵ چەند برادەرێکی تر دەچوونە دەرەوەو لە چێشتخانە چینییەکان نانیان دەخوارد، شەوانە ئەو هاوڕێیە ئوسترالییە هاوشانی دەگەڕایەوە ناو کۆشک، بەیەکەوە مەشروبیان خواردیتەوە. سەرەڕای ئەوەی خواردنەوە لە ژاپۆن لە ناو پیاواندا نەریتێکی باوی کۆمەڵایەتییە، لە کاتی خواردنەوەش ئازادی هەرچی بڵێیت، بۆ ئاخاوتنەکان سنوور نییە.

ژاپۆن ژمارە یەک:

کە ماساکۆ لە خوێندن پلەی زۆر سەرکەوتووی بڕیبوو، پرێنس ناروهیتۆ تازە لە قۆناخی ناوەندی خوێندنی زانکۆ بوو. بابەتی خوێندنەکەی ئاسایی بوو، مێژووی گواستنەوەی دەخوێندو بابەتی دکتۆراکەشی گواستنەوەی دەریایی بوو لە سەدەکانی ناوەڕاست. کەسە نزیکەکانی ناو کۆشک دەیانزانی ئەو پرێنسە کوڕێکی هەڵکەوتەی لێ دەردەچێت، دایکی دڵی بەوە خۆش بوو، کەوا کوڕەکەی دەتوانێت سەربەستانە و بە لێهاتوویی بگاتە کۆشک و لەسەر کورسی ئیمپراتۆریەت دابنیشێت.

لەو سالانەی خوێندکاری زانکۆی ئوکسفۆرد بووە، هاورێ کەمی هەبووە، ئەو لە کتێبەکەیدا تەنها بە پیتی یەکەم ناوی سێ هاورێی هێناوە، ئەگەرچی لە ولاتانی ئەوروپا زۆر گەڕاوە، دیداری زۆربەی پرێنسەکانی جیهانی کردووە، بەلام دیدارەکان تەنها لەسەر ئاستی پرۆتۆکۆلیان هەبووەو بەس.

کە ماساکۆ گەڕایەوە تۆکیۆ ئەوەی بیری لێ نەکردبۆوە شووکردن بووە، بەگاڵتەوە بەهاوڕێیەکانی وتووە، من ئەوەندە سەرقاڵم پێویستم بە ژنێک هەیە...!! ئەو قسەی ماساکۆ دەنگی دابووەوە. لەو دەمانەدا باوکی پاش دوورکەوتنەوەیەکی زۆر، بە هاتنە دی خەونە گەورەکەی، بە پۆستی وەزیری دەرەوەی ژاپۆن گەڕابووەوە.

ماساکۆ راژەی کارەکەی گواستەوە لای باوکی، لە بەشێکی گرینگی ناو وەزارەتی دەرەوە دەست بەکار بوو، ئەو شوێنەی ئەو تێدا دەست بەکار بوو خەونی زۆرینەی فەرمانبەران بوو، پێنج هەزار فەرمانبەرەکەی ناو وەزارەت لیکاویان بۆی دەهاتە

خوارێ. بەشەکە ناوی بەشی ئەمەریکای باکوری دووەم بوو، ئەو بە بەرپرسی پەیوەندیی ئابووری ژاپۆن دانرا، ئەو پۆستە لەو کاتە ناسکەی جیهانی و ململانێیەکان و ئالۆزییە ئابوورییەکان و گەشەی فراوانی پەیوەندییە بازرگانییەکان شوێنێکی هەستیار بوو.

ڕۆژێکیان مامۆستایەکی ماساکۆ لە هارڤارد (ئایزرا فۆگیل) بە بڵاوکردنەوەی کتێبێک بە ناوی (ژاپۆن ژمارە یەک) زەنگێکی بە رووی ئەمەریکییەکان لێدا. مەبەستی نووسینەکەی بە ئاگاهێنانەوەی هاتنە پێشەوەی پیشەسازی ژاپۆنی و لاوازبوونی ئابووری ئەمەریکا لە رووی ژاپۆنییەکان بوو. لە ناوەندی پەنجاکانەوە زیادەی ئابووری ژاپۆنی سەد جار لە چاو ئەمەریکا زۆرتر بووە، تا گەیشتووەتە پێنج ملیار دۆلار. لەو دەمانەدا خاوەنکارە ئەمەریکییەکان بە رووی سەرۆک بۆشی (باوک) هاواریان لێ هەڵسابوو، بواریان بۆ بسازێت دانووستان بکەن، تا زۆرترو گەرمتر بگەنە بازاڕەکانی ژاپۆنی.

لەو دوو ساڵەی دواییدا ماساکۆ، زۆر خۆی بە زمانی ئینگلیزی ماندوو کرد، زۆرتر رووی لە وەرگێڕانی ئینگلیزی کرد، تا بەیانییان دەمایەوە، کاری زۆری دەکرد، بووە وەرگێڕی تایبەتی گەورە پیاوانی دەوڵەتی وەک، یاشۆهیرۆ ناکاسۆنی و نۆبۆرۆ تاکیشیتا و سوسوکو ئاونو. ئەرکی وەرگێڕانی ئاستی بەرزی کۆبوونەوەکانی بازرگانی کەسانی وەک میشیو واتانابی وەزیری دەرەوە و دانوستانی بازرگانی ئەمەریکی تایبەتی نێوان کارلا هیلزو وەزیری دەرەوەی ئەمەریکی جیمس بیکر کەوتبووە سەر شان و متمانەی وەرگرتبوو، هەروەها لە کۆنگرەی لووتکەیی ئابووری لە هیوستن و هاوای بەشدار بووە. کە ئاهەنگی تایبەتی لەسەر شەرەفی سەرۆک بۆش لە تۆکیۆ ساز کرا، لەوێش بەشدار بوو. ئەو دانیشتنە بەوە ناسرا کە سەرۆک بۆش لەسەر کۆشی سەرۆک وەزیرانی ژاپۆنی کیشی میازاوا رشایەوە.

ترێنە خێراکەی سەرکەوتن:

کە هەواڵی بە دەستگیرانکردنەکەی بڵاو کرایەوە، لویس کۆهنی کارمەندی ئەمەریکی لە نووسینگەی بازرگانی ئەمەریکی لە ژاپۆن سەبارەت بە ماساکۆ نووسیبوی:

لەو سی چڵ ساڵەی دواییدا، ئەو نموونەی زیندووی پێشکەوتنی ژاپۆنە لە بواری فێربوون و پێشکەوتنی ژنان.

وەنەبێ ژیانی ماساکۆ تەنها کارکردن و خوێندن بووبێت، یاری و گەمەی تێدا نەبووبێت، لە ڕۆژانی پشوودان لەگەڵ هاوڕێکانی دەچووە سەر بەفر و یاری خلیسکانێی کردووە، سەردانی بەنداوەکان و یاریگاکانی کردووە، بەشداریی ئاهەنگی گۆرانی و بەزمی خۆشیشی کردووە.

لەو ماوەیەدا مانگێکی بە ساڵێک تەواو دەکرد، تەمەنی گەیشتە سی ساڵ و پیاوێکی نەناسی بێتە ناو ژیانی، یەکە یەکەی هاوڕێکانی شوویان کردو دوورکەوتنەوە. لە لای برادەرەکانی سەرکەوتنەکانی ئێرەیی و حەسوودیی لێ دەکەوتەوە، لە نێوان خۆیاندا دەیانوت ئەو بە کۆشش و دەستەڵاتی باوکی بە ترێنە خێراکە گەیشتە ئەو پلە و پایەیە. یەکێک لەوانەی رەخنەی زۆری هەبوو پەیامنێری JAPAN TMES ئاریک جۆنستۆن، ئەوەی پاشان بووە جێگری سەرنووسەر، تا جارێکیان وتبووی:

ئەو زۆر لووتی بەرزە، رەخنە لەسەر کار و تاقەتەکانی وەرناگرێت.

کە شووی کرد و دەستی لەکار کێشایەوە، هەر ئەو ڕۆژنامەنووسە وتبووی:

برادەرەکانی کە شەوانە سەمایان دەکرد، دەیانوت، ئەو لە کارکردندا زوو بەرپرسیاریەتی وەردەگرێت.

لە سەفارەتی ئەمەریکی لە ژاپۆن، دیدارێکی بازرگانی لەگەڵ مۆردین هەبووە، ماساکۆ لەبەرئەوەی پێشتر سیدییەکانی نەبینیبوو، بۆیە شارەزایی نەبووە، لە کارەکەی هەڵەی کردووەو شتەکانی ئاڵۆز کردووە، بۆیە ئەندامانی وەفدە ئەمەریکییەکە خۆیان تووڕە کردووە، ئەویش بە گریانەوە کۆبوونەوەکەی جێهێشتووە، ئەندامانی وەفدە ژاپۆنییەکە بە ناچاری داوای لێبووردن لە سەفیری ئەمەریکی مایکل ئارماکۆست و لە ئەندامانی وەفدەکە دەکەن. زۆر لە ناسیارەکانی ئەو ڕووداوە دەگێڕنەوە.

ڕۆژنامەنووسێکی هاوڕێی پرێنس جارێک بە پرێنس دەڵێت:

تا زۆرتر بەختیار بیت، تۆ لە ژنێک بگەڕێ وەک تۆ چاپووک بێت لە سەرکەوتنی

لووتکەی شاخان. ئەویش لە وەڵامدا وتبووی، من ئەو لووتکەکەم دۆزیوەتەوە، بەڵام نازانم چۆن بگەمە سەری.

پرێنس ناروهیتۆ لە کارە رەسمییەکانی دەست بەکاربوو، پێشوازی لە سەفیری وڵاتان دەکردو بە کاری رەسمیش سەردانی چەند وڵاتێکی کردبوو، زۆر جار لەگەڵ ڕۆژنامەنووسی ئوسترالی هاوڕێی گریگۆری کلاک ئەوەی ماوەیەکی زۆر لە تۆکیۆ بەیەکەوە ژیابوون، بەسەر لووتکەی شاخان دەکەوتن. کلاک ڕۆژێکیان لە ناکاو تەلەفۆنێکی لە یەکێک لە یاوەرانی پرێنسەوە بۆ هاتبوو، داوای لێ کردبوو خۆی و ژنەکەی بە سەردان بێنە کۆشکی ئیمپراتۆر. پاشان زانی پرێنس دەیەوێت بەیەکەوە بۆ سەرکەوتنی چیای کیتادیک بچنە ئەلب. پاش ئەوەی لە ڕێوڕەسمی سەفەرەکەیان بۆ ئەلب بوونەوە، پرێنس داوای لە کلارک و ژنەکەی کرد لە کۆشک بمێننەوە، باسی ڕۆژانەی خۆی لە زانکۆی ئوکسفۆردیان بۆ بکات.

باڵندەیەکی ناو قەفەس:

کلاک بۆ پێناسەی پرێنس ئەو چەند دێڕەی نووسیوە:

ئەو کوڕێکی ڕێکە، بەردەوام حەزی دەکرد من زۆرتر قسە بکەم و ئەو گوێ راگرێت، من زۆر بیرم لەوە دەکردەوە ئەو پیاوە ڕۆژانە بە چی خەریک دەبێت..؟ بەردەوام بە پیاوانی کۆشک و بە یاریدەرەکانی چواردەوری گیراوە، هەموو کرنۆشی بۆ دەبەن، بەڵام ئەوەی من هەستم پێکرد ئەوانە دەستەڵاتیان لەسەری هەیە، ئەندامانی ئەو بنەماڵەیە ئازاد نین، بەردەوام گەمارۆ دراون، تا رادەی ئەوەی ناتوانن دایک و باوکیانیش ببینن، من دڵم بۆیان دەسووتا، بەزەییم بەو رەوشەیان دەهات، وەک باڵندەیەکی گیراوی ناو قەفەسێک بوون.

ساڵەکان بە هێواشی دەڕۆیشت، لە ساڵی ١٩٩٠ براکەی پرێنس ئاکیشینۆ، کیکۆ کاواشیمای هاوڕێی کیژی مامۆستایەکی زانکۆی گاکوشینی هێنا، ئەو بووە دووەم پرێنس لە دەرەوەی بنەماڵەکەیان ژن بهێنێت، ئەوەش لادانێکی تریان بوو لە نەریتەکانی باوی ئیمپراتۆریەت، کە نابێ برای گچکە پێش برای گەورە ژن بهێنێت. کە برا گچکەکە دەست پێشخەری کرد، هەڵەی ناروهیتۆ نەبوو، لە ماڵەوە ئەویان تەنگاو کرد ژن بهێنێت تا ڕێگە لەو پرۆپاگەندانە بگرن، کە لە سەفەرەکانی بانکۆک

بۆی دەکران. ڕۆژنامەنووس ئادوارد کلین ئەوەی ئاشکرا کردووە کەوا ناویان لە پرێنسی گچکە نابوو، دەستە خێراکان.

کینیشی ئاسانۆی مامۆستای میدیا لە زانکۆی وشیشا، ئەوەی لەمێژە سۆراخی بنەماڵەی ئیمپراتۆرییەت دەکات و شتیان لەسەر کۆ دەکاتەوە و ڕەخنەی زۆری لێ گرتوون، ئەو وتوویەتی:

من دوو ژن دەناسم و زانیاریم هەیە، ئەوانە پەیوەندیی سێکسییان لەگەڵ پرێنس هەبووە، یەکێک لەوانە کیژی برادەرێکی ئەوە. خێزانی کیژەکە سووربوون لەسەرئەوەی ئەو هاوڕێیەتی کیژەکەیان دەکات، ناوبانگی بەرەو کیژێکی شەریف بگۆڕێت. بۆیەش بنەماڵەی پرێنس بە پەلە بوون ژنی بۆ بهێنن.

لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنەوە هێرشی زۆر توند دەکرایە سەر پرێنس و زۆر کردەوە ناشیرینەکانیان ئاشکرا دەکرا، بەڵام بە پیرۆزی ناوی بنەماڵەکەیان دەهێنا، ئەوەش بە پێچەوانەی ناوهێنانی بنەماڵەی پاشایەتین لە وڵاتانی ئەورووپی، بۆ نموونە لە بەریتانیا، ئەوانەی تر کە بڵاو دەبوونەوە، بریتی بوون لە سووکە بەیانی ڕاگەیاندن، نووسەرەکانیانیش فەرمانبەرانی ناو کۆشکی ئیمپرایۆریەت بوون.!

٣٠٠ ڕۆژنامەنووس ستافی کارن لە دەزگای کۆشک KUNAICHO ئەوانە لەژێر چاودێری وردەوە کارەکانیان بەڕێوە چووە، برادەرێکم لە ناو ئەو ستافەیە، ئەو بۆی گێڕامەوە، ئەگەر هەواڵێکی لەناکاو لەسەر ئەو بنەماڵەیە دەنگۆی هەبێت، پێش ئەوەی هیچ بکرێت، تاقیبی ڕاستی و ناڕاستی هەواڵەکە دەکەین، ئەگەر هەواڵەکەمان بە دروستی بۆ ئاشکرا نەبوو، ئەوە ناکرێ بڵاوی بکەینەوە. ناکرێ ژیانیان شێلوو بکرێت. ڕۆژنامەنووسێک نەیویست ناوی ئاشکرا بکەم وتی:

ئەگەر ویستمان هەواڵێک لەسەر ئەو بنەماڵە بڵاو بکەینەوە، پێشتر دەبێ بە ڕێژەی ١٢٠٪ لە ڕاستی مەسەلەکە دڵنیا بین. ئەگەر لە هەواڵێکی بڵاوکراوەی ڕۆژنامەکەمان لەسەر ئابووری یان لەسەر تاوانێک، هەڵەو نادروستی تێدابوو، ئەوە بە بڵاوکردنی لێبووردنێک تەواو دەبێت، بەڵام ئەگەر هەڵەکە سەبارەت بە خودی ئیمپراتۆر بوو، ئەوە دەبێ داواکردنی لێبووردنەکە بە ناوی بەرپرسی یەکەمی ڕۆژنامەکەوە بێت.

کارکردن و مامەڵەکردنی یانەی ڕۆژنامەگەری لەگەڵ کۆشکی ئیمپراتۆریەت، پەیوەستە بە چەندین کۆت و ڕێنمایی، ئەو یانەیە بارەگایەکیان لە نزیک دەزگای کۆشکەوە هەیە، ئەوەی بیەوێت کێشەیەک بۆ خۆی دروست بکات، بێ ڕەزامەندی دەزگای کۆشک وێنەیەکی ئەو بنەماڵەیە بگرێت، یان هەواڵێکیان لەسەر بڵاو بکاتەوە. هەموو ئەوەیان لە بیرە ئەو وێنەگرەی وێنەیەکی پرێنس ئاکیشینۆی بێ ڕەزامەندی کۆشک بڵاو کردبۆوە، سزاکەی ئەوە بوو لەسەر کارەکەی دەرکرا.

بەدوای دڵت بکەرەوە:

ڕەخنەگرتن لە بنەماڵەی ئیمپراتۆریەت لە ژاپۆن وەک بنەماڵەکانی پاشایەتی ئاسیا و ئەورووپا نییە، ئەوەی لە ژاپۆن ڕەخنەی لێ بگرێت، لە لایەن باڵە ڕاسترەوەکان و نەتەوەپەرستە توندڕەوەکانەوە ژیانی دەکەوێتە مەترسی، ڕاسترەوەکان پەیوەندییان بە باندێکی تاوانی ناسراو بە YAKUZA هەیە، ئەوانە خاوە و پارە بە زۆر لە کۆمپانیاکان بە بیانووی پاراستن وەردەگرن، ئەوەی پارە نەدات کۆبوونەوەی ساڵانەیان دەشێوێنن. ئەو دەستە چەتانە بەرپرس بوون لە کوشتنی ڕۆژنامەنووس (شیشرۆ فوکازاوا)، ئەوەی بە نووسینی کتێبک لەسەر ئاکیهیتۆ و میشیکۆ ناوی هات، هەروەها دەستەیەکی تر هێرشیان کردە سەر ماڵی خاوەنی ئەو دەزگایەی کتێبەکەی بڵاو و چاپ کردبۆوە، تێدا ژنە خزمەتکارەکەیان کوژرا و ژنەکەشی بریندار بوو. پەنجا ساڵە ئەو ڕووداوە لە هزر و بیرەوەری نووسەران و خاوەنی دەزگاکانی بڵاوکردنەوە ماوە، ئەوەیان لە بیر ماوە، ئەگەر بیر لە نووسینێک بکەنەوە بە شێوەیەکی ناشایستە ناوی ئەو بنەماڵەیە بهێنێت، دووچاری سەرئێشە دەبێت.

لە ساڵی ١٩٨٩ دەستەیەکی ئەو لایەنە توندڕەوانە، تەقەیان لە سەرۆکی شارەوانی ناگازاکی هیتوشی موتوشیما کرد، چونکە وتبووی، ئیمپراتۆر هیروهیتۆ بەرپرس بووە لە بەشداریکردنی وڵاتی ژاپۆن لە شەڕی دووەمی جیهان.

دەستەی (تۆکیۆ ژەنراڵ) لە ساڵی ١٩٩٣ نەیانتوانی ئاهەنگی زەماوەندەکەی ناروهیتۆو ماساکۆ، وەک یاری و وشەی یەکتربڕین و بەزمی شادی تر، بڵاو بکەنەوە، چونکە کۆمپانیای TOPPAN بەپەسندی نەزانی، بەرپرسی بڵاوکردنەوەی کۆمپانیاکە کریک ستار وتبووی:

لەبەرئەوەی ناوی ئیمپراتۆر هاتووە، بەوەی بەرپرسە لە هەڵگیرسانی شەری دووەمی جیهان. هەروەها ناوی پرێنسیسێکی تریان کە ناوی (سایاکۆ) یە، کە شووی نەکردووە، گوایە قژی لە قژی (مادۆنا) دەکات، بەڵام گوایە هۆی سەرەکی بڵاو نەکردنەوەی ئەو یارییانە لە لایەن ئەو کۆمپانیایەوە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی لە دەقی یەک لە یارییەکاندا وتراوە کێری پرێنس کورتە. ئەوەی شایانی باسە ئەو دەمەی ئەو کارە هونەرییە ئامادە کرابوو، هێشتا پرێنس ژنەکەی نەگواستبۆوە.

کە هۆکاری بڵاونەبوونەوەی کارەکەیان لە بەرپرسی دەزگای کۆشک پرسی، لەو وەڵامەدا، وتبووی:

پرێنس ناروهیتۆ ئەگەر ماساکۆ نەهێنێت، ئەوە هەرگیز ژن ناهێنێت.

لەو دەمانەدا دایکی زۆر هانی داوە، دڵی کێی دەوێت، ئەو بخوازێت، ئەوەش بوو، دەزگای کۆشک بە ناچاری داواکەیان بە هێنانی ماساکۆ قبووڵ کرد. بەڵام ئەوەی کێشەکەی ئاڵۆزتر کردبوو، بنەماڵەی ماساکۆ، ئەگەرچی دەیانزانی پرێنس زۆر شەیدا و عاشقی ماساکۆشە.

پاش پێنج ساڵ لە سووتانەکەی پرێنس بۆ ماساکۆ بەسەر چووبوو، کە لە ١٦ ی ئۆگسستی ساڵی ١٩٩٢ پرێنس بە ئۆتۆمبێلێکی بێ ژمارەی تایبەتی کۆشک، بە داخراوی جامەکانی پشتەوە و تەنیشتەکانی، بە چاوپۆشینی دەزگاکانی ڕاگەیاندن لەو سەفەرە رۆمانسییەی پاشایەتی، توانرا پرێنس دیداری ماساکۆ بکات. لەو سەفەرەدا تەنها دوو لە ئەندامەکانی کۆشک مەبەست و شوێنی مەبەستیان دەزانی. ئۆتۆمبێلەکە لە پێش دەرگای ماڵێک لە گەڕەکی شیود و لە تۆکیۆ راوەستا، پێشتر سیتسوکۆی خوشکی بە ئۆتۆمبێلێکی جۆریINSPIRE هۆندا رەنگ شینەکەی، ماساکۆی گەیاندبووە ئەو شوێنە. دیداری پرێنس ناروهیتۆ و ماساکۆ لەو شوێنە تایبەتییە چوار دەمژمێری خایاندبوو، کە شەو داهاتبوو دیدارەکە بە وەرگرتنی ژمارەی مۆبایلی یەکتری کۆتایی هاتبوو.

***

ماساکۆ هێشتا نەگەیشتبووە ئەو قەناعەتەی شوو بکات، بە تایبەتی بە پرێنس ناروهیتۆ، ئەو وای دەزانی پرنسیپەکانی ژیانی کۆشکی پێ جێبەجێ ناکرێت، لەو

کۆشکەش دەبەسترێتەوە. زۆریش بیری لەوە دەکردەوە ئەو هێشتا زۆری لە پێش ماوە ئەنجامی بدات، زۆری ماوە بە دەوروبەرەکەی و بە تایبەتی بە باوکی بسەلمێنێت، بەرامبەر بە خۆی کاری ماوە. ناروهیتۆ سوور بوو لەسەرئەوەی جارێکی تر چاوی بەو بکەوێتەوە، پاش شەش مانگ ماساکۆ رازی بوو پرێنس ببینێت. ئەوجارە لە شوێنێکی چاوەڕوان نەکراو بوو، لە تەنیشت گۆمە ئاوەکی قازو مراوییەکان بوو، لە تەنیشت کۆشکی ئیمپراتۆریەت.

لەو دیدارەدا کەس نەیدەزانی چ لە بیر و هزری ساماکۆدا هەیە، بەیەکەوە لە قەراخ گۆمەکە پیاسەیان دەکرد، پرێنس ئازایانە پرسیاری ئەوەی لێ کرد ئەگەر داوای بکات شووی پێ دەکات، ماساکۆ گومانی لەو بۆچوونە هەبوو، بۆیە زوو وەڵامە بە نەخێرەکەی ئامادە کردبوو، بەڵام ئەو جۆرە وەڵامە بۆ ئەو کەسە ئاسان نەبوو، دەبووایە زۆر بە ڕێزەوە وەڵامەکەی بداتەوە. برادەرەکانی ماساکۆ وتوویانە، ئەو پێی وتبوو، پاشان وەڵامت دەدەمەوە.

وەڵامی ئەو پرسیارە ئاسان نەبوو، چەند شەوێک بێ نان و ئاو مایەوە، خەو نەچووە چاوانی، ئەو داوایەی بە ماڵەوەیان وتبوو، بە برادەرانی ڕاگەیاندبوو، باوکی بە کەسێکی نزیکی بنەماڵەی ئیمپراتۆری ڕاگەیاندبوو، پێیان بڵێن، ماساکۆ ناتوانێت بڕیار بدات، ئاسان نییە، ئەوەش واتە ڕازی نییە. کە ناروهیتۆ ئەو وەڵامەی وەرگرتەوە، لاملی گرتی، چەندین جار بە تەلەفۆن داوای دیداری کرد، ئەویش لە کۆتاییدا قایل بوو. پاش سێ هەفتە لە گۆشەیەکی تایبەتی کۆشکی خۆرهەڵات دانیشتن. دووبارە پرێنسی جێنشینی ئیمپراتۆر داوای کردەوە. ئەویش دووبارە داوای کرد بیر بکاتەوە، ئەوە بیرکردنەوەی دەوێت. وازهێنان لە خەونەکانی، کۆششە زۆرەکانی هەموو بە فیڕۆ دەڕوات، ئەو بڕیارە بۆ ئەو زەحمەت بوو، گوشاری زۆری لەسەربوو، بیرکردنەوەکان ماندووی کرد، بەناچاری بۆ دوو هەفتە مۆڵەتی لە کار وەرگرت. تا کێشەکە چارەسەر بکەن، بە ناچاری ئیمپراتۆر و ژنەکەی بۆ چارەسەری هاتنە ناو کێشەکە، بە چەندین شێوە ئەو دەستێوەردانەی ئەوان باس کرا، بەڵام ئەوەی لە هەموویان ڕاستتر و شیاوتر ئەوەبوو، گوایە ژنە ئیمپراتۆرەکە پەیوەندی بە بنەماڵەی ئەودا کردووە، واتە کەسوکاری ماساکۆ. ئەوانیش وەڵامیان دابوونەوە ئەگەر داواکردن و داخوازییەکە سەری گرت، ئەوان بۆ ئارامی و خۆشی کیژەکەیان

هەموو هەوڵ و کۆششێک دەدەن. بەپێی ئەو هەواڵەی لە گۆڤاری (فانیتی) بڵاو کرایەوە، ژنە ئیمپراتۆرەکە بە نهێنی لە ماڵی ئایسامو کاماتای دۆستی زۆر نزیکی بنەماڵەی ئیمپراتۆرە، چاوی بە ماساکۆ کەوتبوو، ژنە ئیمپراتۆرەکە بە ئۆتۆمبێلە جام بە پەردە داپۆشراوەکە گەیشتبووە ماڵە ناسیاوەکەیان، لەوێ چاوی بە ماساکۆ کەوتبوو، لە چاوە رەش هەڵگەڕاوەکانیەوە دیاربوو ماوەیەکی زۆر بوو خەوی لێ نەکەوتبوو، ژنە ئیمپراتۆرەکە وەعدی پێ دابوو خۆی پشتیوانی بکات و هەموو پارێزگارییەکی بۆ دابین بکات. بەڵام ناتوانرێت گێڕانەوەی ئەو بەسەرهاتە پشتڕاست بکرێتەوە. دەزگای کۆشک ئەو قسانەی بە درۆ باس کرد، بنەماڵەی کاماتاش نەیانویست هیچ لێدوانێک بدەن، بەڵام ئەوەی دووپات کرایەوەو گومانی تێدا نەبووە، پرێنس بە قووڵی کەوتبووە داوی خۆشەویستی ماساکۆ و لە ناو ئەڤینییەکەی خنکابوو. بۆیە بەڵێنی وای بە ماساکۆ دابوو، کە جێبەجێکردنیان زۆر زەحمەت بوون.

دیپلۆماسیەتێکی شاهانە:

ئاکیرا هاشیمۆتۆ، یەکێکە لە کەسە ئاگادارەکانی کۆشک، ئەو وتوویەتی:

ماساکۆ ویستی لە داخوازییەکەی خۆی ناروهیتۆ بدزێتەوە، پێی وتبوو، من حەز ناکەم شوو بکەم دەمینێمەوە، ئەوەش بوارم بۆ خۆش دەکات ئارەزووی کاری دیپلۆماسیم گەشە دەکات، دەتوانم پەیوەندییم بە دەرەوە زۆرتر بکەم، ئەوانەش هەمووی لە بەرژەوەندی ژاپۆن دەکاتەوە. ئەویش وەڵامی دابووەوە، ئەگەر شوو بە من بکەیت، ئەوە لەو بوارەدا زۆرتر سەرکەوتن بەدەست دەهێنێت، تۆ لە گەشتەکانی دەرەوەمدا هاوڕێم دەبیت.

دیارە پرێنس هەڵەیەکی گەورەی کردووە، چونکە بڕیارەکانی بنەماڵەکەیان تەنها هێمان، نەک کارگوزاری دیپلۆماسی، ئەو بەڵێنانەی ئەو داویەتی جێبەجێ نابن، ئەوەشی لە گێلییەوە بووە، دیارە ئەویش وەک ئەو گێل بووە، کە بڕوای بەو بەڵێنە کردبوو. ئەو بە کارکردنی سێ ساڵی لە وەزارەتی دەرەوە زۆر پلەی بەرزی بڕیبوو، بە تایبەتی بۆ کەسێکی مێینەی وەک ئەو، ئەوەش لە بەهرە و لێهاتووییەکانیەوە بووە.

ماساکۆ سێ کاریگەری لەسەر بوو، ئەوانە هانیان دا بەو داخوازییە رازی بێت،

یەکێک لەوانە هاندانەکەی باوکی بوو، زۆر حیسابی بۆ بۆچوونەکانی ئەو دەکرد. باوکی رای وابوو، ئەگەر ئەو لە دوارۆژا هاوشانی پرێنس بێت، بەیەکەوە دەتوانن زۆر لایەنی ئەو بنەماڵەیە بەرەو نوێکردنەوە بگۆڕن، دیارە کوڕەکە خوێندەوارە و ئارەزووی زۆرتر فێربوونی هەبوو، لەبەرئەوەی شێتانەش خۆشی دەوێت، ڕەنگە بتوانێت هاوکار بن، دوایی ئەو بەڵێنی داوە کیژەکە بپارێزێت.

لە ١٢ ی دیسمبەری ١٩٩٢ ماساکۆ گەیشتە کۆشکی خۆرهەڵات، لەوێ بۆ پرێنس چەمایەوەو وەڵامی ئەو داوایەی دایەوە کە یەکەم جار و پێش پێنج ساڵ داوای دەستی کردبوو. بە ڕێزەوە پێی وتبوو:

ئەگەر من دەتوانم هاوکارت بم، شووت پێ دەکەم. لەبەرئەوەی من ڕازی بووم، ئەوە نکوولّی و کەمتەرخەمی لە بەختیارکردنی پایەدارتان ناکەم.

ناروهیتۆیش هاتووەتە وەڵام و وتبووی:

من هاوشانت دەبم، کۆشش دەکەم، لە ژیانت هەر شتێک بێتە پێشت پارێزگاریت بکەم.

دیارە کە باسی پارێزگاریکردنی کردووە، مەبەستی پاراستنی ئەو بووە لە کەسانی ناو بنەماڵەکەی لە ناو کۆشکدا، چونکە ئاشکرایە پێشتر زوڵمی زۆر لە ناو کۆشک لە دایکی کراوە، بۆیە لەبەر ئەو زوڵمانەی ناو کۆشک، دایکی دووچاری داڕمانی هۆش و بیر ببوو. هاشیمۆتۆ پاش دایک و باوکی بووە کەسی ژمارە سێی لەوانەی پیرۆزباییان لە پرێنس کردبوو. پاش ئەوەی نەفەسێکی قووڵی هەڵکێشابوو، وتبووی:

ئای کە کاروانێکی درێژبوو.!

بۆ سازکردنی ڕاگەیاندنی داخوازییەکە چەند هەفتەیەکی ویستبوو، بۆ گواستنەوەکەش چەند مانگێکی تری ویستبوو. لە ڕۆژی لەدایکبوونی بۆ دیداری ئیمپراتۆرو ژنەکەی، ماساکۆ بۆ جاری دووەم سەردانی کۆشکی کردەوە.

لە ١٩ی ینایردا ئەنجومەنی بنەماڵەی ئیمپراتۆریەت، کە لە سەرۆکی حکوومەت و هەردوو سەرۆکەکەی ئەنجومەنی پەرلەمان و سەرۆکی باڵای دادو سەرۆکی دەزگای کۆشک KUNAICHO پێک دێت، بۆ ڕەزامەندی دەربڕینی رەسمی لە داخوازییکردنەکە کۆبوونەوە.

پیاوە ڕەشپۆشەکان:

پیاوە ڕەشپۆشەکان، یان پیاوانی ناو کۆشک کە زانییان پرێنس ژنی خواستووە، زۆر سەرسام بوون، کە ئەو مەسەلەیە وا بەنهێنی تەواو بووە، ئەوان پرسیان پێ نەکراوە. دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ناوخۆیش، بۆ پاراستنی پەیوەندییە ڕۆمانسییەکان بنەماڵەکەیان پەیمانەکەیان نەشکاندبوو، بەڵام لە دەرەوە لە ئاژانسەکانی بێگانەوە هەواڵەکە بڵاو کرابووەوە. ئەوەش ئەوانی نیگەران کردبوو، بۆیە دەزگاکان تیمی زۆریان بۆ گواستنەوەی هەموو وردەکارییەکانی ئەو داخوازییە نارد، بڕیاریشیان دا پەیمانەکەیان بشکێنن و پاش وەرگرتنی ڕەزامەندی پێویست، هەموو شتەکان بڵاو بکەنەوە. لە ٧ ی ینایری ١٩٩٣ تۆم رید لە واشنتۆن پۆست تەواوی ڕووداوەکەی بۆ یەکەم جار بڵاو کردەوە. ڕۆژنامەکە هەواڵەکەی بە بچووکی لە لاپەڕەیەکی ناوەوە بڵاو کردبۆوە.

بڵاوبوونەوەی هەواڵەکە لە ڕۆژنامەیەکی بێگانە بواری خۆش کرد تا دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ژاپۆنی هەڵمەتێکی بەرفراوانی بۆ بکەن، دەزگاکانی بینراو و بیستراو کەوتنەخۆ، ئیستگەی پەخشی وا هەبوو، بەرنامەکانی خۆی راگرت، بەرنامەی تایبەتی لەسەر ژیانی ماساکۆ بڵاو کردەوە، ڕۆژانەی وردی منالییان گێڕایەوە، هەر لە داینگەوە تا ماوەی ژیانی لە شاری مۆسکۆ، تا دامەزراندنی وەک کارمەند لە وەزارەتی دەرەوەی ژاپۆنی، زۆریان لەسەر بڵاو کردەوە، حەز لە چ خواردنێک دەکات، شوکولاتەی لا خۆشە، ئارەزووی چی هەیە، چ جۆرە سپۆرتێکی پێ خۆشە، بە تایبەتی یاری بیبسبۆل، حەز لە چ جۆرە جلوبەرگێک دەکات، یەک لە ڕۆژنامەکان کورتەی باسەکەی تێزی دکتۆراکەی لە ئابووری لە زانکۆی هارڤارد بڵاو کردەوە. هەرچی خزم و کەسوکارو برادەرانی هەبوو، بە شەپۆلێک ڕۆژنامەنووسان گەمارۆدران. ڕۆژنامە و گۆڤارە ژاپۆنییەکان چەندین پاشکۆیان بە ناوو وێنەی پرێنس دەرکرد. هەر بە خێرایی و لەناکاو ماساکۆ بووە خۆشەویستی ژاپۆنی نوێ، وەک چۆن گۆڤاری نیوزویک نووسیبووی، سەرۆکی ژووری بازرگانی ژاپۆنی روکۆرو ئایشیکاوا لەو بۆنەیەدا وتبووی:

چەندین سەدەیە هەواڵی وا مەزن بڵاو نەکراوەتەوە.

لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکانیشدا ڕا و بۆچوونی چەندین هاوڕێ و مامۆستایانی ناوەوە و دەرەوەی وڵات، بە تایبەتی ئەوانەی هاوشانی ساڵانی خوێندنی ماساکۆ بوون، بە ڕووبەری پانەوە بڵاو کرانەوە. گۆڤاری NOUGUE لەسەر زاری ژنە پرۆفیسۆری توێژینەوەی ژاپۆنی و هاوڕێ و مامۆستای ماساکۆ لە زانکۆی هارڤارد نووسیبووی:

ئەو وەک جاکلین کندی ژاپۆنی دەبینم، کە لە وڵاتی ژاپۆن رادەماین، هەستمان بە کەماسیی وێنەی بیرۆکراتی ژاپۆن دەکرد، بەڵام وا ماساکۆ ئەوەی پڕ کردەوە. کومیکۆ ئانگۆشیی هاوڕێی ماساکۆ لە زانکۆی هارڤاردی ئەوەی ئێستا لە زانکۆی سۆفیا لە تۆکیۆ زانستە سیاسییەکان دەخوێنێت، وتوویەتی:

پرێنس تشارلز پاکیزەیەکی هێنا ئارەزووی لە سەما و دیسکۆ بوو، ئەوان خاڵی هاوبەشیان لە نێواندا نەبوو، بۆیە تەماشاکە لە ڕۆژانی ژیانیاندا چەندین کێشە و گرفتیان زوو هاتە پێش. بەڵام هەڵبژاردنەکەی ناروهیتۆ و ماساکۆ وا نییە، لە راستیدا زەواجێکی هاوچەرخانەیە.

لە ڕۆژانەی ژیانیاندا دڵشاد دەبن، پەیوەندیی ماساکۆش بە ژنە ئیمپراتۆرەکە، خۆش دەبێت، ئەوەش لەبەرئەوە نییە کوڕەکە زۆر گوێڕایەڵی دایکیەتی. ڕاگرتنی ڕێز و خۆشەویستی ژن بۆ دایک و باوکی مێردەکە، لە خۆرئاوا دەستکەوتێکی مەزنە، بەڵام لە ژاپۆن ئەوە ئاساییە، پیرەکان ڕەوانەی خەڵوەتگاکانی پیری ناکرێن، بووکەکە بە ئەرکی خۆی دەزانی لە تەمەنی پیرییا خزمەتیان بکات.

لەدایکبوونی پرێنسیس:

کە پرێنسە ژاپۆنییەکان ژن دەخوازن ئەڵقە پێشکەش بە بووکەکەیان ناکەن، بەڵام دایکی زاوا گەنجینەیەکی پلاتینی پێکهاتوو لە ئەنگوستیلەیەک و یاقووتێک بە وەزنی ٧ قیراتی پێشکەش کرد، کە لە لایەن دایکی ئیمپراتۆر ناجاکۆوە پێشکەشی کرابوو. ئەوەی گرینگ بوو لەو بۆنەیەدا دایکی زاوا، لە ناو کۆشکدا، لە سەر شەڕەفی ماڵی ماساکۆ خوانێکی گەورەی سازکردبوو، لە کاتی خۆی ئەو خوانە لەسەر شەڕەفی ئەو بۆ ماڵە باوکی نەکرابوو. بۆ سازکردن و ئامادەیی ئاهەنگی گواستنەوەکە چەند مانگێک کارو بەرنامەیان داڕشت، ماساکۆ دەرسی شێوەی مامەڵە و هەڵسوکەوتی

لەگەڵ بنەماڵەکە و کۆشک وەردەگرت، لەبەرئەوەی هەردوو زمانی ئینگلیزی و فەرەنسی پێرفێکت دەزانی، بۆیە پێویستی بە مامۆستا و فێرکردن نەبوو، ئەگەرنا ئەو دوو زمانە بۆ هەر ژنێک ببێتە بووکی ئەو بنەماڵەیە مەرجی سەرەکی بوون. بەپێی ڕاپرسییەکانی ناو ژاپۆن دەرکەوت، ڕێژەیەکی زۆر ئەو زەواجەیان پێ باش بووە، بەڵام ئەو کەسانەی هاوپۆل و هاوڕێی ماساکۆ بوون، ئەوەیان بە هەڵە دەزانی، بە تایبەتی بێگانەکان، چونکە ئەو کاری زۆر قورس و ئەرکی زۆری کردبوو بۆ کاری دیپلۆماسی، بەو شووکردنەش ئەوانە هەمووی هەڵدەوەشێتەوە، قوربانییەکانی بەفیڕۆ دەچێت.

هاوڕێیەکانی سەرسام و نیگەران بوون، بە تایبەتی ولیام بوسیرتی هاوڕێی خوێندنی لە زانکۆی هارڤارد. دەستە خوشکی لە کارەکەی لە وەزارەتی دەرەوە کۆمی هارا، تا بەشداری ئاهەنگەکەی نەکات بۆ نیویۆرک سەفەرێکی ڕێک خست. تیم ئۆلینەی دەستە خوشکیشی وتبووی:

کە زانیم ماساکۆ شووی کردووە، زۆر دڵتەنگ بووم، بەڕاستی مرۆڤێکی شایستە بوو، ئەوەی ئەو کردی وەک ئەوە بوو قوربانی بۆ وڵاتەکەت بدەیت.

گۆڤاری نیوزویک لە چاپە ئەمەریکییەکەی بابەتێکی بە ناوی (پرێنسە یاخی بووەکە) لەسەر ماساکۆ بڵاو کردەوە، چاپە ژاپۆنییەکەش هەمان بابەتی بڵاو کردەوە، بەڵام لە ژێر ناوی (لە دایکبوونی پرێنس)، سەرنووسەری چاپە ژاپۆنییەکەی هۆکاری ناوگۆڕینی بابەتەکەی لە چاپە ژاپۆنییەکەی نەخستە ئەستۆی سانسۆری ژاپۆنی، وتیشی گۆڕینی ناوەکەش لەبەر زەحمەتی وەرگێڕانی دەستەواژەکەی ناوەکە بوو. ئانا ئوگینۆی پۆفیسۆر لە زانکۆی کیۆو هەڵگری چەندین خەڵات بۆ چاپکراوەکانی، بەردی لەسەر ئەو کێشەیە دانا و بەو رستەیە کۆتایی بە مەسەلەکە هێنا و وتبووی:

ئەوەیان وەرچەرخانێکی گەورەیە لەو بنەماڵەیەدا، یان ماساکۆ لە ناو وێنەکانی دەشاردرێتەوە، یان دەبێتە هاندەرێکی باش بۆ گۆڕان و کرانەوەی ئەو بنەماڵەیە. کێ ئەو کارەی پێ ئەنجام دەدرێت، ئەوە بە ناروهیتۆ دەکرێت، ئەوەی لە دەست دەردەچێت، ماساکۆ دواڕۆژێکی پرشنگداری بۆ مەیسەر بکات و بە گۆڕانی سیستەمی وەرگرتنی تاج لە ژاپۆن، یان ئەویش وەک خەسووەکەی لە ناو دابونەریتە

باوە کۆنەکانی دەمینێتەوە، ئەویش وەک هەموو ژنەکانی ئەو بنەماڵەیە تەنها وەک ژمارەیەک لە ریزبەندییەکە دەمینێتەوە.؟!

لە مانگی مایوی ٢٠٠٤ دەزگای کۆشک کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەگەری بۆ پرێنس ساز کردبوو، بەڵام ئەو لە کاتی دیاریکراوی خۆیدا دواکەوت، لە ساڵۆنی چاوەڕوانیدا ڕۆژنامەنووسەکان تەنگاو بوون، بۆ ئەو دواکەوتنەی چەندین قسە کران، کە پرێنس هات، هەواڵی ئەوەی پێ بوو، کەوا پاش ١٨ مانگ لەگەڵ ماساکۆ سەفەرێکی دەرەوەی وڵات دەکات.

ناڕێکی بەڵانس:

پاش نیو دەمژمێر لە دواکەوتن، ناروهیتۆ گەیشت، بە سوود وەرگرتن لەو پارچە کاغەزەی دەستی، کورتە وتارێکی پێشکەش کرد، لە وتەکەیدا، بە ڕۆژنامەنووسانی ڕاگەیاند، کەوا بە شانازی و بە شکۆوە بەشداری دوو ئاهەنگی زەماوەندی شاهانە لە ئەوروپا دەکات، یەکەمیان زەماوەندەکەی پرێنسی جێنشینی دانیمارک، دووەمیشیان زەماوەندی پرێنس جێنشینی ئەسپانیایە. کە ڕۆژنامەنووسان زانییان ماساکۆ لە دوا ساتەکانیدا هاوڕێیەتی مێردەکەی بۆ ئەو دوو سەفەرە رەفز کردیتەوە، زوو پرسی ئەوەیان کرد، ئەویش لە وەڵامدا وتبووی:

هێشتا ماساکۆ تەندروستی باش نییە، دکتۆرەکان ئامۆژگارییان کردووە سەفەر نەکات. ماساکۆ زۆری پێ ناخۆش بوو کە نەیتوانی ئەو سەفەرە بکات.

لەو کۆنگرە ڕۆژنامەنووسییەدا. زۆریان لا سەیر بوو، پرێنس هێرشی کردە سەر پیاوە رەشپۆشەکان، واتە پیاوەکانی ناو کۆشک، ئەوانەی ڕێنمایی لە دەزگای کۆشک وەردەگرن، بەردەوام ماساکۆ هەراسان دەکەن، یەکێک لە ڕۆژنامەنووسەکان زوو هاتە وەڵام و بە ناروهیتۆی وتبوو:

ئەوەیان مانای ئەوەیە تۆ شەڕ دژ بە دەزگای کۆشک ڕادەگەیەنیت.!

لەو وتە کورتەیدا ناروهیتۆ بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ ئەوەی ئاشکرا کرد، کەوا ئەو ناتوانێت، ماساکۆی ژنی بپارێزێت، ئەو بەڵێنی ئەوەی پێ دابوو، ئێستاش دەستەڵاتی ئەوەی نییە. داوای کۆمەک لە هاووڵاتییان دەکات کۆمەکی بکەن و

ژنەکەی لە دەست کۆشک بۆ دەربهێنن، بەو پەیامە کورتە پرێنس، توانی بۆ ماوەیەکی کورت، لەو داوایەی سەرکەوێت، پاش ئەوەی داوای کۆمەکی لە ژاپۆنییەکان کرد ژنەکەی بپارێزن، لە سەعاتی یەکەمەوە، هەزارەها نامەی ئەلکترۆنی پشتیوانی بۆ هات، نارەزایی زۆر رووبەرووی ماڵپەڕی دەزگای کۆشک بۆوە. لەو رەوشەدا بێژەر و نووسەر و بەرنامەکانی دیالۆگ لە چەندین کەناڵەوە کەوتنەخۆ، لە شێوەیەکی کۆمەکی هاوبەش و پشتیوانی پەیڤ و هاوکارییان بۆ داواکەی ناروهیتۆیان نارد، گۆڤاری (جوسای سڤن)ی ژنانەی زۆر ناسراو و بەربڵاو، بە شێوەیەکی دیارو بەرچاو نووسیبووی:

بۆ کەسایەتی ماساکۆ پەراوێز دەکرێت،،،؟!

ڕۆژنامەی (ئاسابی) لیبڕال، لە ستوونی یەکەمیدا نووسیبووی:

داوا لە دەزگای کۆشک دەکەین، زۆرتر ئازادی بدرێتە ناروهیتۆ و ماساکۆی ژنی.

میدیاکانی ژاپۆنی ئەوەیان بە بیانوو زانی، زۆرتر باسی رەوشی ماساکۆ بکەن، لەو پێگەوە داوای زۆرتر گۆڕان و دەستکارییان لە سیستەمی بنەماڵەکە کرد، بەردەوامیش لە شێوەی تۆڵەکردنەوەش ڕووبەڕووی دەزگای کۆشک دەبوونەوە، لەو پێشهاتە نوێیانەوە ئاستی نێوان ناروهیتۆ و ماساکۆ بەرامبەر دەزگای کۆشک بەرەو لاوازی دەچوو. بۆیەش ئیمپراتۆریش لەسەر ئەو پێشهاتانە نیگەران ببوو، لە ناروهیتۆ و ماساکۆس توورە ببوو، بۆیە برا گچکەکەی داوای لێبووردنی بۆ باوکی نارد، ئەوەش وای کرد ناروهیتۆش داوای لێبووردن لە باوکی بکات، لە قسەکانی پەشیمان ببێتەوە، بەڵام پاش ئەوەی دەرزەکە ڕووی دابوو.

ماساکۆ لەمێژ بوو، لە ڕەوشی ژیانی ناو کۆشک بێزار بوو، داوای زۆرتر سەربەخۆیی دەکرد، بەڵام هەموو ئەو داوایانە بەنهێنی و لە پشتەوەی پەردەوە بوون، بەو گۆڕانە تازیە شتەکان ئاشکرا بوون، ئەوەش گورزێکی کوشندە بوو بە ڕووی پەیوەندیی نێوان ژاپۆنییەکان و بنەماڵەی ئیمپراتۆریەت.

پرسیارەکەش ئەوە بوو، ئایا دەکرێ ئەوان بۆ ماساکۆ قوربانی بە ئیمپراتۆریەتەکەیان بدەن؟

یان بە ڕاستی ئەو سیستەمە کۆن بووە و پێویستی بە گۆڕان هەیە؟!

ئەو سیستەمە کۆن بووە، بە کەڵک ئەو نەماوە، وەک نموونەیەک ببێتە سیمبۆلێک بۆ وڵاتەکەیان، ئەوەش پێناسەکەی مێژوونووسی ناودار هربرت بیکس بوو؟

لەناکاو و لە کردەوەیەکی چاوەڕوان نەکراودا، دەزگای کۆشک ڕووبەڕووی هێرشەکەی پرێنس و پشتیوانییە زۆرەکەی ماساکۆ هاتەوە، ڕۆژنامەنووس ریتشارد لویدباری لە تایمزی لەندەنی یەکەم کەس بوو، پاش دوو هەفتە لە وتەکەی پرێنس، وتارێکی لەسەر بارە ئاڵۆزەکەی ناو کۆشکی ئیمپراتۆری ژاپۆنی بە ناوی (خەمۆکی پرێنسیس) بڵاو کردەوە، لە وتارەکەی ئاماژە بەوە دەدات، ماساکۆ دووچاری دارمانی عەسەبی بووە. بەڵام دەزگای کۆشک زوو هاتە وەڵام و هەواڵەکەی بەدرۆ خستەوە، لە بەیانییکدا ڕایان گەیاندبوو، کەوا ماساکۆ تەنیا تووشی نارەحەتییەک هاتووە. ڕۆژنامەنووسێکی تری ژاپۆنیش وتبووی، ئەو هەواڵانە داتاشراون و دوورن لە ڕاستی، شیاوی گاڵتە پێکردنن. بەڵام کە هاوین داهات و ماساکۆ بەدەرنەکەوت، دەزگای کۆشک بەناچاری ڕایگەیاندبوو، کەوا پرێنسیس لەبەرئەوەی تووشی نەخۆشی نارێکی بەڵانس بووە، بۆیە چارەسەری وەردەگرێت.

***

پاش ئەوەی پرێنسیس لە کاروزاوا گەڕایەوە، لە نزیک کۆشکەوە، خۆی بە سوارئەسپی و وەرزشی ترەوە خەریک دەکرد، کەم و زۆریش بەشداری پرێنسی دەکرد لە چالاکییە کۆمەڵایەتییەکان، خۆشی گەڕایەوە سەر کارە ڕەسمییەکانی. ڕاستییەکەش ئەوەبوو، پاش ئەوەی لە بەنداوە شاخاوییەکە گەڕایەوە، هاتەوە ناو زیندانەکەی ناو کۆشکەکە، بەوەش ڕەوشی بەرەو ئاڵۆزی دەچوو، زۆر لە میوانە بێگانەکان کە ماساکۆیان بینیبوو هەستیان بەوە کردبوو، یەکێک لەوانە هاوڕێی سەردەمی خوێندنی ئەندرۆ ئارکلی هەستی بەوە کردبوو. کە ڕەوشی پرێنسیس بەرەو خراپی دەچێت، ناروهیتۆ بەناچاری ئەرکە ڕەسمییەکانی تەنها بەڕێوە دەبرد، لە سەردانەکانی بۆ قوتابخانەکان و پێشوازیکردنی سەفیرەکان و سەردانی خەڵوەتگاکان و لە بەفرە خلیسکانێیەکان و لە کردنەوەی خولی یارییە زستانییەکانی ئۆلۆمپییەکانیش تەنها دەبینرا.

پاش ٢٠ مانگ پرێنسیس یەکەم گەشتە گشتییەکەی بۆ دەرەوەی کۆشک لە هاوینی ٢٠٠٥ بوو، لەبەرئەوەی پرێنسی مێردی سەرۆکی فەخری دەزگای ناوچەی

پیشەسازی (ناگۆیا) بووە، بۆیە بە سەردانی ڕەسمی لە پێشانگەی AICHI WORLD EXPO ئامادە بوو. ئەگەرچی بزەی لەسەر لێوانەوە دیار بوو، بەڵام لە چاوانی پرشنگێکی جوانی تێدا بەدی نەدەکرا، لەو دەرکەوتنەی دیار بوو کێشی زۆر دابەزیبوو، هەرگیز وا لاواز و زراڤ نەبینرابوو.

دوو ساڵ بوو، دەزگای کۆشک ئەوەی ڕاگەیاندبوو، کەوا ڕەوشی ماساکۆی پرێنسیس بەرەو چاکبوونەوە دەچێت، کە تەندروستی باش باش بۆوە، چالاکییە ڕەسمییەکانی دەست پێ دەکاتەوە، بەڵام ئەو قسانە لە واقیع هیچ دیار نەبوو، دکتۆرە ئوسترالییەکان و ژاپۆنییەکان و ئەمەریکییەکان، بەردەوام چاودێرییان کردووە، وتوویانە ڕەوشی ناو کۆشکی باش نەکرێت، تەنگژە دەروونییەکان بەری نادات، چارەسەری ئەو خۆی لە زۆرترین ئازادی تاکە کەسییدا دەبینێتەوە، ئەوەش تاکە دەرمانە بۆ نەخۆشییەکەی.

ماساکۆ و ئەوانەی چواردەورەکەی نایانەوێت، ڕاستییەکە بدرکێنن، دان بەوە بنێن، کەوا پرێنسیس نەخۆشە و نەخۆشییەکە پەیوەندیی بە بیر و هۆشەوە هەیە، لەبەر ترسناکییەکەی چارەسەریشی نییە. دەزگای کۆشکیش نایانەوێت ڕاستی و شێوەی چارەسەرییەکەی رابگەیێنن، لە ناو خەڵکەکەش دەنگۆی ئەوە هەبوو، کەوا رەوشی تەندروستییەکەی بەرەو خراپتر دەچێت. ئەو شەوانە بەردەوام تەنها کتێبی ئابووری دەخوێنێتەوە، یان بە تەنها بۆ خۆی مۆسیقا دەژەنێت، لەگەڵ ئەندامانی ناو کۆشکیش پەیوەندیی زۆر کەمە. هەر کە بە تەنها بمینێتەوە بەردەوام پارچە کاغەزێک بۆ خۆدوورگرتن بە دەرگاکەی هەڵدەواسێت. وەزیری تەندروستیی پێشوو شینگۆ هاکیتا، پاش ئەوەی بە بەرپرسی دەزگای کۆشک دامەزرابوو، قبووڵی نەکردبوو ئەویش ببینێت، ئەوەش نیشانەی ناتەواوی ڕەوشی دەروونی دەگەیێنێت.

لە ساڵی ٢٠٠٥ ناروهیتۆ بەشداریی ٣٠٠ بۆنەی ڕەسمی کردبوو. لەو هەموو بۆنانەدا، پرێنسیس تەنیا دە جار هاوشانی بووە، لە کەرنەڤاڵی یارییەکانی زستانان کە لە هۆکیرۆ ساڵانە دەکرێت بەشداری نەکردبوو. ئەگەرچی چەند هەفتەیەک پێشتر (ئایکۆ) ی کیژی بردبووە ناوچە شاخاوییەکان بۆ یاری سەر بەفر. ڕەوشی ئەو ژنە لەو ڕۆژانە تێڕوانینی دەوێت، مەزاجی بەرزی و نزمی تێ کەوتبوو، جاری وا هەبوو

نەیتوانیوە ڕێ بکات، بەرامبەر ئەوەش لە ڕۆژانی دوایی لەگەڵ دەستەخوشکەکانی قۆناخی خوێندنی کۆبوونەوەی چاخواردنەوەی کردووە.

کەم دەچووە دەرەوە، هاوشانی مێردەکەی بەشداری زۆر بۆنەی گرینگیشی نەکردووە، لەگەڵی سەفەری دەرەوەشی نەکردووە، بۆ نموونە لە بەهاری ٢٠٠٦ پرێنس بەناچاری بەتەنیا سەردانی وڵاتی مەکسیکی کردووە، بۆ بەشداری لە کۆنفراسی نێونەتەوەیی سەبارەت بە ئاو، زۆر لە گۆڤارە ناخۆییەکان نووسیبوویان پرێنسیس داوای زۆری ئیمپراتۆرو ژنەکەی بۆ بەشداریکردن لە زۆر بۆنەکان ڕەت دەکاتەوە.

بە ڕووکەش ئەو نموونانە سادە و کەم بایەخن، بەڵام لە رووی کولتوورییەوە مانا و گرینگی زۆری هەیە، بەتایبەتی ئەگەر چاوی میدیاکانی تێ کەوت، دیارە نەخۆشییەکەی ئەو بیانوویە نییە، بۆ بەشدارنەکردنی لەو بۆنانەدا، کارمەندانی کۆشک ئامادەنەبوونی پرێنسیس لەو بۆنانەدا، بەتایبەتی بۆنە نیشتیمانییەکان، هەڵوێستەی لەسەر دەکەن، وەک بۆنەی یادی بەزر ڕاگرتنی ئیمپراتۆر (تیشۆ) و سەڵاوەتەکانی بۆ ئاشتی و بۆ گلکۆی میللەتی ژاپۆنی لە سەرەتای ساڵی نوێدا.

یەکێک لە بەرپرسانی دەزگای کۆشک رای وا بووە، پرێنسیس لەوە نەگەیشتووە ئەو بۆنانە چەند گرینگن، لە ئەرکە گشتییەکانیش گرینگترن، بەڵام ئەو نازانێت.!

دوو ساڵ بوو، هاووڵاتیانی ژاپۆنی دەیانزانی پرێنسیس نەخۆشە، بەڵام بە درەنگەوە لە نهێنییەکانی ناو کۆشک تێگەیشتن. چەندین دکتۆری تایبەتی دەروونییان بانگهێشتی کۆشک کرد. یەکێک لەوانە مەسەلەکەی بە جدی وەرگرت، پرۆفیسۆر یوکاتا ئونۆ بوو، ئەو لە لایەن دایکییەوە راسپێردرابوو، چونکە لە کیژەکەی گەیشت کە بڕوای بە دکتۆرەکانی ناو کۆشک نییە، نایەوێت دکتۆرەکانیان ببینێت، بۆیە دایکی بیری لە دۆزینەوەی دکتۆرێکی بەهرەمەند لە دەرەوەی کۆشک کردەوە، بە مەرجێک کیژەکەی متمانەی پێی هەبێت. ماساکۆ لەگەڵ دکتۆرە نوێیەکەی دانیشت و گوێی لە بەرنامەکەی راگرت، ئەو چارەسەری بۆ خەمۆکییەکەی بۆی دانابوو پەیڕەوکرد. لە کۆتاییی ساڵەکە دەزگای کۆشک ڕاپۆرتێکی سێ لاپەڕەییان لەسەر ڕەوشی ماساکۆ پێ گەیشت، بەڵام لەو ڕاپۆرتەدا باسی نەخۆشی خەمۆکی، یان بێ مەزاجی تێدا نەهاتبوو.

هەنگاوێکی بێهوودە:

ئەوەی لە ڕاپۆرتەکەی دکتۆرەکەدا هاتبوو، شتی سادە بوون، پێش ١٣ ساڵ خەڵکەکە ئەوەیان دەزانی، ماساکۆ پێش ئەوەی شوو بەو بنەماڵەیە بکات، دەیانزانی ئەو ژنە زیرەکە و ئارەزووی بێ سنووری لە فێربوون هەیە، وەک ئەوەی لە ڕاپۆرتەکەش هاتبوو، ئەو بە ژیانی دیلی ناو کۆشک رازی نابێت، لە خێزانێکی ئارەزوومەند لە کار و بەرهەم پەروەردە بووە، بۆیە بەشداری زیندووی ڕۆژانەی ژیانی دەوێت. ئەو ژنە لە زانکۆیەکی وەک هارڤارد ماجستێری لە زمان وەرگرتووە، دوورکەوتنەوە و پەراوێزگرتنی لە دیالۆگی راستی قبووڵ ناکات. دەزگای کۆشک بڕیاری دا ڕاپۆرتەکە دیراسەت بکات، واتە نایەوێت هیچ بڕیارێکی لەسەر دەربکات، ئەو بڕیارە تەنیا بە دکتۆرێکی نەفسی نییە، هەر چەند چارەسەرییەکانی پرۆفیسۆر ئۆنۆش کاریگەریشی هەبێت، شتەکان ئاساییی نابێتەوە تا هۆکارە سەرەکییەکانی خەمۆکی ئەو ژنە لە ناو کۆشک چارەسەر نەکرێت، تا ڕەوشەکەی نەگۆڕێت، چاک نابێتەوە، ئەگەر وا بمێنێتەوە ئەگەری ئەوەش هەیە هەنگاوێکی بێهوودەییش بهاوێت.

ئەگەرچی ڕاپۆرتی دکتۆرە دەروونییەکانیش بڵاو کرانەوە، زۆر لە دەستڕۆیشتووە ژاپۆنییەکان، بڕوایان بە نەخۆشییەکەی پرێنس نەدەکرد، بە ئاشکرا قسەی خۆیان دەکرد، لە لایەکی تریشەوە وا خەریک بوو رای گشتی ڕووبەڕوویان دەبێتەوە، ئەگەرچی ئەو زۆر پێویستی بە پشتیوانی ئەوان هەبوو.

لەبەرئەوەی ناکرێ زانیاریی ڕاست لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنەوە بەدەست بهێنن، بۆیە بەناچاری تۆڕەکانی ئەنتەرنێت کرانە گۆڕەپانێکی تەواوی شەڕەکان. لەگەڵ گۆرانەکانی ڕەوشی تەندروستیشی، ئەو لە ئاهەنگێکی نزیک ئێستگەکانی ناوەندیی ترێنەکان بینرابوو، لە ئاهەنگێکی مۆسیقایی کەمانچەژەن ئاسحق بیرلمان بینرابوو، بینیبوویان سواری ئەسپ بووە، بەشداری ئاهەنگی هاوڕێیەکی ڕۆژانی خوێندنی پرێنس بووە. هەندێ لە نووسەرە نزیکەکانی کۆشک بە نووسین ئەوەیان بڵاو کردەوە، کەوا پرێنسیس نەخۆش نییە، ئەو هەڵسوکەوتانەشی بۆنی خۆپەرستی پێوەیە، تا زۆرتر کاتەکانی بۆ ئارەزووە تایبەتییەکانی خۆی تەرخان بکات، بە بیانووی نەخۆشی لە بەشداریکردنی لە بۆنە رەسمییەکان دوا دەکەوێت.

یەکێک لە کەسە دەستڕۆیشتووەکان بە ناوی توسیاکی کاواهارا، ماساکۆی بە زۆردار پێناسە کردبوو. ئەو پێناسەیەش لە لایەن ئەو نووسەرەی لە ساڵی ١٩٥٢ ەوە نووسەری بنەماڵەیەو ١٢ کتێبی لەسەریان نووسیوە، تاوانبارکردنێکی مەترسیدار بوو. دوا بەرهەمیشی وتارێک بووە لەسەر ناروهیتۆ بووە، سەبارەت بە ڕۆژانەی خوێندنی لە زانکۆی ئۆکسفۆرد، بۆ ئەو زەواجەش وتبووی:

ئەو زەواجە لە سەرەتاوە هەڵە بوو، ئەوەی ڕەوشەکەی گەیاندە ئەو ڕۆژە، ئەو ژنە زۆر خۆپەرستە، چارەسەری ناوەندی ناخوازێت، لەبەرئەوەی ئاستی فێربوونەکەی زۆر بەرزە، بۆیە لەگەڵ چواردەورەکەی ناو کۆشک ناگونجێت، ئەو ژنە ئینگلیزییەکی باش قسان دەکات. ئەوەش بوو پرێنس عاشقی بوو، ژنانی ژاپۆنی بە ڕێزەوە هەڵسوکەوت دەکەن، ئەو ژنە بە کەڵک ئەوە نایێت ڕۆژێ ببێتە ژنە ئیمپراتۆر، ئەو کەسێکی بەهێزە و دەیەوێت واش هەڵسوکەوت بکات و بۆچوونەکانی بچەسپێنێت.

هێمایەکی نیشتیمانی:

ئەگەر ماساکۆ نەخۆش بێت، یان نەخۆش نەبێت، ڕەخنە و بۆچوونەکانی کەسێکی وەک کاواهارا، ئەوانە هەموو ناتوانن لەو تەنگژە دراماتیکییە دەربازی بکەن، ئەو ڕەوشەی ئیمپراتۆریەتی ژاپۆنی پێوەی تێدەپەڕێت ناتوانن چارەسەر بکەن، دوور نییە سی چل ساڵی تر ئەو سیستەمە نەمێنێت، کە ناروهیتۆ و براکەی مردن، ئەوە سیستەمەکە تەواو دەبێت، ژاپۆنییەکانیش بە پێچەوانەی هەندێ لە هاووڵاتیانی ئەوروپییەکان نایانەوێت دەستبەرداری ئەو سیستەمە بن. ئەگەرچی ئەو سیستەمە لە زۆر لە وڵاتاندا ماوەیەکی زۆرە بەسەر چووە، لە ڕاپرسییەکدا ڕێژەی ٧٠٪ ژاپۆنییەکان لەگەڵ مانەوەی سیستەمی ئیمپراتۆرییەتن. ژمارەیەک لەوانە بە نەمانی ئیمپراتۆریەت دڵشاد دەبن. ئەو سیستەمە پشتیوانی هەیە، بۆ نموونە میدیای حزبی شیوعیش چالاکییەکانی کۆشکی ئیمپراتۆریەت بڵاو دەکاتەوە. ژمارەی ئەوانەی لەگەڵ سیستەمی حوکمی کۆمارین زۆر کەمن. ئەگەر زۆرتر لە ویستی خەڵکەکە وردبیتەوە، هەست بەوە دەکەیت ژاپۆنییەکان زۆر بایەخ بەوە نادەن سیستەمی وڵات کۆماری بێت، یان پاشایەتی بێت.

ڕاستڕەوە توندڕەوەکان بوونی رەمزی ئیمپراتۆر لە ژاپۆن بە نیشانەی شکۆ و

شانازی مەزن دەزانن، کۆشش دەکەن ئەو هێمایە، لە داهاتوو بکەنە ڕەمزێکی نیشتیمانی نوێی ژاپۆن، دیارە ئەوانە چاو لە ڕاسترەوە فەرەنسییەکان دەکەن، ئەوانیش کە دوا ئیمپراتۆرەکەیان پێش ١٣٠ ساڵ نەما، سەرکردەکەیان جان ماری لۆبان کۆششی کرد، تا (جاک دارک) وەک رەمزی نیشتیمانی بمینێت. ڕەنگە ژاپۆن چاوەڕوانی گۆڕانی رادیکالی لەو جۆرەی لێ نەکرێت، پرسیارەکەش ئەوەیە ئەوان چۆن دەتوانن سیستەمە ئیمپریالییەکەیان بپارێزن، ئەگەر تاجی وڵات نەما. ئەو پرسیارەش لە هاوینی ساڵی ٢٠٠٥ لە لایەن سیاسەتمداران و بیرۆکراتەکان و ڕۆژنامەنووسەکانیان بە گەرمی دەکرا. لە بەرامبەر ئەو هەڵوێستەش ساڵی پار، پرێنس ناروهیتۆ بۆ ئەوەی جێنشینێکی کوڕ بۆ تاجی ژاپۆن پەیدا بکات، داوای نوستنیان لەگەڵ ژنە خزمەتکارێک لێ کردبوو. پرێنسەکان لەو جۆرە نوستنانە ١٥ کوڕیان لەو ژنانە دروست کردبوو، بەڵام کە هیرۆهیتۆ تاجی وڵاتی لە سەر کردبوو، ئەو پرۆسەیەی بۆ کوڕ پەیداکردن ڕاگرتبوو.

تا ئەندامانی کۆشکەکە بێکار نەمینێنەوە، لە پاش ساڵی ٢٠٠١ ەوە، پاش نەمانی ئەو سیستەم و ئەو بنەماڵەیە، بە جدی خەمیان لە ڕێگەچارەسەرێک خوارد، پێشنیاز زۆر بوون، یەکێک لە پێشنیازەکان ئەوە بوو بازنەی نەژادی بنەماڵەکە فراوانتر بکەن، تا زۆرترین کەس مافی تاجی ئیمپراتۆریەتی بەرکەوێت، یان دووبارە و پاش دوو سەدە ژنان مافی تاجیان پێ رەوا ببینرێتەوە. بەڵام ئەو پێشنیازەی لە لایەن توندڕەوەکانی ناو دەزگاکە بە باشتر زانرا، ئەویش گەڕانەوەی یەکێک لە ئەندامانی بنەماڵەکەیان بوو، کە پێش ٥٠ ساڵ لە کۆشک دەرکرابوو، مافی وەرگرتنی تاجیشی لێ وەرگیرابۆوە، پاش ئەوەی کوڕێکی ئەو بنەماڵەیە بەناوی خۆی بکات.

بیردۆزی پلانگێڕی:

بەڕاستی بیر لەوە کرایەوە، دەستووری وڵات هەموار بکرێت، تا بکرێت ژن لەو بنەماڵەیە تاج وەرگرێت، ئەوەش کێشەکە چارەسەر دەکات، بۆ وەرگرتنی ئەو تاجەش هەشت پرێنسیس مەرجی ئەوەیان تێدایە تاجەکە وەرگرن، لەوانە ماساکۆ و ئایکۆی کیژی. لە ڕاپرسییەکدا ٧٥٪ لەوانەی بەشدارییان کردبوو، پێیان ئاساییە ژن تاجی ئیمپراتۆریەت وەرگرێت، ئەوانەی دژ بە پرۆسەکە تەنها ١٦٪ بوون، ئەوەش لە لایەن

وەکالەتی هەواڵەکانی کیودۆ ئەنجام درابوو.

لە سەرەتای ساڵی ٢٠٠٥ سەرۆک وەزیران جونیشیرۆ کویزومی، پشتیوانی بۆ هەمواركردنی دەستوور دەربڕیبوو، بۆ بەدواچوونەوەش لیژنەیەکی دانابوو. لەو لیژنەیە ئەو مێژوونووسە ئیمپریالییانەیان تێدا بەشدار نەکرد، کە بەوە ناسراون دژی ژنن بۆ وەرگرتنی تاجی ئیمپراتۆریەت لە ژاپۆن. لیژنەکە لە دەستەیەک لە قازی و مامۆستای زانکۆو گەورە بەرپرسانی پێکهاتبوو، بۆ سەرۆکایەتییەکەی سەرۆکی پێشووی زانکۆی تۆکیۆ هیرویوکی یوشیکارا، کە ئەندازیارێکی گەورە و دیارە لە بواری رۆبۆت، دەستنیشان کرابوو. لیژنەکە بە کۆی دەنگ بڕیاریان لە سەر گۆڕینی یاساکە دابوو، بۆ ئەوەی ژن لە بنەماڵەی ئیمپراتۆر بە وەراسەت تاج وەرگرن، کویزومی ئەگەرچی سەد کەس لە ئەندامانی حزبەکەی دوورکەوتنەوە، ئەو کۆشش دەکات لە پەرلەمان دەنگ بۆ گۆڕینەکە دەدات، ئەوەش بوار دەدات هەشت پرێنسیسەکان بۆیان هەبێت لە داهاتوو، تاج وەرگرن، بە مەرجێک پێش وەرگرتنەکە شوو نەکەن. پرێنسیس ئایکۆ پاش مردنی ناروهیتۆی باوکی یەکەمین پاڵێوراو دەبێت.

دیارە لە ژاپۆن زۆر جار ڕووداوی لەناکاو دێتە پێش، هەموو شتەکان وەک خۆی ناهێتە دی. کویزومی لە پەرلەمان وتارێکی پێشکەش دەکرد، پارچە پسوولەیەکیان لەبەردەمی دانا، لە پسوولەکەدا نووسرابوو، براژنەکەی ناروهیتۆ، ژنی پرێنس ئاکیشینۆ ئاوسە، لە چەند مانگی داهاتوو چاوەڕوانی مناڵێک دەکەن، بڵاوبوونەوەی ئەو هەواڵە چەند ڕۆژێک پێش دەنگدانی پەرلەمان بوو لەسەر گۆڕینی یاساکە.

لە ناو ئەو بنەماڵەدا وا باوە، پاش سێ مانگی ئاوسی پرێنسیس راناگەیندرێت، بەڵام ئەوجارە زووتر ئاشکرا کرا، تا لەسەر دەست و لە سەردەمی کویزومی نەبێت، دەزگای کۆشک لەو بڕیارە پەلەی کرد، دیارە ئەو دژی ئەو گۆڕینە بوون. ئەگەر پرێنسیس کوڕێکی بوو، ئەوە پێویست بە گۆڕینی یاساکە ناکات، ئەگەر کیژیشی بوو، ئەوە سەرۆک وەزیران گۆڕاوە، ئەگەری ئەوەش هەیە ئەوەی پاش ئەو دێت، وەک کویزومی سوور نەبیت لەسەر ئەو هەموارکردنە، تا بوار بدرێت ژنێک تاجەکە وەرگرێت، چونکە دیارە ئەندامە گەورەکانی ناو حزبی دیموکراسی لیبرالی

دەستەڵاتدار بڕیاریان داوە لە چوار ساڵی داهاتوو، پیاوێکی تر بۆ پۆستی سەرۆک وەزیران دادەنێن، بە دوورکەوتنەوەی ئەویش بڕیاری گۆڕانەکەش نامێنێت. چاودێرە سیاسییەکان دەترسێن گوشار لەسەر ماساکۆ توند بکەن تا کوڕێکی بۆ تاج ببێت.

***

ناوهێنان و باسکردنی تەڵاق لە بنەماڵەی ئیمپراتۆر، ماوەیەکی زۆرە یەکێکە لە هێڵە سوورەکان، لە شتە حەرامەکان، بەو شێوەیە باس دەکرێت. دەزگای کۆشک بە چرپەوە بیری لەوە دەکردەوە ماساکۆ لە کۆڵ خۆیان بکەنەوە، هەواڵێک بڵاو بووەوە، یەک ساڵ زیادترە گوایە شارەزایان بەرنامەی بۆ دادەڕێژن، لە کەسە ئاگادارەکانی ئاستی میدیاکان دەنگۆی ئەوە بڵاو کرایەوە گوایە ماساکۆ بە کەڵک ژنە ئیمپراتۆر ناهێت، ئەگەر ناروهیتۆ تەڵاقی بدات و ژنێکی تر بهێنێتەوە، ئەگەری ئەوە هەیە کوڕێکی ببێت، ئەویش دەبێتە جێنشینی ئیمپراتۆریەتەکە. ئەوەش باشتر لە گۆڕینی یاسای وڵات.

بەشێک لە چاودێرەکان، نموونەی پرێنس ناروهیتۆ و ماساکۆیان بە نموونەی پرێنس تشارلز و دیانا دەشوبهاند، بۆچوونی دەزگای کۆشک لەسەر هەردوو ژنەکە باش نەبوو، بەڵام لە ڕاستیدا جیاوازی لە نێوان دوو نموونەکەدا هەبووە، چونکە پرێنس ناروهیتۆ ماساکۆی زۆر خۆش دەویست، بۆ پشتیوانیکردنی ژنەکەی لەسەر پەیمانەکەی خۆی بوو، هوسی کبد پرۆفیسور لە توێژینەوەی ژنان، بەو نووسینە ڕاستییەکەی پێکاوە، کە نووسیویەتی:

ڕاستییەکە ئەوەیە ماساکۆ بە چەندین کۆت و بەند ژیانی تایبەتی و گشتی گەمارۆدراوە، پرێنسیس لە مافە ئەساسییەکانی بێبەش کراوە، لە پرەنسیپەکانی مافی مرۆڤی بێبەشە. من هاوار دەکەم، ئەو ژنە سەربەست بکەن، بەڵام منیش دەپرسم، چۆن...؟؟!

ئەگەرچی ڕێژەی تەڵاق و جیابوونەوە لە شێستەکانی سەدەی ڕابردووەوە زۆربووە، بەڵام هێشتا لە چاو خۆرئاوا ئەو ڕێژەیە کەمە، لە ناو ژاپۆنییەکان دەستەواژەیەکی باو هەیە، زۆر دەیڵێنەوە، ئەویش، تەڵاق بۆ ئەو کەسانەی ئەگەری بوونە ئیمپراتۆریان هەیە، قەدەغەیە. کینیشی ئاسانۆ مامۆستای میدیا لە زانکۆی تۆکیۆ، کە یەکێکە لە

دیارترین ڕەخنەگر لەسەر بنەماڵەی ئیمپراتۆر، دەڵێ دوو بنەماڵە لەو ژاپۆنەدا هەیە، لە دەستیان ڕزگارمان نابێت، یەکەمیان، یاکۆزا (چەتەکانی تاوان)، دووەمیشیان بنەماڵەی ئیمپراتۆرە.

ئەو دەستەواژەیە هەتا ڕادەیەکی زۆر ڕاستە، لە مێژووی درێژی ئەو بنەماڵەیەدا یەک جار تەڵاقدران کراوە، ئەویش لە ساڵی ١٨٨٩، لە لایەن پرێنس کیتشاریکا بووە. لە ناو ئەو بنەماڵەیەدا هەبووە پەیوەندیی سۆزدارییان نەماوە و بە ڕەزامەندی لەیەک دوور کەوتوونەتەوە، بەڵام بەیەکەوە ژیاون. پرێنسیش هەبووە دۆستی هەبووە لە ماڵی تایبەتی دایناوە، خانووی بۆ کڕیووە. ئەگەر لە یاساکان وردبیتەوە، دیارە کەوا پرێنسەکان بۆیان هەیە، ژنەکانیان تەڵاق بدەن، ئەوەش لە بەندی ١٤ی یاسای ئیمپراتۆریەتیدا هاتووە، بەڵام پرێنسیسە تەڵاقدراوەکە لە هەموو پێگەکانی پاشایەتی بێبەری دەبێت، ئەوەشیان دوور لە ڕێساکانی باو لەو سیستەمە.

ئەوانەی دەهۆڵ بۆ تەڵاقدانەکە لێ دەدەن، ڕووبەڕووی دوو بەربەست دەبنەوە، یەکەمیان، پرێنس ناروهیتۆ هێشتا ماساکۆی خۆش دەوێت.

دووەمیشیان، ئەگەر یاساش هەموار بکرێت، ژن بکارێت ببێتە ئیمپراتۆریش، ئەوە ئایکۆی کیژی ناروهیتۆ لە پاش مردنی باوکی دەبێتە ئیمپراتۆر، دیارە بەرپرسەکانی کۆشکیش ناتوانن لە کۆشکی دوور بخەنەوە، ماساکۆش بە ئاسانی واز لە نازناوەکەی ناهێنێت.

پاش ئەوەی دەنگۆی زۆر لە سەر باری خراپی تەندروستی و کێشەکانی تایبەتی ناو کۆشکی پرێنسیس بڵاوکرابۆوە، بۆیە کە زانرا لەگەڵ پرێنس بەیەکەوە دەچنە دەرەوە بۆ سەیران، چاوی میدیا و ڕۆژنامەنووسان کەوتنەخۆ، بۆ وەرگرتنی وێنەی پرێنسیس. ڕۆژنامەنووسەکان تا ڕاوەکەیان لە دەست نەچێت، بۆ چەندین شوێن بڵاوەیان کرد، هەندێکیان ڕوویان لەو ڕێستۆرانتانە کرد کە بنەماڵەی ئیمپراتۆر زۆر نانی تێدا دەخۆن، هەندێکیان چوونە ئەو شوێنە پیتزای لێ دەخۆن، لە بەیانی زووەوە چاوەڕوان بوون. تیمێکی تر ڕوویان لەو شوێنە کرد، کە پرێنسیسی کیژی ماساکۆ جاروبار کێکی تایبەتی لێوە وەردەگرێت. تیمی پێنجەمی ڕۆژنامەنووسەکان بەرەو (زوو)ی شارەکە چوون، تیمی شەشەمیش ئەو یانەی زۆر جار ناروهیتۆ و ماساکۆ

سپۆرتی تنسی تێدا دەکەن ڕۆیشتن، بۆیەش دەزگاکانی میدیا وا پەرت بوون و کەوتنە جووڵە و چالاکی، چونکە هەواڵەکە وا بڵاو کرابووەوە، گوایە ناروهیتۆ و پرێنسیس بەنیازن یەک هەفتەی تەواو لە دەرەوەی کۆشک بمێننەوە، دەستەڵاتی کۆشک نەیانگاتێ، لەو ماوەیەشدا ناروهیتۆ بۆ کاری ڕەسمی لە ناو کۆشک بە سەردان دەگەڕێتەوە.

گۆشەگیری و تەنیایی:

تیمێکی تەلەڤزیۆنی ئەڵمانی ناودار لە تۆکیۆ بوو، سەرقاڵی ئامادەکردنی فیلمێکی تایبەتی بوو لەسەر بنەماڵەی ئیمپراتۆر. ئەو تیمە ماوەی سێ مانگ بوو، گفتیان لە نووسینگەی ڕۆژنامەگەری کۆشک بۆ دیدارێک وەرنەگرتبوو، بۆیە هەستیان بە بێزاری کردبوو، منیش لەگەڵ ئەو تیمە چاوەڕوان بووم، بیست دەقە مابوو بۆ دەرکەوتنیان، لە ژووری پێشوازیی گەورە مێوانەکاندا ناروهیتۆ و ماساکۆ، وەک هەموو جارێکیان بە ناچاری ڕووی خۆیان شیرین کرد، بە بزەوە هاتنە دەرەوە، ئامادەبووان لە شێوە ئالییەکەیان دەستیان بۆیان دەشەقاند. ناروهیتۆ یەک دوو هەنگاو لە پێشەوەی ماساکۆوە بوو، ئەویش لاواز و ماندوو دیار بوو، ئەگەرچی بە مکیاژێکی زۆرەوە ڕوویان پۆشیبوو، بەڵام هەر ڕووناکی تێدا بەدی نەدەکرا. ماساکۆ دەڕۆیشت، بە دەستێکی دەستی کیژەکەی گرتبوو، ئەویش دەستەکەی تری پڕ یاری بوو. چەند مانگ بوو، ماساکۆ بەشداریی بۆنە ڕەسمییەکانی لەگەڵ مێردەکەی نەکردبوو، زۆر بە کەمی لە بۆنە ڕەسمییەکان ناوی دەهات، لەگەڵ مێردەکەشی نەچووە مەکسیک، بۆیە لەو ماوەیەدا زۆرتر هەستی بە تەنیایی دەکرد. هەر لەو ماوەیەدا هیچ ڕاپۆرتی پزیشکان لەبارەی تەندروستی ماساکۆش دەرنەچووبوو، ئەوەش ئەو دەگەیێنێت، کەوا هیچ گۆڕانێک لە ڕەوشی ئەو ڕووی نەداوە. مەسەلەی خەمۆکییەکەی زۆرتر ئاڵۆزتر دەبوو. زۆر لە ڕۆژنامەکان ستوونی تایبەتییان لەسەر ماساکۆ دەنووسی، نووسیبوویان گوایە زۆر بە کەمی لە سەرینەکەی نووستنی دوور دەکەوێتەوە، ماوە ماوە و لەناکاو بێ ژیربوونەوە دەگرێت، ناتوانێت کۆنترۆڵی خۆی بکات. کە تا و هوڕێنە دەگرێت و دووچاری تیفۆ دەبێت، بەناچاری شلە و دەرمانی تایبەتی وەردەگرێت.

گرێ کوێرە:

ئامادەباشی بۆ جەژنەکانی سەری ساڵ بەجۆش بوو، هەموو لایەک هەڵپەی بەرنامە و ئاهەنگ بوون، بەڵام ناروهیتۆ و ماساکۆ، لە ناو تەنگژەدابوون، زۆر ئەگەر هەبوون بۆ دەربازبوونیان لەو گرێ کوێرەیەدا، گۆڤارەکان ئاماژەیان بەوە دابوو، کەوا ڕەنگە ناروهیتۆ واز لە جێنشینی بهێنێت و خۆی ڕزگار بکات، ئەویش وەک هاووڵاتییەکی ئاسایی لەگەڵ ژن و کیژەکەی بژیت.

ئەگەر ناروهیتۆ واز لە تاجی ئیمپراتۆریەت بهێنێت، ئەوە بنەماڵەکەشی بە چاوی سووکەوە تەماشای دەکەن، ئەوەش ڕووی داوە، لە مێژووی ئەو بنەماڵەیەدا نموونەی وا بووە، لە مادەی ٣ ی یاسای ئیمپراتۆریەتدا باس کراوە. ئەگەر ناروهیتۆ لە کۆشک دوور کەوێتەوە، ئەوە براکەی دەبێتە جێنشین، ئەویش کەسێکی خۆشەویست نەبوو، میللەتی ژاپۆنی و دەزگای کۆشک حەزی لێ ناکەن. کیژە گچکەکەیان دەبێتە جێنشینی ئیمپراتۆریەت، دیارە ئەویش لەگەڵ دایک و باوکی لە گەڕەکێکی تۆکیۆ، یان لە شاری ئۆکسفۆرد و بۆستن دەژیت. یان لە شێوەی پەناهەندەیەک لە ناو کۆشک دەمێنێتەوە. پێشبینییەکان دیارە کەوا کۆتاییەکەی باش نابێت، یان کۆتایی بەدی ناکرێت، تروسکاییەک بەدی دەکرا، کە میدیاکان ئاماژەیان بەوە دابوو، ئەگەری ئەوە هەیە ماساکۆ بکەوێتەوە سەر چالاکییەکانی و بەشداری مەراسیمەکانی ڕەسمی بکاتەوە. لەو ساتانەدا کە ناروهیتۆ بۆ سەفەرەکەی مەکسیک کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەگەری ساز کردبوو، ماساکۆی لەگەڵ دەرنەچووبوو، لە کۆنگرەکەش وتبووی، باری تەندروستی ماساکۆ بەرەو باشی دەچێت، دەرمانەکانی وەردەگرێت، باشبوونی پێوە دیارە. لە دواڕۆژا بەشداریی مەراسیمەکان دەکاتەوە.

ئاشی پڕۆپاگەندەکان:

ئۆلیفر ئۆلدمانی مێردی باربرای دەستەخوشکی ماساکۆ لە ڕۆژانی خوێندنی لە زانکۆی بۆستن، ئەو دوا کەس بووە سەردانی ماساکۆی لە بەشی خۆرهەڵاتی کۆشک کردووە، ئەو وتوویەتی:

ڕەوشی تەندروستی ماساکۆ باشە و ئەگەری ئەوە هەیە، دووبارە دەربکەوێتەوە و

کاره ڕەسمییەکانی دەست پێ بکاتەوە.

که ئۆلدمان ڕای گەیاند، سەردانی ماساکۆ بۆ هارڤارد نزیک بووەتەوە، بۆیەش دەزگای کۆشک ڕەزامەندی لەسەر ئەو سەردانە نیشان داوە. سێ ساڵ بوو، باسی ڕەوشی خراپی تەندروستی ئەو دەکرا، کەوا ناتوانێت، کاره ڕەسمییەکانی جێبەجێ بکات، لە مانگی ئۆگستی دەزگای کۆشک سەلماندوویەتی، کەوا ڕەوشی تەندروستی باشەو دەتوانێت سەردانی دەرەوە بکات، بەڵام سەردانەکەی وەک پشوودانیک دەبێت، دەچێتە لای دایک و باوکی لە شاری لاهای لە هۆڵەندا. کە ڕەزامەندی کۆشک لەسەر سەردانەکەی وەرگیرا، مەرجی ئەوەیان دانا، کە دکتۆرە تایبەتییەکەی پرۆفیسۆر ئۆنو هاوڕێیەتییان بکات. پاش بڵاوبوونەوەی ئەو هەواڵە دووبارە پڕۆپاگەندە دەستی پێکردەوە، لە گۆڤاری نیوزیوک نووسرا، گوایە ماساکۆ لەو وڵاتە داوای مافی پەنابەری سیاسی دەکات، بیانووکەشی پێشێلکردنی مافەکانی مرۆڤە.

لە ٦ی سێپتەمبەردا، کیکۆی ژنە براکەی ناروهیتۆ کوڕێکی بوو، پاش ٤٠ ساڵ لە بنەماڵەی ئیمپراتۆری ژاپۆن منداڵێکی نێرینەیان ببێت، بەو بۆنە لە شەقامەکانی تۆکیۆ ئاهەنگی شادی و خۆشی دەستی پێ کرد، پاش ئەوەش گوشاری سەر ماساکۆ سووک نەبوو. ناویان لە کوڕەکە نا (هیسا هیتۆ)، ئەویش ژمارە سێی لە نۆرەی جێنشینی ئیمپراتۆر وەستا، بەو پێشهاتەش بەردەوامی ئیمپراتۆریەتەکە درێژەی دەبێت، پێویست بە هەموارکردنی یاسای ئیمپراتۆریەتی ناکات.

کە هەواڵەکە لە ناو کۆشک بڵاو بۆوە، شادی و ئاهەنگ دەستی پێ کرد، بەڵام ماساکۆ بەو هەواڵە دڵشاد و خەمگینیش بوو، دڵشاد بوو کەوا پرێنسیس ئاکیشینۆ پاش مەترسی لە سکەکەی ئەو بە ئارامی کۆرپەکەی دانا و کوڕێکی بوو، ئەوەش ژیانی کیژەکەی ئازاد دەکات، لە دوارۆژا سەربەستانە دەژێیت، دەتوانێت بێ ڕەزامەندی دەزگای کۆشکیش شوو بکات، لە ڕوویەکی تریشەوە ناشادبوو بەوەی تاجی ئیمپراتۆریەت بۆ خۆی و کیژەکەی دوورکەوتەوە، چونکە پاش ناروهیتۆ براکەی نۆرەی دێت، لەویشەوە نۆرەکە دەگاتە کوڕەکەی.

بە ناچاری ماساکۆ چەند ئەگەری لە پێش بوو، یەکێک لەوانە بیرکردنەوە بوو لە خۆکوشتن، یان جیابوونەوە و تەڵاق و ڕاکردن، یان ڕوودانی شۆڕشێک لە لایەن

پاسەوانەکانی کۆشکەوە. دیارە ژن و مێردەکە زۆر یەکتریان خۆش دەوێت، کێژێکیان لە نێواندا هەیە، ئەوەش زەحمەتە. ئەگەری دووەمیش وازهێنانیان لە کۆشک و دوورکەوتنەوەیان، ئەوەش وازهێنانی مێردەکەیەتی لە تاجی ئیمپراتۆریەتی ژاپۆن. لە ناو ئەو هەموو پێشنیازانە، تروسکایی هیوایەک لە سیستەمی کۆشک بەدی ناکرێت، کۆشک لە هیچ بڕیارێک پەشیمانی راناگەینێت، تا ماساکۆ بە بەهرەکەی بوارێک بدۆزێتەوە خزمەتی وڵاتەکەی بکات. لە ڕۆژی یەکەمەوە هەموو دەروازەکانی بە رووی دادەخرێت.

لە کتێبێکی لیسلی داونر، ڕەخنەگرەکانی ماساکۆ ئەو بەشەیان وەرگرتووە، کە ماساکۆ لە نێوان سەرۆکی ئەمەریکی بیل کلنتۆن و سەرۆکی رووسی میخائیل گۆرباتشۆف، دانیشتبوو، ئەو بە ئینگلیزی لەگەڵ یەکەمیان قسەی کردووە، لەگەڵ دووەمیشیان بە رووسی قسەی کردووە، دیارە ئەندامانی بنەماڵەی ئیمپراتۆر کاری سەفیر ناکەن، بۆیە پێویست ناکات بەو زمانانە بپەیڤێت، ئەوە کاری وەرگێڕەکانە، ئیشی ئەو تەنها دانیشتنە بە ڕوویەکی خۆشەوە.

ڕۆژ بە ڕۆژ لە جیاتی ئەوەی کۆتەکانی سەر دەستەڵات و هێزی ماساکۆ سووک بکرێت، توندتر دەکرا، دیارە ڕەوش و قەدەری ئەویش وەک ژنی ئیمپڕاتۆر دەبێت.

ئەو خۆی دابووە دەست نەخۆشی و خەمۆکی و تەنهایی، رووناکی چاوەکانیشی کز ببوون، دەستەڵاتی ئەوەی مابوو جاروبار ئەو نارەزاییانەی لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنەوە بدرکێنێت. نەیتوانی بەشداریی ئارەزووی مێردەکەی بکات، لە وێنەکێشان و پەروەردەکردنی کیژەکەیان، هێدی هێدیش لە هاوڕێ و خزمەکانیشی دووردەکەوتەوە.

ماساکۆ دەژێیت و نەفرەت لەو ڕۆژە دەکات ڕێی کەوتە ئەو کۆشکە و دووچاری ئەو ژیانە هات، بووە قوربانی وڵاتەکەی.

لە ١٢/٥/٢٠٠٧ تا ١٨/٥/٢٠٠٧

لە ڕۆژنامەی (القبس) ی کوێتی بڵاو بوویتەوە.

پرێنس و پرێنسیس و کیژەکەیان

ناروهیتۆ و ئادم هاربری هاورێی کەمانچە دەژەنێت

ماساکۆ یاری دەکات

بووک و زاوا بە جلی تەقلیدی ئیمپراتۆریەت

ناروهیثۆ بە منالّی

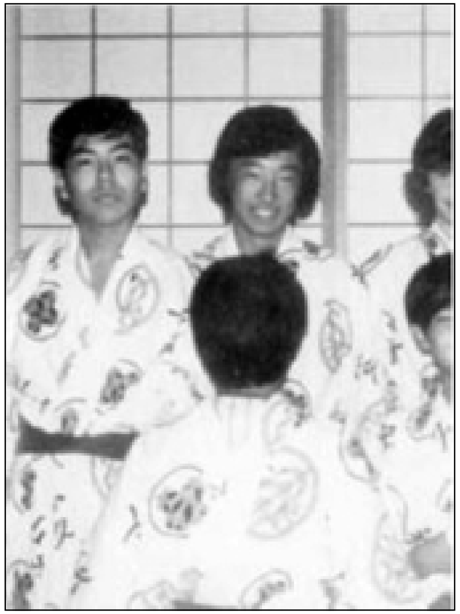

ناروهیثۆ لە ئوستراليا

ماساكۆ لەگەڵ هاوڕێیەكانی

لەگەڵ كۆمی هارای
دەستەخوشكی

بووک و زاوا
سڵاو لە مێوانەکانیان دەکەن

ماساکۆ دوا دیداری ماڵەوەیان بەرەو کۆشک

بووک و زاوا لە سەیرانا

بووک و زاوا کرنۆش بۆ ئیمپراتۆر دەبەن

پرێنسیس لەگەڵ کیژەکەی لە ناو
باخچەی کۆشکدا

بە جلی ڕەسمییەوە
بەڵام بە ڕووێکی ناخۆش

لەگەڵ بنەماڵەی ئیمپراتۆر

نۆ ساڵ پاش زەواجیان

پاشکۆ

بەسەرهاتی دوو پرێنسیسەکە

محەمەد عەلی ساڵح

له ڕۆژنامەی (الشرق الاوسط)ەوە.

لەو ڕۆژانەدا ئیمپراتۆر ئاکیهیتۆ و ژنەکەی ئیمپراتۆر میشیکۆ لە ئەورووپا دەسووڕێنەوە، لەو سەردانەدا گەیشتنە بەریتانیا و سوید و لیتوانیا، لەبەرئەوەی ئەوان کەم سەفەریان کردووە، بۆیە زۆر بە پەرۆشەوە باسی ئەو سەفەرەیان کراوە، ئیمپراتۆر میشیکۆ بە ڕۆژنامەنووسانی ڕاگەیاندبوو، پاش ئەوەی تەندروستیم باش بوو، توانیمان ئەو سەفەرە بکەم.

دیارە کەوا جاران باری دەروونی خراپ بووە، ئەوەش دووچاری خوێنپرژێنی ریخۆڵەکانی کردبوو.

لە هەمان کاتدا ماساکۆی بووکیشی دووچاری نەخۆشی دەروونی هاتبوو. میشیکۆ کۆششی کردبوو ئەو کتێبەی لە ئوستورالیا بە زمانی ئینگلیزی دەرچووبوو، کە لە لایەن ڕۆژنامەنووسی (بن هیلز) نووسرابوو قەدەغە بکات لە ژاپۆن بڵاو بکرێتەوە، کە باسی نەخۆشی خۆی و بووکەکەی کردبوو.

ئەو دوو پرێنسیسە ئازاری زۆریان کێشابوو، بۆ خۆگونجاندن لە ژیانی ناو کۆشک، ئەگەرچی سەرپەرشتکارانی کۆشکەکە کۆششیان کردووە، تا چەند گۆڕانێک بکەن بۆ ئەوەی سیستەمە باوەکانی کۆنی ئەو کۆشکە بگۆڕن، بە مەرجێک سیمای هاوچەرخی پێوە بێت، بەڵام هێشتا زۆری ماوە، سیستەمە باوەکانی وەک شێوەی لەبەرکردن و پەیڤین و دیداری خەڵک و هەڵسوکەوتی ڕۆژانە هێشتا وەک خۆی ماوە.

چیرۆکی ژنە ئیمپراتۆرەکە و پرێنسیس جێگەی سەرنجە، چونکە هەردووکیان لە

ناو ئەو کۆشکەدا ڕۆژانە کێشەی زۆریان هاتووتە پێش، ئەو دوو ژنە لەو چەند خاڵەی خوارەوە بەیەک دەچن:

یەکەم: چەند ساڵە ئەو دوو ژنە هەست بە نیگەرانی و دڵەڕاوکێ و دارِمانی دەروونی دەکەن.

دووەم: ئەو دوو ژنە هاتوونەتە ناو ئەو بنەماڵەیە، بەبێ ئەوەی بە خوێن و بە پشت ئاوێتەیان بەو بنەماڵەیە هەبووبێت، لە دەمارەکانیان خوێنی ئەو ڕەگەزە ناڕوات.

سێیەم: پێش گواستنەوەکەیان بە هەردووکیان وتراوە، دەبێ کوڕتان ببێت، هەر هیچ نا، یەک کوڕ تا لە داهاتوو ببێتە جێنشینی ئیمپراتۆر.

ئەو دوو ژنەش لە چەند لایەنێکەوەش لەیەک دوورن وەک:

جیاوازیی تەمەنیان ٣٠ ساڵە، واتە یەک پشت، لەو ماوەیەدا گۆڕانی زۆر لە پرنسیپەکانی کەلتووری و ژیان لە وڵاتی ژاپۆن گۆڕاوە. دیارە ئەوەی یەکەمیان توانی کوڕێکی ببێت، بەڵام ماساکۆی بووکی کیژێکی بوو، لەوەش بەختی یار نەبووە. یەکەمیان توانی لە ناو کۆشکدا خۆی تا رادەیەک بگونجێنێت، بەڵام ماساکۆ لەبەرئەوەی ماوەیەکی باش لە ئەمەریکا ژیاوە، لە سەردەمێک ژیاوە، خۆرهەڵات و خۆرئاوا ئاوێتە کراون، لەو ژیانە رانەهات.

میشیکۆ لە ساڵی ١٩٣٤ لە تۆکیۆ لە دایک بووە، باوکی سەرۆکی کۆمپانیایەکی ئارد بووە، لە زانکۆی سیکردهارت لە تۆکیۆ خوێندنی زانکۆی تەواو کردووە. لە یارییەکی تنسدا لە ساڵی ١٩٥٧ یەکەم دیداری لەگەڵ پرێنس ئاکیهیتۆ بووە، کە بڕیاری هاوسەرییان دابوو، ڕووبەڕووی کێشەی زۆر هاتبوون، لە مێژووی دوورودرێژی ئەو بنەماڵەیە و کۆشکی تاجە گوڵینەی (کرسانثیمۆم) ی ژاپۆن، لە ماوەی ٢٥٠٠ ساڵدا رووی نەدابوو، پرێنسێک ژن لە ناو میللەت بهێنێت. کە (کۆنیتشۆ) ئەنجوومەنی ئیمپراتۆریەت پێک هاتوو، لە (سەرۆک وەزیران و سەرۆکی هەردوو ئەنجوومەنی نوێنەران و پیران و گەورە قازییەکانی دادگای باڵا و دوو لە ئەندامانی بنەماڵەی ئیمپراتۆر) ڕەزامەندی نیشان دابوو، ئەنجامی ئەڤینەکەیان بەسەرکەوتبوو. کۆجۆن ژنی ئیمپراتۆر هیروهیتۆو دایکی پرێنس ئاکیهیتۆ لە

بەرهەڵستکارانی دژواری ئەو هاوسەرگیرییەبووە. بێجگە لە کەسایەتی ناو بنەماڵەکە پیاوە ئاینییە توندڕەوەکان و پەرلەمانتارە پارێزگارەکانیش دژبوون.

لە ٢٧ /١١/ ١٩٥٨ پرێنسی ژاپۆنی بۆ یەکەم جار لە مێژوودا ژنی لە دەرەوەی بنەماڵەکەیان هێناوە، ئەوەش لە ئەنجامی دوورکەوتنەوەی پرێنس بوو، لە سنوور و بازنەی بنەماڵەکەی کە لە ئەنجامی شکانی ژاپۆن بوو لە شەری دووەمی جیهان و تەسلیمبوونیان بە ئەمەریکا هاتە پێشەوە، ژەنەرال دۆگلاس ماکارثری ئەمەریکی کرا بە حاکمی سەربازی ژاپۆن.

لەو ڕۆژانە هیروهیتۆ ئیمپراتۆری ژاپۆن (١٩٢٦ ــ ١٩٨٩) بوو، لە بیرەوەرییەکانیدا ماکارثر نووسیبووی:

ڕۆژێکیان بیرم لەوە کردەوە چی لە ئیمپراتۆر بکەم، دەمزانی ئەو ڕاستەوخۆ شەڕی ئیمەی نەکردبوو، بەڵام ئەو بوو بڕیاری شەڕی ئیمەی دابوو، ئەوەشم دەزانی ژاپۆنییەکان وەک پەرستن خۆشیان دەوێت، چی بکەم؟ زیندانی بکەم؟ دادگایی بکەم؟ لە سێدارەی بدەم؟؟ لە کۆتایی بڕیارم دا واز لە ئیمپراتۆر بهێنم، خەریکی کوڕەکەی بم، کارمان بۆ ئەوە کرد، ئیمپراتۆری ئێستا بکەینە کەسێکی ئەمەریکی! ئەو کارە خرایە ئەستۆی (ئالیزابێث واینینگ) مامۆستاو کارمەند لە کتێبخانەی گشتی ولایەتی تیکساس، لە لایەن پنتاگۆنەوە ئەو مامۆستا ژنە دەستنیشان کرا سەفەری ژاپۆن بکات، ببێتە مامۆستای جێنشینی ژاپۆن، ئەویش بێگانەی ژمارە یەکە بچێتە ناو کۆشک. کە لە ساڵی ١٩٨٩ لەسەر تەختی ئیمپراتۆریەت دانرا، مامۆستاکەش ئامادە بوو، تاکە کەسی بێگانە بوو لەو بۆنەدا ئامادەبوو.

ئەو مامۆستا ئەمەریکییە، یەکەم ژنە بێگانە بووە چوار ساڵ لە ناو کۆشک ماوەتەوە، کە گەڕاوەتەوە ئەمەریکا کتێبێکی بە ناوی (پەنجەرەکانی پرێنس) بڵاو کردەوە. نووسەرەکە ناوی کتێبەکەی بە ڕەزامەندی ئیمپراتۆر دانابوو، کە پرسی ناولێنانەکەی لێ کردبوو، وتبووی:

من دەمەوێ کوڕەکەم فێری زمانی ئینگلیزی بکەیت، لە ڕووی کوڕەکەم چەندین پەنجەرەی جیهانی بکەیتەوە.

لەو رستەیەوە ناوی لە کتێبەکەی نابوو، پەنجەرەکانی پرێنس. مامۆستاکە

سەبارەت بەو کوڕە نووسیبووی:

کوڕەکە زۆر کوڕێکی ئاسایی بوو، لە گەڵ منداڵێکی ئەمەریکی هیچ جیاوازییەکم لێ بەدی نەدەکرد، وەک هەموو منداڵێک ئارەزووی یاری دەکرد، ئاسایی پێ دەکەنی، شەڕی دەکرد، بەدکاری کردووە، بەڵام ناوەکەی لە لام زەحمەت بوو، بۆیە بە ناوی (جیمی) بانگم کردووە، بەڵام ئەو ناوەکەی لا خۆش نەبوو، پاشان لە ناوەکەی ڕاهاتم، بە ناوی خۆی بانگم دەکرد، من فێرم کرد ئازادی بە پیرۆزی ببینێت، سەربەخۆیی ڕادەربڕینم فێر کرد، هانم دا داهێنەر بێت، فێرم کرد، ئەگەر هەڵەیەکی کرد بڵێت، داوای لێبووردن دەکەم، ئەگەر خۆت قسەت کرد بواری بەرامبەرەکەت بدە، ئەویش قسان بکات.

ڕەنگە بە کاریگەریی ئەو پەروەردە ئەمەریکییەوە بێت، کەوا بڕیاری داوە ژن لە دەرەوەی بنەماڵەکەیان بهێنێت، لە بۆنە ئاینییەکان و ڕەسمییەکان بەشداری بکات، چونکە ئەوانی پێش ئەو بەیەکجاری لە میللەت دابڕابوون. هەر بە کاریگەریی ئەو پەروەردەیەوە دانی بە هەڵەکانی ژاپۆن ناوە لە شەڕی دووەمی جیهانی. دانی بە هەڵەکانی لێدانی ژاپۆن ناوە لە (بیرل هاربر) و هێرش بۆ سەر وڵاتانی چین و کۆریا و باشووری خۆرهەڵاتی ئاسیا. بە باندۆری ئەو پەروەردە ئەمەریکییەوە بووە، ئەو کراوەتە ئیمپراتۆر، نەکراوە بە خوداوەند، ئەو خوداوەند نییە و ناپەرسترێت.

لە ١٩٤٦/١/١ سەردەمی ئیمپراتۆرییەت لە ژاپۆن تەواو بوو، ئەوەش پاش ئەوەی (هیروهیتۆ) لەبەر فشاری ژەنەراڵی ئەمەریکی ماکارثر وتی من خوداوەند نیم!

پاش شووکردنەکە پرێنسیس میشیکۆ دوو کوڕی بوو، ئەوانیش، پرێنس ناروهیتۆو پرێنس ئاکیشینۆ و کیژێکی بەناوی پرێنسیس سایاکۆ بوو. بەپێی نەریتی باوی ناو کۆشک هەر منداڵێک تەمەنی بگاتە دوو ساڵ، لە دایک و باوکی دوور دەخرێتەوە، بەشی پەروەردە لە ناو کۆشک بەو ئەرکە هەڵدەستێت، ئەو کچ و کوڕانە لەبەر ڕۆشنایی و بەرژەوەندیی ئیپمراتۆریەت گەورە دەکرێن و هەڵسوکەوتی دڕیان لەگەڵ دەکەن، بەڵام پرێنس میشیکۆ منداڵەکانی خۆی بەخۆی پەروەردە کردووە، بەیانیان خۆی پارووی قوتابخانەی بۆ ئامادە دەکردن، یارمەتی ئەرکەکانی ڕۆژانەی دەدان، سەرپەرشتیی گەمەکانی دەکردن، چاوی لە ئارەزووەکانیان بوو. ئەوەش کێشەی

زۆری لە لایەن بیرۆکراتەکانی ناو کۆشکی بۆ دەهاتە پێش، ئەوان لە شتی ورد و درشتەکانی ڕۆژانەی ژیانیان دەهاتنە وەڵام. جارێکیان جامی ئۆتۆمبێلەکەی بەڕووی کامیرای ڕۆژنامەنووسان کردبووەوە، تا باشتر و زۆرتر وێنەی منداڵەکانی بگرن، ئەوان بەو کردەوەیە هەراسان بووبوون و گلەییان لێ کردبوو. ئەو ڕووداوە کێشەیەکی گەورەی نایەوە، لەو ڕۆژەوە شوێنەواری نەخۆشی دەروونی سەری هەڵداوە. ئەو کێشەی پرێنسیس درێژەی کێشا تا لەساڵی ١٩٨٩بوو بە ئیمپراتۆر. هەر لەو ساڵەدا زۆر لە کارمەندانی کۆشک تووڕە بووبوون، ئاگاداریان کردبۆوە ئاگای لەخۆ بێت، بە هەڵسوکەوتەکانیدا بچێتەوە.

دیارە لە هەڵسوکەوتدا جیاوازیی زۆر بەدی دەکرێت، لە نێوان پرێنسیس میشیکۆ و ئیمپراتۆر میشیکۆ، دەیەوێت زۆرتر خۆی بەتوندی و تووڕەیی نیشان بدات، سێ ساڵ دەبێت، بینیبوویان لە ئاهەنگێکدا زۆر تووڕە بووبوو، تاقەتی قسەکردنیشی نەمابوو، تا لەسەر ئەرزا خۆی پێ ڕانەگیرابوو. پێنج ساڵیش دەبێت وتیان، جارێک لەگەڵ بووکەکەی بووبووە شەڕیان، چوار ساڵ لەوەوپێش لە پرسیاری ڕۆژنامەنووسێک تووڕە بووبوو، گوایە پرسیاری نەشیاوی ئاراستە کردووە. پێش سێ ساڵ هەواڵێکی وا بڵاو بووەوە گوایە نیازیەتی کتێبێک لەسەر ژیان و ڕەوشی خۆی لە ناو کۆشکی ئیمپراتۆریەت بنووسێت. ساڵی پاریش زۆر لەوە تووڕە ببوو، کە زانی چەند پەرلەمانتارێکی پارێزگار دەیانەوێت دەست لە کاروباری ولایەتی تاجەکەیان وەربدەن، پێش دوو مانگیش دووچاری خوێنپرژێنی ریخەڵۆ هاتبوو.

ئیمپراتۆر میشیکۆ بەوە دڵی خۆشە، کەوا میللەتی ژاپۆنی ئەویان خۆش دەوێت، لەبەرئەوەی پاڵپشتی بۆچوونی لیبراڵەکانی ناو وڵات دەکات. مامۆستای میدیا لە زانکۆی (موساتشی) ی ژاپۆنی میکۆ کۆداماش نووسیبووی:

نەخۆشی دەروونی کاریگەری دەبینێت لە سەرهەڵدانی نەخۆشی جەستەیی و بەپێچەوانەش.

ئەگەرچی ئەو قسەیە زانراوە، چونکە ئیمپراتۆر میشیکۆ ئەندامێکی ئەو میللەتەیە، خەڵکەکە ڕێزی زۆریان هەیە، ئەویش دەیەوێت لەگەڵ دابونەریتێک خۆی بگونجێنێت، کە مێژووەکەی بۆ چەند هەزار ساڵێک دەگەڕێتەوە. ئەو بە درێژیی باسی گرفت و

کێشەکانی خۆی بۆ ڕۆژنامەنووسان کردبوو، کەوا پەنجا ساڵێک دەبێت لەبەریان دەناڵێنێت. لە وڵامی نەخۆشە دەروونییەکانیدا، زیرەکانە هاتبووە وەڵام و وتبووی:

وەستان بۆ گۆڕین و بنیاتنانەوەی ژاپۆن، ڕووبەڕووبوونەوەیەکی دەروونی مەزنە.

ئەو لە تەمەنی گەنجیدا لە ساڵەکانی یەکەمی ناو کۆشکی ئیمپراتۆریەتدا لە قسەکردنەکانیدا بە جورئەتتر بوو، دیارە ئێستا تەمەنی ٧٢ ساڵە، ئەو وتوویەتی:

من هەستم نەدەکرد، ژیانی ناو کۆشک ئەوەندە کۆت و لێپرسینەوەی تێدا بێت، نەمدەزانی پیاوانی ئاینی دەستەڵاتیان ئەوەندە زۆرە، من زۆر شتم لە دەست دا، وەک چوونە سینەماو دانیشتنی کافتریاو خواردنی ناو چێشتخانەکان، کە ئەو منالآنەشم بوو کێشەو تەنگژەم زۆرتر بوون.

پاش سی ساڵ، پرێنس ناروهیتۆ ژنی هێنا، کوڕی ئیمپراتۆر ئاکیهیتۆو ئیمپراتۆر میشیکۆ، لە ناو میللەتا ماساکۆی هێنا. ئەگەر پێش شێست ساڵ باوکی ئەو پرێنسە، بە بەرنامەی مامۆستایەکی ئەمەریکی ئاکارو ڕەوشتی ئەمەریکایی وەرگرت، فێری زمانی ئینگلیزی کرا، وا کوڕەکەشی هەمان ڕێبازی گرتۆتە بەر، ئەو بۆ خوێندن چووەتە ئەمەریکا، وا کوڕەکەشی بۆ خوێندن چووەتە بەریتانیا، لە زانکۆی ئوکسفۆرد دەرچوو و گەڕایەوە ژاپۆن، بە زمانی ژاپۆنی کتێبێکی لەسەر ژیانی ئەوێندەری بە ناوی (ڕووباری تایمزو من، دوو ساڵەکەی ئۆکسفۆردم) نووسی، ئەو ژنەکەشی لەبەرئەوەی لە زانکۆی هارڤاردی خوێندبوو، لەوێش گەڕابوو، لەوێش ژیابوو، بۆیە ئەویش ئەمەریکا کاریگەری لەسەر دانابوو، لەوەش زۆرتر ژنەکەی لە چەندین وڵاتی تر گەڕابوو، لەبەرئەوەی باوکی لە زانکۆی هارڤارد مامۆستا بووە، لەوێ ژیابوو، کە کاری دیپلۆماسیشی لە وەزارەتی دەرەوەش وەرگرت زۆرتر لە جیهان سووڕایەوە. بۆیە پرێنس لە ئیمپراتۆر میشیکۆ زۆرتر دووچاری کێشە هاتەوە، کە لە میللەت دابڕا. چیرۆکی ئەو لەگەڵ میشیکۆ جیاوازە، ئەو لە ساڵی ١٩٦٣ لەدایک بووە، باوکی مامۆستای زانکۆو کارمەندی دیپلۆماسی بووە، زۆر هاوشانی باوکی گەڕاوە، بەڵام لەو کاروانە درێژەدا زۆرتر لە ئەمەریکا ماوەتەوە. لەوێ زۆری خوێندووەو زۆریش فێربووە، لە کاری زۆری لە وەزارەتی دەرەوە سەربەخۆیی هەبووە، کە ڕووبەڕووی ژیان و دیدی ئەمەریکی هاتووە، هەستی بە

دژواری کێشە دەروونییەکان کردەوە. کێشەی ئەو پرێنسیسە لەوە ئاڵۆزتربوو، کە لە یەک منداڵی زۆرتر نابێت، ئەوەی یەکەمیشی کچ بووە. ئەو کیژەکەی بەپێی دەستوور نابێتە ئیمپراتۆر. زۆریش لە پەرلەمانتارە پارێزگارەکان و بیرۆکراتەکانی ناو کۆشکیش نەبوونی کوڕێک بۆ جێنشینی ئیمپراتۆریان خستبووە ئەستۆی ماساکۆ، چونکە بە نەبوونی کوڕێک تاجی ژاپۆن دەکەوێتە مەترسییەوە. ئەوانە هەمووی هۆکار بوون ئەو دووچاری نەخۆشی دەروونی زۆر ببێتەوە. دوو ساڵ پێش لەدایکبوونی کوڕە دەگمەنەکەی ئەو بنەماڵەیە، پەرلەمانی ژاپۆنی خەمی بوونی کوڕێکیان بۆ تاجی ژاپۆن لەبەربوو، بیریان لە هەموارکردنی دەستوور دەکردەوە، تا پاش مردنی پرێنس ناروهیتۆ کیژەکەی پرێنسیس ئایکۆ تاجی ژاپۆن وەرگرێت. ئەو دەستەیەی دانرابوون دەستوورەکە بگۆڕن، بوونە دوو بەش، تیمێکیان لەگەڵ ئەوەبوون ئەو کیژە ببێتە ئیمپراتۆر پاش مردنی باوکی، تیمی دووەمیش کە لە ئەندامە پارێزگارەکان پێکهاتبوون، داواکار بوون کوڕی دووەمی ئیمپراتۆر پرێنس کیشینۆ کوڕێکی بۆ شوێنی باوکی ببێت، ئەوەش پاش ئەوە هات کە برا گەورەکەی و ژنەکەی نەیانتوانی کوڕێک دروست بکەن.

ساڵی پار پەرلەمان خەریکی کاری هەموارکردنی دەستوور بوون، زانرا ژنی کوڕی دووەمی ئیمپراتۆر ئاوسە، بۆیە وازیان لەو بەرنامەیە هێنا، بەو هیوایەی ئەو کوڕێکی ببێت. کە زانرا ژنە ئاوسەکە مانگێک لە کاتی ئاسایی خۆی زووتر کوڕێکی بە کێشی گرانترو بە نەشتەرگەری قەیسەری بووە هەموو لایەک شادومان بوون. بەو هەواڵەو ئەو پێشهاتە نوێیە کێشەی ڕۆژانەی ماساکۆ لە رووی دەروونی و جەستەیی زۆرتر بوون، لە ڕۆژنامەکان ئیشارەت بەوە درابوو، گوایە ماساکۆ وا خەریکە غیرە دەیکوژێت. لەبەر رەوشی ئاڵۆزی تەندروستی پرێنسیس ڕۆژنامەکە پێشنیازی کردبوو، بۆ ئەو باشترە بگەڕێتەوە سەر کارە دیپلۆماسییەکانی خۆی لە ناو کۆشک، نوێنەرایەتی وڵاتەکەی بکات لە بۆنە رەسمییەکان و بۆنە دەولییەکان، (دیارە ئەو زووتر پێشوازی و دیداری سەرۆکی ئەمەریکی بیل کلنتۆن و سەرۆکی رووسی بۆریس یلتسن کردبوو، کە کاری دیپلۆماسی دەکرد، کە لە زانکۆی هارڤارد دەرچووبوو).

پرێنسیس ماساکۆ لەبەرئەوەی لە مێردەکەی و ژنی شووبراکەی زۆرتر ئەمەریکا کاریگەری لەسەر دانابوو، بۆیە ئەو لە ناو کۆشکدا لەوان زۆرتر هەستی بە نائارامی دەکرد. ساڵی پار لە لایەن ڕۆژنامەنووسی ئوسترالی بن هیلرەوە کتێبێک بەناوی (پرێنسیس ماساکۆ) وە دەرچووبوو، لەو کتێبەدا، باس لەوە کراوە کەوا ژیانی ماساکۆ لە ئەمەریکا ئەوی گۆڕیوە، کە لە قۆناخی دواناوەندی لە شەقامەکانی بلمۆنت (شارێکی بچووکە لە ولایەتی ماساشوستس) دەسووڕایەوە لەوێ چووەتە ئاهەنگەکان، یاری و زۆرانبازەکانی بینیوە، بە شۆرتی مایۆ لەسەر کەناری رووباری شارلز (نزیک زانکۆی هارڤارد) دانیشتووە. ئەو ئازادییە ئەمەریکییەی ئەو فێری بووە، لە ناو کۆشکی ئیمپراتۆریەتی ژاپۆندا بوونی نییە.

لە کتێبەکەدا ئاماژە بەوە کراوە، ئەو زووتر پێش ئەوەی بگوازرێتەوە کێشەی هەبووە. زووتر ئیمپراتۆر ئاکیهیتۆ بەو کیژەی دەرەوەی کۆشک رازی نەبووە بۆ کوڕەکەی. بیرۆکراتەکان ناو کۆشک زوو وتیان ئەو کیژە زیاد لە پێویست کراوەیە. پیاوانی ئاینی وتیان، ئەو کیژە کە لە ئەمەریکا ژیاوە دینداری نەکردووە، لە ڕۆژنامەکان وێنەی ئەویان بە فستانی کورت و بە مایۆی مەلەوانی سەردەمی خوێندنی لە زانکۆی هارڤارد بڵاوکردەوە، ئەندامانی پارێزگاری ناو پەرلەمان پاش چوار ساڵ لە شووکردنەکەی لەگەڵی کۆبوونەوەو لەسەر مەسەلەی منداڵبوونەکەی قسەیان لەگەڵ کردبوو، کە منداڵیشی بوو، کیژێکی بوو، سکی تری نەکردەوە. ئەوانە وتیان لەبەرئەوەی لە وڵات دەرچووەو لە دەرەوە ژیاوە، بۆیە منداڵی نابێت، پێیان وتبوو ئەگەر دەتەوێت منداڵت ببێت، نابێ سەفەری دەرەوە بکەیت، دەبێ لە ناو وڵاتا بگیرسێتەوە. هەروەها لە ناو کتێبەکەشدا نووسراوە، کەوا پیاوانی ئاینی و فاڵگرەوەکان وتوویانە، لەبەرئەوەی ئەو زۆرتر بە ماڵە باوانیەوە بەندە و بیری زۆر لای ئەوانە، کەمتر ئاوێتەی بنەماڵەکەی کۆشک دەبێت، بۆیە ئاوس نابێت، بۆیە لە کۆشکەوە فەرمان دەرچوو، ماڵی باوکی سەردانەکانی ئەو کەم بکەنەوە، تەلەفۆنەکانیش کەم بکەنەوە. دیارە ئەندامانی ناو کۆشک بۆ بەدواچوونی ئەو فەرمانە گوێیان لە تەلەفۆنەکانی ڕادەگرت. کە کیژە تاقانەکەی بوو، گەورە بەرپرسانی کۆشک، توشیو یواسا، لە بەیانێکی ڕۆژنامەگەرییدا وتبووی:

بۆ ئەوەی جێنشینێک لە ژاپۆن لە دایک ببێت، کۆشش بەردەوام دەکەین.

ئەو بەیانەش دیارە کەوا سووکایەتی بوو بۆ پرێنسیس ماساکۆ، پرێنس ناروهیتۆش لەو بەیانەدا هەستی بە پەلاری بەیانەکە کردبوو، بۆیە گلەیی لە پیاوەکە و بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆش گلەیی لە باوکی و لە دایکیشی هەبوو، بۆیە وتبووی:

ئەوانە وەزیفەی ژنەکەمیان دارماندو کەسایەتییەکەشیان شێواند. بەڵام بە تێپەڕبوونی یەک ساڵ بەسەر گلەیییەکەی پەشیمان بۆوەو وتبووی:

ئەوەی من وتبووم، ویستم ئەوە ئاشکرا بکەم ژنەکەم چی بەسەرهاتووە، مەبەستم ناوهێنانی کەس نەبووە، ئەوەی من هەستی پێدەکەم لە ناو خێزانەکەمان ناکۆکی هەیە. نووسەران دوو بۆچوونیان هەبوو، رەنگە ناروهیتۆ ماساکۆ تەڵاق بدات، ئەگەرچی ٢٦٠٠ ساڵە لە ناو بنەماڵەکەو لە ناو کۆشکدا تەڵاقدان رووی نەداوە. دووەمیشیان پرێنس واز لە تاج دەهێنێت، بۆ برا گچکەکەی پرێنس کیشینۆ، ئەوەشیان ٢٩٩ ساڵە رووی نەداوە. ئەوانە روو بدەن و روونەدەن، رەوشی ئیمپراتۆر میشیکۆو پرێنسیس ماساکۆ هیچ گۆڕانی بەسەردا ناهێت، ئەو دوو ژنە بوونەتە قوربانی ئەو دابونەریتە باوانەی کۆنی ئەو بنەماڵە داخراوەیە، ئەو کەلتوورەی لە نێوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا ئەوبەر و ئەوبەریەتی.

ناروهیتۆ کتێبەکەی لەسەر ماساکۆی ژنی نەخوێندیتەوە

لە ڕۆژنامەی المستقبلی ٢٤- ٢ – ٢٠٠٧ وەرگیراوە.

دەرچوونی کتێبێک لەسەر پرێنسیس ماساکۆی ژنی جێنشینی ئیمپراتۆرری ژاپۆن، حکوومەتی ژاپۆن و بنەماڵەکەیانی تووڕە کردووە، کە لە لایەن ڕۆژنامەنووسی ئوسترالی بن هیلز بە زمانی ئینگلیزی دەرچووە، Princess Masako - Prisoner of the Chrysanthemum Throne کتێبەکە لە خەمۆکی و ناڕەزایی ژیانی ماساکۆ لە ناو کۆشکدا دەدوێت، بەڵام ناروهیتۆ بە میدیاکانی ڕاگەیاندووە کەوا کتێبەکەی نەبینوە، کە حکوومەتی ژاپۆنی ناڕەزایی هەبوو لەسەر دەرچوونی ئەو کتێبە، دەزگای (کودانشا لیمتد) بەرنامەی چاپەکەی بە زمانی ژاپۆنی راگرت، بۆیە نووسەرەکەی ئامادەیە داوایان لەسەر تۆمار بکات، بە بیانووی راگرتنی چاپەکە لەبەر سانسۆرو رەقابە. لە لایەکی ترەوە وەزارەتی دەرەوەی ژاپۆنی داوای لە نووسەرەکە کردووە، بە هەنگاوی شیاو داوای لێبووردن بکات، ئەوەش سەبارەت بە ناوەرۆکی کتێبەکە، بەڵام باس لە لەدایکبوونی پرێنسیس ئایکۆی کیژی ناروهیتۆو ماساکۆ وەک منالێکی ناو لوولە نەکراوە.

لە پاش دەرچوونی کتێبەکە، لە کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەنووسیدا ناروهیتۆ، سەبارەت بە یادی ٤٧ ساڵی لەدایکبوونەکەی، بەو چەند وشەیە رای خۆی دەربڕیبوو:

من کتێبەکەم نەخوێندیتەوە، لە ئەندامانی کۆشکم زانیوە، کەوا کتێبێکی لەو جۆرە دەرچووە، وا دەزانم دەکرێ لە ناوەرۆکەکە حاڵی بین. دیارە کەوا حکوومەت بابەتەکە چارەسەر دەکات، بۆیە من هیچ شتێک ناڵێم.

ديانا

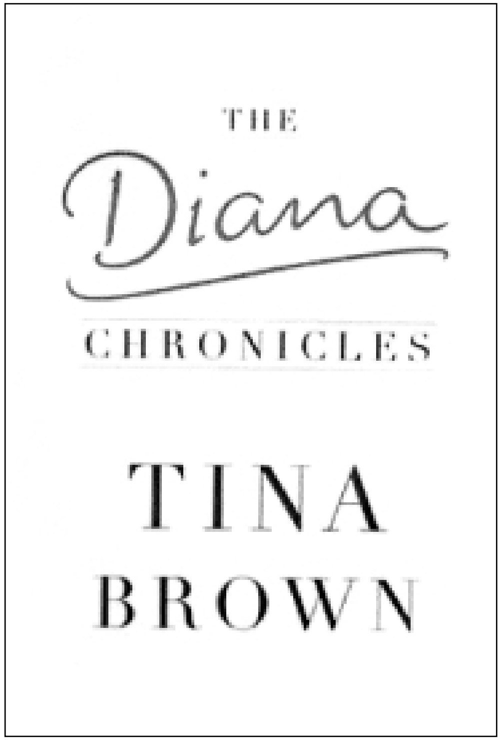

سالّەکانی دیانا

نووسینی: تینا براون

وەرگێڕان و ئامادەکردنی: ئاغنیس بسمە

ئەگەر دیانا لە جیاتی فرمێسکەکانی، هەوەس و چەشە سێکسییەکانی بەکارهێنابووایە،

بە ئاسانی بەسەر کامیلادا سەردەکەوت.

پرێنیس تشارلز بە برادەرەکانی وتبوو:

شەوی یەکەممان لەگەڵ دیانا زۆر خۆش نەبوو.

لە یادی ٤٦ ساڵەی لەدایکبوون و یادی دە ساڵەی کۆچی دوایی دیانا لە ١ ی یولیوی رابردوو، ڕۆژنامەنووسی بەریتانی خاتوو تینا براون، کتێبێکی نوێی بەناوی (ساڵەکانی دیانا) بڵاوکردەوە. گرینگی کتێبەکە لەوەدایە، زۆر لایەنی شاراوەی ژیانی دیانای تۆمار کردووە، وردەکاری زۆری تێدایە، زۆر بە هێزەوە پرسیاری ئەوەی کردووە، ئایا بەڕاستی دیانا، ژنێکی پیرۆزو موقەدەس بووە، یان ژنێکی ناپەسندو خراپ بووە، کتێبەکە ئەو پرسیارانەی ورووژاندووە. لەو رووەوە بۆچوونی هەمەجۆری هەیە. بەڵام لە کۆتاییشدا ئەو ژن بووە.

وا لە چەند بەشی ئەو کتێبە بڵاو دەکەینەوە.

***

لە ماوەی ساڵانی خوێندنیدا لە زانکۆی کامبریدج، لە سەردەمی پەیوەندی کردنی بە سوپای دەریاوانیدا، پرێنس تشارلز پەیوەندی و دۆستایەتی زۆری بە چەندین ژنانی ئەکتەرو ژنانی نمایشکەری مۆدیل و مۆدەو جلوبەرگەوە هەبووە، بێجگە لەوانەش پەیوەندی سەرپێیی بە چەندی تریش لە ناسیارەکانی خێزانەکەیان هەبووە. تشارلز وەک کەسێکی عاشقی زانا ناسرابوو. یەکێک لە دۆستە ژنەکانی وتبوویان: ئەو پیاوێکی شەرمن بوو، حەزی لە پەیوەندی و دۆستایەتی لە شوێنی تاریک کردووە.!

یەکێک لە یاریدەرەکانی پرێنس وتبووی:

پەیوەندییەکانی ئەو وەک عادەتێک بوو، ئەو حەزی بە پرۆسەی هاوسەرگیری نەدەکرد، بە هەموو ماناکانی وشە، ئەو کابرایەک بوو ئارەزووی ژنهێنانی نەبوو، حەزی دەکرد هەر کوڕ بێت، شەیدای راو و شکارو تیروکەوان بوو، ئارەزووی زۆری لە نووسینی نامەی درێژ بوو، تامی لە کڕین و ناردنی دیاری دەکرد، زۆریش گوڵی بە دیاری دەنارد.

ئەو کەسێکی تەنهاو بێ ناز بووە، ئەلیزابێثی دووەمی دایکی کەم ئاگای لەو بووە، زۆرتر خەریکی کاروباری نیشتیمانی بوو، سەرقاڵی پەیوەندییەکانی رەسمی حکوومەت بوو، ئەو وەک دایکێک بە کارەکانی خۆی هەڵنەستاوە. هەفتانە لە میدیاکان ناوی ژنێک دەنووسرا، کەوا ئەگەری ئەوە هەیە ببێتە شاژنی داهاتووی ئینگلتەرا.

لە هاوینی ساڵی ١٩٧١ پرێنس تشارلز. بۆ یەکەم جار (کامیلا) ی ناسیوە، لەو ڕۆژەوە قەناعەتی لا دروست بووە، کەوا ناتوانێت، دەستبەرداری ئەو ژنە بێت، جوانییەکەی ناسک و سەرنجڕاکێش و رووحێکی خۆشی لە کامیلا بینیوە. ئەو کیژە گەورەی پاڵەوانی شەڕ مایجور برۆس شاندم و روزالیند کوبیتی ناسک و نازدار بوو.

ئایا پرێنس تشارلز دیانای خۆشدەویست..؟

ئەو پیاوانەی نیازیان ناسین و پەیوەندیکردنە بە ژنانی نازدارو شۆخ، یان شەیداو وێڵی ژنانی زۆر جوانن، ناتوانن بەئاسانی بیر لە دۆزینەوەی یەکێکی وەک (دیانا